

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HR

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 792

22. LIPNJA 2018. CIJENA 50 DINARA

Osnutak Lektorata hrvatskoga jezika i književnosti

6

Obilježen praznik Hrvata
u Srbiji – *Dan rođenja biskupa
Ivana Antunovića*

**Učenici na ponos
zajednice**

10

Državna odličja zaslužnima
iz domovine i dijaspor

**Odlikovani i Bačić
i Žigmanov**

12

Alojzije Firanj, urednik *Miroljuba*
i član IO HKUD-a *Vladimir Nazor*
iz Sombora

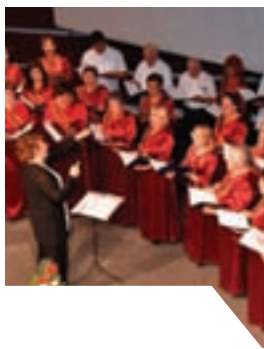
**Četiri desetljeća na
dobrobit Društvu**

20

Djeca u Dužijanci 2018.

Zalog za budućnost

31

Godišnji koncert HKPD-a *Jelačić*
iz Petrovaradina

**Mozaik glazbenih
ansambala**

43

Aktivnosti HAŠK *Zrinjski*
iz Subotice

**Redoviti susreti
šahista i slikara**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova

Hrvatska riječ, Trg cara Jovana Nenada 15/II,

24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Jasna Vojnić (predsjednica), Ladislav Suknović

(zamjenik predsjednice), Martin Bačić,

Antun Borovac, Josip Dumendžić,

Petar Pifat, Josip Stantić, Thomas Šujić

RAVNATELJ

Ivan Ušumović

e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić (urednica@hrvatskarijec.rs)

POMOĆNIK I ZAMJENIK

GLAVNE I ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

LEKTOR:

Zlatko Romić

REDAKCIJA:

e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

Jelena Dulić Bako

(novinarka)

Davor Bačić Palković

(novinar, urednik rubrike kultura i urednik Kužiša)

Ivana Petrekanić Sič

(novinarka i korektorica)

Željka Vukov

(novinarka, urednica Hrcka)

Zlata Vasiljević (novinarka dopisništva Sombor)

Suzana Darabašić (novinarka dopisništva Srijem)

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)

Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Davor Bačić Palković

ADMINISTRACIJA:

Branimir Kuntić (pravnik@hrvatskarijec.rs)

Ljubica Vujković-Lamić (tajnice@hrvatskarijec.rs)

Zdenka Sudarević (distribucija@hrvatskarijec.rs)

KOMERCIJALISTICA:

Mirjana Trkulja (komercijala@hrvatskarijec.rs)

TELEFON: ++381 24/55-33-55;

++381 24/55-15-78;

++381 24/53-51-55

TEKUĆI RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: Doo Magyar Szó Kft Novi Sad

List je upisan u Registar javnih glasila

Agencije za privredne registre Republike Srbije

pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Katalogizacija

u publikaciji Biblioteka

Matice srpske, Novi Sad

32+659.3(497.113=163.42)

Pošto pašteta?

Nogomet odavno više nije »najvažnija sporedna stvar na svijetu«, nego je odavno biznis. Nekada davno su siromašni i talentirani dečki svojim nogometnim umijećem pružali zabavu dobrostojećoj publici, prvo šutirajući kožne lopte napravljene od koža krava, a danas se to s loptama rješava proizvodima od sintetike, koje na radost nogometaša ne upijaju vodu. Za nas klince, početkom sedamdesetih prošlog stoljeća, kožne lopte su bile nedostupne, igrali smo nogomet s neakvim gumenim loptama na dva mala gola – a tri kornera penal. Igrali smo se na povećim travnatim površinama koje su tada postojale ispred kuća, sa strana putova u ulici koji su bili zemljani, gdje u to vrijeme rijetki automobili nisu mogli proći kada zakiši. Pa bi se na kraju loptanja, žedni i oznojeni zatrčali do arterskog bunara. A kad bi nas netko od roditelja počastio iz kuće *flavor aidom*, sokom u prahu koji se razmuti u vodi, a koji je proizvodila *Droga-Portorož*, e to je već bio doživljaj.

U to vrijeme, otac mi je bio zagriženi *dinamovac*, a moji drugari iz škole i petog kvarta su navijali za različite timove. **Zlatko** za *Hajduk*, **Nikola** i **Zoltán** za *Partizan*, a ja sam navijao za *Crvenu zvezdu*. Nadam se da netko, poput **Zlatka Hasanbegovića**, poznatog po domoljubnim kapacitetima i sklonostima radikalnoj desnici, neće pročitati da sam navijao za *Zvezdu*.

Kada je bilo svjetsko prvenstvo u Njemačkoj 1974., svi smo iz kvarta navijali za **Marića, Šurjaka, Džajića, Pižona, Katalinskog, Oblaka, Buljana, Mužinića, Karasija, Aćimovića, Bajevića** .... To je činjenica. U drugoj fazi natjecanja *plavi* su izgubili sve tri utakmice, a govorilo se da je to zbog obećanih, a ne i isplaćenih premija od par stotina maraka. A nije tada još bilo **Vučića** da obeća, kao sada, deset milijuna eura za nemoguće osvajanje turnira, dobro, u takvoj situaciji malo promijenjenog konteksta, ali sigurno bi obećao da je bio u prilici, mada možda ne baš svim igračima.

Eto, kao klinici preživjeli smo i tu kemiju *flavor aida*, a nogomet je tih sedamdesetih u svijetu preuzela televizija. Romantično vrijeme nogometa se završilo ekspanzijom televizije, kada nogomet postaje industrijska grana. Profesionalizam u nogometu počinje donositi veliki novac igračima, trenerima, sportskim kladionicama, ali prije svega vlasnicima klubova i brojnim trgovačkim posrednicima u globalnoj tvornici stvaranja profita. Tako u ovoj priči o nogometu stizemo i do činjenice da je nogometaš **Ronaldo** uspio postići dogovor s poreznom upravom u Španjolskoj oko svoje kazne za utaju poreza. Pazite – dogovor! Tako će napadač portugalske repke platiti 18,8 milijuna eura kazne zbog utaje poreza. Možete li zamisliti koliko Ronaldo »zarađuje«? A **Modrić** se malkice iznervirao kada ga je na presici u Rusiji novinar britanskog *Guardiana* upitao utječu li sudski procesi, misleći u svezi **Mamića, Lovrena** i Modrića, na raspoloženje u reprezentaciji? Modrić je odmah postavio mudra kontrapitanja: »Nemate ništa pametnije pitati? Koliko dugo ste pripremali to pitanje?« Nije da sad sumnjam u Modrićevu inteligenciju nakon njegovog kontrapitanja o potrebnoj dužini priprema za to pitanje novinara *Guradiana*, ali sumnjam da bi »vatrenog« Modrića tako štreknulo, kada bi mu netko došapnuo podatak kako je u posljednjih pet godina najmanje 250.000 hrvatskih građana odselilo u inozemstvo, dakle, gotovo 6 posto stanovništva mahom onog u radnosposobnoj dobi, jer su zarade po satu u Hrvatskoj i dalje neusporedivo niže u odnosu na one u zapadnoeuropskim državama. A sumnjam i da je Vučića, koji obećava nogometašima deset milijuna eura za osvajanje svjetskog kupa, iznervirala izjava **Aleksandra Vlahovića**, predsjednika Saveza ekonomista Srbije, koji je u tako »teškim trenucima«, sve zbog odsustva ministra financija Srbije **Siniše Malog** na Samitu ministara financija regije održanom u Bečićima, izjavio kako će ova regija doći do prosječan standard europskih zemalja najvjerojatnije tek za 60 godina, a u pesimističkom scenariju, čak za nevjerojatnih 200 godina. Ta projekcija Vlahovića nije zasnovana na nevjerojatnim pretpostavkama, nego na prostom nastavku dosadašnjih postignuća. Ali nema brige, Mali je nedavno izjavio kako mu funkcije nikada nisu bile važne, jer je mnogo bitnije njegovo saznanje da može uraditi nešto korisno i pozitivno za narod. Blago narodu.

Stojim neki dan u redu ispred mesnice »na peci«, prilazi susjed i sav radostan kaže: »Pobedili smo Kostariku«, pa me pita: »Pošto ovde pašteta?« Kažem mu da je jeftinije preko puta. I ode susjed tamo kupiti paštetu. Sretan zbog pobjede nad Kostarikom.

Z. S.

Sastanak Vučić - Žigmanov

Predsjednik Republike Srbije **Aleksandar Vučić** je 20. lipnja, povodom druge godišnjice potpisivanja Subotičke deklaracije o unaprjeđenju odnosa i rješavanju otvorenih pitanja između Srbije i Hrvatske, primio predsjednika Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Tomislava Žigmanova**, kako saznajemo iz Kabineta predsjednika Vučića.

Vučić i Žigmanov su razmotrili realizaciju ključnih inicijativa i konkretnih projekata u području infrastrukture, kulture i obrazovanja, koji će pridonijeti unaprjeđenju položaja hrvatske zajednice u Srbiji. Žigmanov je rekao da je dvije trećine dogovorenih projekata realizirano, dok je realizacija ostalih u tijeku. Na sastanku je pozdravljeno i potpisivanje Memoranduma o osnivanju lektorata hrvatskog jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Novom Sadu.

Predsjednik Vučić je rekao da je ponosan što Srbija ispunjava obećano. On je pozvao građane Srbije da poštuju hrvatsku zajednicu, jer su oni ravnopravni građani naše zemlje s kojima smo živjeli i živjet ćemo u miru i slozi.

Press služba DSHV-a

Natječaj Ministarstva kulture i informiranja Milijun dinara za informiranje na hrvatskom

Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije objavilo je rezultate Natječaja za sufinanciranje projekata proizvodnje medijskih sadržaja namijenjenih nacionalnim manjinama u 2018. godini. Među ostalim, na natječaju su sredstva dobile i dvije udruge koje proizvode medijske sadržaje na hrvatskom jeziku. To su: Hrvatska udruga novinara *Cro news* iz Subotice (projekt Radijski program na hrvatskom jeziku *Kroz ravnicu* – 400.000 dinara) i Udruga novinara *Cro info* (projekt Televizijski program na hrvatskom jeziku *Cro-info pejzaži* – 600.000 dinara).

Minimalan iznos sredstava po projektu bio je 400.000, a maksimalni 700.000 dinara.

Na natječaju je raspodijeljeno 40 milijuna dinara za ukupno 87 projekata, među kojima i 12 multinacionalnog karaktera. Rješenje o raspodjeli sredstava s ovoga Natječaja dostupno je na internetskoj stranici Ministarstva: www.kultura.gov.rs.

D. B. P.

Mirović u radnom posjetu Istri

Predsjednik Pokrajinske vlade **Igor Mirović** sastao se 15. lipnja u Puli s istarskim županom **Valterom Flegom**, s kojim je razgovarao o osnaživanju i produbljivanju suradnje između AP Vojvodine i te hrvatske regije. Sugovornici su se suglasili da AP Vojvodina i Istra godinama njeguju prijateljske odnose, te istaknuli da je značajno poticati nove programe suradnje koji bi doveli do realizacije zajedničkih projekata u brojnim područjima.

»Ideja nam je unaprijediti višegodišnje prijateljstvo, proširiti suradnju na polju kulture i turizma, kao i uspostaviti kontakte u drugim područjima od zajedničkog interesa«, izjavio je Mirović.

Na sastanku je ocijenjeno da su obje regije zainteresirane za formiranje zajedničkog turističkog proizvoda koji bi bio plasiran i na trećim tržištima.

Mirović je u Puli održao sastanak i s predstavnicima Srba u Istri, na kojem je bilo riječi o podršci obrazovnim i kulturnim institucijama Srba u tom dijelu Hrvatske, s posebnim akcentom na Srpski kulturni centar u Puli.

»Pokrajinska Vlada će se truditi kroz svoje mehanizme i suradnju s istarskim institucijama nastaviti pružati podršku Srbima u Istri, a sve u cilju očuvanja srpskog jezika i kulture«, rekao je Mirović.

Tijekom radnog posjeta Mirović je nazočio i otvaranju manifestacije *Dani Vojvodine u Istri*, koja je održana u Puli 15. i 16. lipnja u organizaciji Turističke organizacije Vojvodine.

H. R.

Dan državnosti Hrvatske obilježen u Zemunu

Poruke ljubavi, zajedništva i mira

Svečanim euharistijskim slavljem u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu 19. lipnja obilježen je Dan državnosti Republike Hrvatske. Proslavu ovog praznika u Zemunu svake godine organizira mjesno Društvo hrvatske mladeži zajedno sa Zajednicom Hrvata Zemuna **Ilija Okrugić** i župnikom **Jozom Dusparom**. Svetu misu je predvodio biskup srijemski mons. **Đuro Gašparović**, u koncelebraciji sa zemunskim župnikom i svećenicima Srijemske i Beogradske biskupije. S proslave su poslale poruke ljubavi i mira te zajedništva hrvatskoj zajednici u Srbiji.

U župi u Zemunu ovaj se praznik proslavlja sada već 12 godina.

»Brod na ovim prostorima ide putem mira, što dolikuje nama kršćanima. Bez obzira na nacionalnost, mi moramo živjeti kao djeca istoga Boga. Poštujemo i državu u kojoj živimo, u kojoj smo njeni lojalni građani gdje gajimo zajedništvo i poštovanje prema drugim narodima različitog identiteta i različite nacionalnosti«, istaknuo je vlč. Duspara.

Biskup Gašparović je u homiliji posebno istaknuo važnost poznavanja svojih korijena i svog identiteta.

»Prirodno je voljeti svoju domovinu i svoju obitelj, svoju vjeru, kulturu, svoj hrvatski narod, svoj jezik i svoj identitet. Ovu svetu misu posvećujemo i onima koji svojom plemenitošću i zalaganjem čine dobro za svakog čovjeka, kao i svima odgovornima ovdje u Srbiji da prepoznaju potrebe svakog čovjeka za ostvarivanje njihovih osnovnih ljudskih prava, kao i svima ostalima koji rade za dobrobit ljudske zajednice«, kazao je mons. Gašparović.

Proslava i u Beogradu

Proslava Dana državnosti Hrvatske održana je i u Beogradu, jučer (četvrtak, 21. lipnja) u organizaciji tamošnjeg hrvatskog Veleposlanstva. Domjenak u povodu ovog praznika priređen je u hotelu *Crown plaza*.

Euharistijskom slavlju nazočio je i veleposlanik Hrvatske u Beogradu **Gordan Bakota** sa suradnicima.

»Domovina je mjesto i tamo gdje smo mi. Hrvati koji ovdje žive trebaju se osjećati ponosnim Hrvatima koji vole Hrvatsku i koji su zainteresirani za budućnost Srbije, posebice europske Srbije. Ja mislim da su nacionalne manjine temelj Europske unije i europskih vrijednosti«, istaknuo je Bakota.

Nakon svete mise, u crkvi je priređen i prigodni kulturni program u kojem su sudjelovali članovi Društva hrvatske mladeži Zemuna i Zbor *Odjek*. Na kraju svečanosti sestra **Ozana** predala je veleposlaniku Bakoti grb Hrvatske koji je sama izradila od cvijeća, kao simboličan dar u ime župe Zemun i udruga koje djeluju u tom gradu.

S. D.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br. 135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA IZRADA STUDIJE PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

za projekt Bazne stanice mobilne telefonije „SU-ČANTAVIRSKI PUT – SUU106/SUO106“, na katastarskoj parceli 36134/2 KO Donji grad, Ulica Čantavirski put bb, Subotica (46.061187°, 19.683727°), nositelja projekta TELEKOM SRBIJA a.d. Beograd, Direkcija za tehniku, Sektor za bežičnu pristupnu mrežu, Beograd, Bulevar umjetnosti br.16/a. Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objavljivanja obavijesti u sredstvima informiranja. Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na internet adresi: http://www.subotica.rs/documents/pages/11950_3.pdf

Obilježen praznik Hrvata u Srbiji – *Dan rođenja biskupa Ivana Antunovića*

Učenici na ponos zajednice

Svečanom akademijom na kojoj su dodijeljene zahvalnice i nagrade najuspješnijim učenicima koji se školuju na hrvatskome jeziku 14. lipnja obilježen je jedan od četiri praznika hrvatske nacionalne manjine u Srbiji – *Dan rođenja biskupa Ivana Antunovića*.

Svečanosti, koja je održana u subotičkoj Gradskoj kući, nazočila je i ministrica znanosti i obrazovanja Hrvatske **Blaženka Divjak**, koja je istoga dana ranije bila na potpisivanju Memoranduma o osnivanju Lektorata za hrvatski jezik i književnost na Sveučilištu u Novome Sadu. U svjetlu toga događaja i ona i predsjednik Hrvatskoga nacionalnoga vijeća **Slaven Bačić** ovom prigodom poručili su kako je osnivanje Lektorata od velike važnosti za Hrvate u Srbiji, napose kada je riječ o obrazovanju kao i da je u posljednjih godinu dana puno učinjeno na poboljšanju kvalitete nastave na hrvatskome jeziku.

Prevaljen dug put

Predsjednik HNV-a istaknuo je važnost nastave na hrvatskome jeziku za ovdašnje Hrvate, kao i potrebu za povećanjem broja učenika u ovome sustavu.

»Nastava na hrvatskome se pokazala ne samo kao najbolji čuvatelj nacionalne svijesti Hrvata i jedan od puteva za priznavanje hrvatske nacionalne manjine i njene ravnopravnosti s drugim nacionalnim manjinama i ostalim građanima Srbije, nego je rezultirala i kvalitetom nastave i uspjesima koje su postizala mnoga djeca. Najvažnija zadaća na kojoj svi moramo raditi jest po-

većanje broja učenika u nastavi na hrvatskome jeziku, a najbolji put za to jest vlastiti primjer, kakav ste dali i vi roditelji djeci. Ne smijemo biti Hrvati samo onda kada trebamo praviti hrvatsko državljanstvo, nego i kada treba upisati djecu u nastavu na hrvatskome jeziku ili kupiti *Hrvatsku riječ*«, rekao je Bačić.

Predsjednik HNV-a istaknuo je i kako je obrazovanje na hrvatskome do sada prevalilo veoma dug put te da svega toga ne bi bilo bez pomoći iz Hrvatske – spomenuo je potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Veleposlanstva i Konzulata Hrvatske u Srbiji te Školske knjige.

Kako je Bačić rekao, za obrazovanje na hrvatskome zaslužni su brojni članovi zajednice. Istaknuo je **Duje Runju, Peru Horvackoga, Anđelu Horvat, Darka Sarić Lukendića, Jasnu Vojnić i Margaretu Uršal**.

Da se treba raditi još na mnogim stvarima za poboljšanje uvjeta obrazovanja na hrvatskome jeziku, kazao je Bačić.

»Završetak izrade nacionalnih dodataka, rješavanje srednjoškolskih udžbenika i osnivanje katedre za hrvatski jezik procesi su za koje sam uvjeren da ćemo uz potporu Hrvatske uspješno nastaviti i dovršiti.«

Predsjednik HNV-a govorio je i o problemu »bunjevačkog pitanja«. Rekao je kako bez obzira na političku, znanstvenu, materijalnu i medijsku potporu pojedinih struktura srbijanske vlasti koje izdvajaju ikavski govor u zaseban bunjevački jezik, ovdašnji Hrvati trebaju njegovati hrvatski ikavski dijalekt jer su njime govorili i njihovi preci.

Blaženka Divjak, Lucija Ivković Ivandekić i Slaven Bačić

Crvena kravata

Ministrica iz Hrvatske izrazila je zadovoljstvo što se uspjesi učenika nagrađuju, te obećala daljnju podršku obrazovnom sustavu na hrvatskome jeziku u Srbiji.

»Svi ovi učenici su nam na ponos. Vidi se da se u njih ulaže, da su motivirani i da imaju potporu i iz škole. Uvijek je lijepo prepoznati izvrsne i dodijeliti im nagrade. Svima njima čestitam kao i njihovim školama, učiteljima, ravnateljima, a nadasve roditeljima koji su im omogućili da pohađaju nastavu na hrvatskome jeziku. Imat ćete i dalje potporu Vlade Hrvatske, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Hrvatske, Ministarstva znanosti i obrazovanja i mene osobno«, poručila je Divjak i dodala kako je važno da se stvore uvjeti da svi oni koji žele upisati svoje dijete u školu na hrvatskome jeziku za to imaju uvjete.

Divjak je poručila učenicima da budu otvoreni i tolerantni te da čuvaju svoj nacionalni identitet. Poželjela im je i da budu promicatelji znanja, vještina i vrijednosti naroda iz kojega potiču i društva u kojemu žive.

Nagrade i priznanja za školske i izvanškolske uspjehe dobilo je oko 130 učenika. Od prošle godine dodjeljuje se i nagrada *Crvena kravata* učeniku/učenici generacije na hrvatskom jeziku u protekloj školskoj godini, kao i nagrada nastavnicima za svoj mentorski rad.

Prema Pravilniku o pohvaljivanju i nagrađivanju učenika i nastavnika u nastavi na hrvatskom jeziku u Srbiji Odbora HNV-a za

Ministrica Blaženka Divjak izrazila je zadovoljstvo što se uspjesi učenika nagrađuju, te obećala daljnju podršku obrazovnom sustavu na hrvatskome jeziku u Srbiji * Učenica osmog razreda s najvećim brojem bodova je Lucija Ivković Ivandekić, te je tako postala dobitnicom nagrade Crvena kravata

obrazovanje, učenica osmog razreda s najvećim brojem bodova je **Lucija Ivković Ivandekić**, te je tako postala dobitnicom nagrade *Crvena kravata*. Lucija Ivković Ivandekić, učenica OŠ *Ivan Milutinović*, osim završene škole s prosjekom ocjena 5,00 osvojila je 1. mjesto na okružnom i 2. mjesto na republičkom natjecanju iz hrvatskoga jezika te 1. mjesto na pokrajinskom, međunarodnom i republičkom natjecanju u sviranju tambure – solo i 1. mjesto s orkestrom na natjecanju tamburaških orkestara iz Vojvodine.

Nagrade za mentorski rad primili su nastavnici **Ana Gaković** (hrvatski jezik i književnost), **Nevenka Tumbas** (matematika) i **Sanjin Ivašić** (hrvatski jezik i književnost).

Na akademiji je nastupio orkestar Hrvatske glazbene udruge *Festival bunjevački pisama*.

Udžbenici za srednju školu

Prije svečane akademije u Gradskoj kući ministrica je posjetila Hrvatsko nacionalno vijeće gdje se drugi puta za šest mjeseci sastala s predstavnicima HNV-a te ravnateljima osnovnih i srednjih škola i predškolske ustanove u kojima se odvija nastava na hrvatskome jeziku.

Divjak je nakon sastanka, za medije poručila kako je osnivanjem Lektorata na hrvatskome jeziku u Novome Sadu donekle ostvaren reciprocitet kada je riječ o obrazovanju i pravima manjina u Srbiji i Hrvatskoj, jer na Sveučilištu u Zagrebu već postoji Katedra za srpski jezik i književnost.

Rekla je kako je zahvaljujući pogodnijoj političkoj klimi dosta pitanja u području obrazovanja riješeno u proteklome razdoblju te da će se sada raditi na organiziranju Lektorata kao i rješavanju pitanja srednjoškolskih udžbenika.

Bačić je rekao kako otvaranje Lektorata predstavlja krunu svih pomaka u obrazovanju na hrvatskome posljednjih godina te da je to rezultat pregovora srbijanskih i hrvatskih predstavnika Međunarodnog mješovitog odbora održanoga u siječnju kao i predstavnika hrvatske zajednice s predsjednikom Srbije. Predsjednik HNV-a ovo vidi kao izraz političke volje da se radi na rješavanju otvorenih pitanja hrvatske manjine.

J. Dulić Bako

Potpisan Memorandum o osnutku Lektorata hrvatskoga jezika i književnosti u Novom Sadu

VAŽAN DATUM za obrazovanje i znanost

Annamária Vicsek, Blaženka Divjak, Dušan Nikolić, Zoran Milošević i Ivana Živančević Sekeruš

Otvorenjem Lektorata, koji će s radom početi od jeseni, bit će riješen problem nedovoljne jezične kompetentnosti nastavnog kadra koji izvodi nastavu na hrvatskom jeziku

Posljednjih se mjeseci, čini se, znatno intenzivnije radi na rješavanju problema koji se tiču obrazovanja na hrvatskom jeziku u Srbiji. Pretpostavka za rješavanje jednog od njih – a to je jezična kompetencija nastavnog kadra – bit će osigurana otvorenjem Lektorata hrvatskoga jezika i književnosti na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu koji će početi s radom od jeseni, odnosno iduće akademske godine. Memorandum o suglasnosti o osnivanju tog lektorata, koji bi trebao biti prethodnica Katedri hrvatskoga jezika i književnosti na istom fakultetu, potpisan je prošloga četvrtka, 14. lipnja, u Rektoratu novosadskog Sveučilišta. Dokument su potpisali predstavnici resornih ministarstava obrazovanja i znanosti Hrvatske i Srbije – ministrica **Blaženka Divjak** i državna tajnica **Annamária Vicsek**, zatim Pokrajinskog tajništva za visoko obrazovanje i znanstvenoistraživačku djelatnost (tajnik **Zoran Milošević**), Sveučilišta u Novom Sadu (rektor **Dušan Nikolić**) te Filozofskog fakulteta u Novom Sadu (dekanica **Ivana Živančević Sekeruš**).

Potpisivanju Memoranduma nazočili su i predstavnici Hrvata u Srbiji – predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća **Slaven Bačić** i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini i zastupnik u Skupštini Srbije **Tomislav Žigmanov**, kao i predstavnici hrvatske diplomacije u Srbiji, Ministarstva znanosti i obrazovanja Hrvatske i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Povijesni događaj

Otvorenje Lektorata ocijenjeno je kao povijesni događaj za hrvatsku zajednicu u Srbiji, ali i za područje znanstvene i obrazovne suradnje između Srbije i Hrvatske. Osim djelovanja u području jezičnog osposobljavanja kadra koji izvodi nastavu na hrvatskom jeziku u Srbiji, Lektorat bi trebao biti od pomoći i u procesu izrade nedostajućih udžbenika na hrvatskom jeziku. Na osnutku Lektorata predstavnici Hrvata u Srbiji inzistiraju još od 2007. godine, tako da se na ovaj događaj, kako se moglo čuti na potpisivanju Memoranduma, čekalo jedanaest godina.

Ministrica Blaženka Divjak je u izjavi za medije izrazila zadovoljstvo potpisivanjem Memoranduma čime je, kako je navela, formaliziran višemjesečni zajednički rad s kolegama iz Srbije, posebice resornim ministarstvom koje vodi **Mladen Šarčević**.

»Ovo je proces koji je dugo trajao i trebalo je dosta prepreka riješiti, ali u samom finišu toga procesa, u posljednjih šest mjeseci stvarno smo bili uspješni. Sveučilište u Novom Sadu udomljuje ovaj lektorat, daje mu ne samo mjesto gdje će on fizički postojati, nego i jedno okruženje koje će mu omogućiti razvoj. Natječaj Ministarstva znanosti i obrazovanja za lektore je završen te imamo prijedloge za lektore koji bi došli raditi ovdje u Novi Sad, ali to ćemo prepustiti Sveučilištu u Novom Sadu da o tomu odluče. Plaća za lektora kao i sredstva za opremanje Lektorata osigurani

Filozofski fakultet – mjesto budućeg Lektorata

su u proračunu Republike Hrvatske. Otvorenje Lektorata u Novom Sadu predstavlja i svojevrsni reciprocitet s obzirom na to da na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu postoji Katedra za srpsku književnost«, kazala je ministrica Divjak.

Potpora obrazovanju manjina

Državna tajnica u Ministarstvu prosvjete Annamária Vicsek je također izrazila zadovoljstvo što je rad na uspostavi Lektorata uspješno realiziran, dodavši kako računaju na njegovu podršku i u segmentu izrade udžbenika za nastavu na hrvatskom jeziku.

»Ministarstvo prosvjete, kao i sama Vlada Srbije, stavljaju veliki akcent na obrazovanje i odgoj na jezicima nacionalnih manjina, pa tako i hrvatske. Ministarstvo se, među ostalim, zalaže da svaka nacionalna manjina, pa tako i hrvatska, ima kvalitetne udžbenike za nastavu na svojem jeziku i mi otvoreno računamo na potporu Lektorata za hrvatski jezik i u tom segmentu«, rekla je Vicsek.

Rektor Sveučilišta Dušan Nikolić je kazao kako će ta ustanova podržati aktivnosti osnutka Lektorata za hrvatski jezik i književnost u Novom Sadu, ali isto tako učiniti napor da osiguraju odgovarajuću literaturu i sve što je potrebno za Katedru srpske književnosti koja pripada Sveučilištu u Zagrebu.

Pokrajinski tajnik Zoran Milošević je naveo kako su multietničnost i multikulturalnost zapravo nivo demokracije u AP Vojvodini, odnosno Srbiji, jedna od prepoznatljivosti »koja nam svjedoči da će ovaj projekt zaživjeti jer on nije nikakav osvrt na našu prošlost, koja je bila i proturječna, već izvjesna budućnost koja vodi regionalnoj stabilnosti i suradnji i kreiranju jednog europskog ambijenta tolerancije, razumijevanja i uzajamnog poštovanja«.

Institucionalno rješenje

Predsjednik DSHV-a i narodni zastupnik Tomislav Žigmanov smatra kako je otvorenje Lektorata vrlo važna stanica u naporima predstavnika Hrvata u Srbiji da pitanje obrazovanja, pa sukladno tomu i kulture, bude zaokruženo na institucionalno primjeren način.

»Ulazak hrvatskog jezika u Sveučilište je za nas veliki događaj, jer je na taj način priznata samostalnost hrvatskog jezika jer je, nažalost, bio relativno nepriznat kada je u pitanju akademska zajednica u Srbiji, ali i ideološki kontekst i politički diskurs. S druge strane, naša očekivanja su usmjerena ka tome da se jezične kompetencije nastavnog kadra koji je uključen u proces obrazovanja na hrvatskom jeziku osnaže. Treba reći i priznati da 70 posto nastavnog kadra nema jezične kompetencije, da, bez obzira što nastava na hrvatskom jeziku postoji 15 godina, nije bilo dovoljnog napora da se to pitanje riješi na jedan primjeren način kao u slučaju drugih manjinskih zajednica. U ovome smislu očekujemo da otvorenje Lektorata bude prvi korak k uspostavi Katedre za hrvatski jezik, a na taj način bismo u institucionalnom smislu zaokružili cijeli taj kontekst koji se odnosi na obrazovanje na hrvatskom jeziku.

Zahvaljujemo svima koji su sudjelovali u ovom procesu koji je trajao dugo, 11 godina, i koji nije bio jednostavan. Ovo je potvrda da svaki naš postavljeni cilj, uz ustrajno nastojanje spram legitimnih zahtjeva i stalne napore, može biti i ostvaren«, rekao je Žigmanov dodavši da će od jeseni, zahvaljujući proaktivnom odnosu resornog ministarstva, postojati i prosvjetni savjetnici koji će pratiti kvalitetu nastave na hrvatskom jeziku.

Hrvatski veleposlanik **Gordan Bakota** je ocijenio kako je ovaj čin važan za ukupne bilateralne odnose Srbije i Hrvatske.

»Ovo pokazuje da su i Hrvatska i Srbija spremne intenzivirati odnose na dobrobit njihovih građana. Vrlo je bitan, kako je danas i istaknuto, i europski kontekst vezan za otvorenje Lektorata, odnosno snažna poruka koja pokazuje u kojem smjeru hrvatsko-srpski odnosi trebaju biti i kretati se«, kazao je Bakota.

D. Bašić Palković

Politika priznavanja

Predsjednik HNV-a Slaven Bačić kaže kako otvorenje Lektorata ujedno predstavlja pozitivnu politiku priznavanja hrvatske zajednice i njezinog jezika.

»Hrvatska nacionalna manjina kao jedna od brojnijih nacionalnih manjina u Vojvodini imat će sada svoj Lektorat na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu gdje već postoje katedre za mađarski, slovački, rumunjski i rusinski jezik, kojima su također prethodili lektorati. Očekujemo da će u narednom razdoblju uz dobru volju svih sudionika u ovom procesu i ovaj Lektorat prerasti u Katedru za hrvatski jezik i književnost. Smatram da znanost, poput ekonomije, kulture ili sporta, sa svoje strane mnogo lakše relaksira odnose među državama kada su napeti i mislim da je otvorenje Lektorata jedan korak u tom smjeru«, ocijenio je Bačić.

Državna odličja zaslužnima iz domovine i dijaspore

Odlikovani i Bačić i Žigmanov

Među odlikovanimi su istaknuti kulturni i znanstveni djelatnici te političari hrvatskih manjinskih zajednica srednje i jugoistočne Europe, kao što su Slaven Bačić i Tomislav Žigmanov iz Srbije, te krug uglednika okupljenih oko Kluba August Šenoa iz mađarskoga Pečuha

Uoči ovogodišnjeg Dana državnosti predsjednica Hrvatske **Kolinda Grabar-Kitarović** uručila je u Zagrebu 18. lipnja odlikovanja i priznanja istaknutim pojedincima iz područja društvenih i humanističkih djelatnosti.

U prigodnom govoru predsjednica je istaknula:

»Priznanja koja vam se danas dodjeljuju obuhvaćaju izniman doprinos koji ste svojim životom i radom, a posebno svojim osobnim angažmanom na promicanju humanosti i društvenih vrijednosti, dali na više područja našeg javnog života: u gospo-

na požrtvovnost hrabrih ljudi koji rade u službama spašavanja i zbrinjavanja te su uvijek uz nas kada je to najpotrebnije.

»Svatko na svoj način i u svome djelokrugu treba pridonijeti razvoju svoje Domovine, kao što ste to učinili svi vi koji ćete danas primiti odlikovanja Republike Hrvatske. Neprestano ponavljam kako naša Domovina ima izvanredne ljude, čiji vrijedan rad često nije poznat u javnosti. Upravo zato ovim odlikovanjima ističemo kako su njihovi napori prepoznati kao snažne poluge uspjeha društvenoga razvoja i općega dobra«, naglasila je pred-

darstvu, znanosti, kulturi i umjetnostima, u promicanju prava hrvatskih branitelja i njihovih obitelji, u zdravstvu, sportu i turizmu, u očuvanju nacionalnog identiteta hrvatskog iseljništva, u vatrogastvu, zaštiti i spašavanju.«

Nositelji društvenih i duhovnih vrijednosti

Umjetnike i djelatnike u kulturi predsjednica drži nositeljima društvenih i duhovnih vrijednosti koji svojim talentom, kreativnošću i žarom prema svome poslu često nadomještaju nedovoljno sredstava koja se mogu uložiti u kulturu, a osvrnula se i

sjednica u svom obraćanju, dodavši kako je potrebno što više isticati uspješne ljude jer su upravo oni poticaj širenju stvaralačkog ozračja, optimizma i samopouzdanja što nam je potrebno u našem društvu.

Odlikovanje *Reda hrvatskog pletera* predsjednica Grabar-Kitarović uručila je dr. sc. **Slavenu Bačiću** za osobiti doprinos ugledu Hrvatske te dobrobiti njezinih građana, jer je poticajno djelovao kao predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća u Srbiji. Istaknuo se osobito u području društvenih, obrazovnih i kulturnih djelatnosti hrvatske manjinske zajednice u Srbiji. Kao istaknuti intelektualac, doktor pravnih znanosti te priznati kulturni djelat-

nik dva je puta zaredom biran za predsjednika HNV-a, najvišeg zastupničkog tijela Hrvata u Srbiji utemeljenog prema Zakonu o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina iz 2002., pridonijevši afirmaciji hrvatskog jezičnog i kulturnog identiteta te medijskih sloboda u javnom životu većinske društvene zajednice. Član je međuvladinoga Mješovitog odbora koji prati provedbu bilateralnog sporazuma o zaštiti manjina između Hrvatske i Srbije, pridonijevši svojom čestitošću i pravnim savjetima kvaliteti suživota s višim demokratskim standardima za sve ljude koji žive na ovim prostorima. Znatno je pridonio u poticanju međudržavne kulturne i znanstvene suradnje između Hrvatske i Srbije u više disciplina među kojima je i leksikografija, evaluirano je ovih dana na zagrebačkome 5. *Kliofestu*. Najzaslužniji je za nakladnički projekt *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* u izdanju Hrvatskog akademskog društva iz Subotice, čiji je glavni urednik, povezaвши stručnjake za hrvatsku tematiku iz brojnih grana ljudske djelatnosti iz više europskih zemalja. Autor je pedesetak znanstvenih i stručnih radova objavljenih u uglednim časopisima iz pravne povijesti, povijesti bačkih Hrvata, Subotice i Vojvodine te manjinske problematike.

Afirmacija hrvatskog jezičnog i kulturnog identiteta

Odlikovanje *Red hrvatskog pletera* iz ruku predsjednice Grabar-Kitarović s ponosom je preuzeo **Tomislav Žigmanov** i to za osobiti doprinos ugledu Hrvatske te dobrobiti svih njezinih građana svestrano djelujući kao književnik, esejist i političar putem Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, čiji je aktualni predsjednik i zastupnik u parlamentu Srbije. Dokazao se jasnim političkim i kulturnim aktivizmom s osmišljenim programom u suvremenim demokratskim procesima za sveopći boljitak hrvatske manjinske zajednice kao i društva u cjelini u Srbiji. Djelujući na institucionalizaciji hrvatskih političkih, kulturnih, baštinskih i znanstvenih organizacija istaknuo se kao odličan organizator i pokretač većine temeljnih institucija hrvatskoga naroda u Vojvodini. Kao cijenjeni intelektualac, te nagrađivani esejist, prvi je javno argumentirano propitivao status i položaj Hrvata u Srbiji u čitanim sociološkim studijama, referirajući se na provođenje Zakona o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina iz 2002., pridonijevši afirmaciji hrvatskog jezičnog i kulturnog identiteta u javnom i umjetničkom životu većinske društvene zajednice. Zaslužan je za raznovrsnu međudržavnu kulturnu i znanstvenu suradnju između Hrvatske i Srbije. Glavni je i odgovorni urednik *Godišnjaka za znanstvena istraživanja* Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata od 2009., kao i Časopisa za književnost i umjetnost *Nova riječ* od 2013. Među zaslužnima je za nakladnički pothvat *Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca* u nakladi Hrvatskog akademskog društva iz Subotice i to kao njegov izvršni urednik.

Najzaslužniji je za utemeljenje i djelovanje Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, koji slavi desetu obljetnicu uspješnog djelovanja. Inovativnim iskoracima ravnatelj Žigmanov Zavodu otvara prostor za kapitalne projekte poput digitalizacije hrvatske kulturne i knjižne baštine u Vojvodini, a kao nakladnik potpisuje čak 50 objavljenih iznimno vrijednih monografija, okupivši u svom nakladnom programu istaknute autore usredotočene na teme hrvatske provenijencije iz više disciplina od povijesti, etnologije, sociologije do raznih disciplina kroatologije. Autor

je petnaest knjiga različita književnog žanra te pedesetak znanstvenih i stručnih članaka, uključujući više kroatoloških i socioloških studija, objavljenih u uglednim časopisima u nizu europskih zemalja. Radovi su mu prevedeni na engleski, njemački, mađarski, rumunjski, bugarski i rusinski jezik.

Redom hrvatskog pletera za izniman doprinos u jačanju ugleda Hrvatske te očuvanju hrvatskog identiteta i kulturnih običaja hrvatske zajednice u Mađarskoj odlikovan je **Marin Skenderović**, rođeni Subotičanin koji djeluje kao voditelj ureda Hrvatske turističke zajednice u Mađarskoj.

Nadalje, iz domovine *Redom hrvatskog pletera* za iznimne uspjehe i zasluge na području kulture, te osobiti doprinos razvitku i ugledu RH odlikovani su dr. sc. **Dubravka Brezak Stamač**, dr. sc. **Lidija Nikočević**, dr. sc. **Tvrtko Zebec**, **Hervoja Špicer**, **Petar Vitas**, **Silvestar Doroghazi** te **Ivan Vukman**, uključujući i zlatne sportaše kao što su **Dina Levačić** i **Tin Srbić**.

Odlikovani živući velikani kulture i znanosti

Među odlikovanim živućim velikanima hrvatske kulture, umjetnosti i znanosti izdvajamo: *Redom kneza Branimira s ogrlicom* odlikovan je akademik **Radoslav Katičić**; *Redom Petra Zrinskog i Frana Krste Frankopana s pozlaćenim pleterom* posmrtno su odlikovani **Dražen Aleksić**, **Antun Alošinac**, **Ivan Jurić** i **Vilson Kulaš**. Za izniman doprinos hrvatskoj kulturi *Redom Ante Starčevića* odlikovan je akademik **Luko Paljetak**; *Redom Ante Starčevića* za sveukupni rad te promicanje međunarodnog ugleda Hrvatske na području znanosti, obrazovanja i politike odlikovan je prof. dr. sc. **Dragan Primorac**, a za razvoj kazališne umjetnosti *Redom Ante Starčevića* odlikovan je **Rene Medvešek**.

Redom Danice hrvatske s likom Marka Marulića odlikovani su redovni prof. art. **Jože Haluza** i dr. sc. **Joško Čaleta** za zasluge u promociji hrvatske tradicijske kulture; slavna dizajnerica **Iva Babaja** i **Nikolina Jelavić-Mitrović** za izniman doprinos zastupanju dizajnerske struke i njeno promicanje u RH i u svijetu; **Markita Franulić** za inovacije u muzejskoj struci; **Franjo Marić** za osobite zasluge za kulturu u području književnosti i očuvanja identiteta Hrvata na bosanskohercegovačkim prostorima.

Među gospodarstvenicima *Redom Danice hrvatske s likom Blaža Lorkovića* odlikovani su **Luka Burilović**, **Darinko Bago**, **Đuro Horvat**, **Dragutin Kamenski** i **Antun Marodi**.

Redom Danice hrvatske s likom Katarine Zrinske u zdravstvu odlikovani su doc. dr. sc. **Boro Nogalo**, **Jasna Čurković Kelava** te **Renato Mittermayer** kao i **Ljerka Pavić**, uz ostale. *Redom hrvatskog trolista* odlikovan je **Josip Sajko**.

Povelja Republike Hrvatske za osobiti doprinos u promicanju dalmatinske klapske pjesme pripala je Klapi *Trogir* te Klapi *Cesarice*. Povelja je pripala i Udruzi *Humane zvijezde Hrvatske '03*, SKUD-u **Ivan Goran Kovačić**, prvom hrvatskom pjevačkom društvu *Zora* starom 160 godina te Hrvatskom saboru kulture, za osobiti doprinos u promicanju kulturno-umjetničkog amaterskog stvaralaštva.

Povelje Republike Hrvatske dodijeljene su Hrvatskom klubu *August Šenoa*, za izniman i dugogodišnji doprinos u promicanju hrvatske baštine, jezika, obrazovanja, kulture i folklora, te očuvanju hrvatskog identiteta u Mađarskoj.

Vesna Kukavica
Fotografije: Ured predsjednice RH

Alojzije Firanj, urednik *Miroljuba* i član IO HKUD-a **Vladimir Nazor** iz Sombora

Četiri desetljeća na dobrobit Društvu

*Tekstove u Miroljubu pišu članovi naših sekcija * Više od 40 godina aktivan sam u Nazoru *
U moje vrijeme nisi bio momak ako nisi kada
odeš u varoš bio u Hrvatskom domu*

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Miroljub, list HKUD-a Vladimir Nazor iz Sombora, ove godine slavi jubilej – 20 godina od tiskanja prvog broja. Zanimljivo je da je njegov urednik **Alojzije Firanj** bio na čelu *Nazora* kada je donijeta odluka o pokretanju ovog lista. Bio je i na čelu *Nazora* u vrijeme kada je izmijenjen Statut Društva i *Nazoru* vraćen hrvatski predznak. Alojzije Firanj zaslužan je i za pokretanje nastave na hrvatskom u okviru *Nazora*. Uskoro će iz tiska izaći knjiga o salašima Nenadić, čiji je Alojzije Firanj urednik. Dovoljni su to razlozi za intervju na stranicama *Hrvatske riječi*.

 Redakcija *Miroljuba* obilježila je jubilej – 20 godina od tiskanja prvog broja. Vi ste na čelu uredništva osam godina. Kako planirate i koncipirate *Miroljub*? I, s obzirom na to da *Miroljub* izlazi četiri puta na godinu, mogu li se zadovoljiti sve želje, ispratiti sva događanja u *Nazoru*?

U vrijeme kada se rodila ideja da *Nazor* pokrene svoje glasilo bio sam na dužnosti predsjednika Društva, tako da sam u redakciju *Miroljuba* bio uključen od prvog broja. Prvi urednik bio je **Josip**

Zvonko Pekanović, iza njega je došao **Matija Đanić**, a kada se on povukao, ja sam preuzeo dužnost urednika. Nije to bila ni moja ideja ni želja, već me je za tu dužnost predložio dotadašnji urednik Đanić. Nisam prihvatio od prve, ali na sugestiju tadašnjeg (i sadašnjeg) predsjednika **Mate Matarića** da preuzmem tu dužnost jer nema tko drugi, prihvatio sam. Poklopio se taj moj početak s brojnim poteškoćama, prije svega razlaz s tiskarom i drugi problemi, tako da smo poslije dva-tri broja imali i novu tiskaru, tehničkog urednika, novog lektora i korektora. *Miroljub* je koncipiran tako da novinu otvara tekst o našoj najznačajnijoj manifestaciji koja se održala između dva broja. Slijede zatim ostale manifestacije, ukoliko ih je bilo između dva broja, zatim tekstovi o radu sekcija. Donosimo i izvješće predsjednika o aktivnostima Društva, zatim slijede stranice na kojima donosimo tekstove o aktivnostima hrvatskih udruga iz okolice. *Miroljub* ima i duhovnu stranu, stranicu na kojoj donosimo praktične i aktualne tekstove iz medicine, dječju stranu, šarenu stranicu i na koncu pregled aktivnosti sportske sekcije. Tek-

stove pišu članovi naših sekcija, što znači da pišu o događajima u kojima su sudjelovali. Imamo sekcija čiji su članovi ažurniji u tome, ali i sekcija gdje je teško nekoga animirati da nešto napiše. O nekim promjenama u samoj koncepciji lista za sada ne razmišljamo.

Kada ste kretali u tu priču jeste li vjerovali da će *Miroljub* bez prestanka izlaziti evo 20 godina?

Iskreno, tada o tome nisam ni razmišljao. Da smo razmišljali bili bismo mnogo nesigurniji u sebe i ideju koju smo htjeli realizirati. Moram kazati da smo na tim početcima veliku potporu imali od župnika **Franje Ivankovića**. Podržao je našu ideju, i ne samo to: prihvatio se zadaće tehničkog urednika. Osim župnika Ivankovića, za život *Miroljuba* ključni ljudi bili su **Katarina i Ervin Čeliković**.

Sombor usprkos broju Hrvata koji na teritoriju cijelog Grada, uključujući tu i okolna sela, premašuje 7.000, osim poslije jednog razdoblja kada je pri Osnovnoj školi *Bratstvo-jedinstvo* bila organizirana nastava hrvatskog, nema ni u jednoj školi izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Vi ste se založili da se takva nastava organizira u Hrvatskom domu. Je li bilo teško okupiti toliko djece da ima smisla organiziranje takve nastave i angažiranje nastavnika koji dolaze iz Subotice?

Ideja o pokretanju ovakvog oblika nastave potekla je od **Marine Balazhev**, koja je ispred hrvatskog Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta bila koordinatorka nastave na hrvatskom u Srbiji. Bila je optimist i uspjeli smo osigurati dovoljno djece za tu nastavu. Ovu školsku godinu fakultativnu nastavu hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture pratilo je osmero djece. Dvije godine evo istrajavamo, jer Sombor jest sredina u kojoj bi se trebalo podrazumijevati postojanje nastave na hrvatskom.

Nekoliko godina okupirani ste jednim obimnim poslom kog ste se prihvatili i Vi i Društvo. To je priprema i tiskanje knjige o Nenadiću. Uprava brine o novcima, a Vama je dodijeljena zadaća da budete urednik te knjige. Lak posao, jer ste i sami s tih salaša, ili težak rad jer priprema se jedna knjiga koja će obuhvatiti nekoliko područja vezanih za život bunjevačkih Hrvata na Nenadiću?

Autori tekstova u ovoj knjizi su sami mještani Nenadića koji pišu o onome što je bio dio njihovog života. Bilo da je to gospodarstvo, politika, građevina, poljoprivreda. Vratile su im se emocije iz djetinjstva, mladosti ili nekih za njih najboljih i najuspješnijih godina. Povijest salaša Nenadić, prikaz samih salaša s rodoslovom obitelji koje žive ili su živjele na tim salašima, društveni i vjerski život, školovanje... I na koncu, dio u kome se autori prisjećaju svog nekadašnjeg života na salašu. Knjiga je gotova, predana je u tisak. Od prvog sastanka redakcije do predaje rukopisa prošlo je pet godina. Mislim da sam time rekao koliko to jest bio jedan težak posao.

Ova knjiga jest projekt HKUD-a *Vladimir Nazor*, ali Nenadić nisu jedini salaši u kojima žive bunjevački Hrvati. Razmišlja li se da neki naredni projekti iza kojih će stati *Nazor* budu knjige o drugim salašima kao što su Gradina, Bezdanski put?

Svakako da se to pitanje nekako nameće, ali za sada ne razmišljamo o tome. Knjiga o Gradini, u nešto drugačijem obliku od ove o Nenadiću bi se mogla uraditi. S Bezdanskim putem već bi bilo teže, jer su ti salaši danas bitno drugačiji.

Već smo spomenuli da ste koncem 90-ih i na samom početku 2000-ih vodili *Nazor*, točnije na čelu Društva bili ste od 1996. do 2002. godine. Koliko dugo ste aktivni u *Nazoru*?

Više od 40 godina. U moje vrijeme nisi bio momak ako nisi kada odeš u varoš bio u Hrvatskom domu. Krenuo sam kao član folklorne sekcije, nisam dugo igrao, ali sam uvijek bio tu. Poslije ženidbe postao sam član uprave. Moja prva rasprava bila je o potrebi rekonstrukcije dijela naše zgrade. Odmah su me zadužili da nađem majstore za to, odredim koliko materijala treba. Ja sam se tako uključio u rad *Nazora*. Nikada nisam bio od onih koji dijele zadaće drugima, već sam se sam prihvaćao posla.

U vrijeme dok ste bili na čelu *Nazora* politička situacija još uvijek je bila nestabilna. Kada uspoređujete te godine i današnje vrijeme, koliko je sada drugačije kako za samu hrvatsku zajednicu tako i za vođenje *Nazora*?

Za potpredsjednika *Nazora* izabran sam 1991. godine. U to vrijeme naš predsjednik bio je **Antun Tunča Matarić**. Godinu dana u vrijeme bolesti našeg predsjednika praktički sam obavljao dužnost predsjednika, a 1996. godine izabran sam za predsjednika *Nazora*. Bile su toj još uvijek godine opterećene ratom, raspadom države, političkim prilikama koje nisu bile naklonjene hrvatskoj zajednici. Nas su mučile i dodatne poteškoće, jer zakupac dijela prostora Hrvatskog doma nije plaćao zakup i režijske troškove, a pravio je i problem oko iseljenja. U vrijeme kada sam preuzeo mandat Društvo je nosilo naziv Kulturno-umjetničko društvo *Vladimir Nazor*. Procjena je bila da je došlo vrijeme da se Društvu vrati hrvatski predznak, a odluku o tome donio je Sabor, koji je zapravo donio odluku da se mijenja Statut *Nazora* u kome se brišu odredbe ostale iz socijalističkog vremena i dodaje odredba da društvo njeguje kulturu Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. Značilo je to da se *Nazoru* vraća hrvatski predznak. Ta priča oko Statuta je zanimljiva, jer je trebalo osam mjeseci da somborska policija da suglasnost na taj statut. Istog poslijepodneva kada je održan Sabor, naš folklor nastupao je u Tavankutu i otišli su na taj nastup, koji je bio festival hrvatskih udruga. Već sutra došli su u *Nazor* revoltirani, riječima kako oni neće igrati u hrvatskom društvu i napustili su *Nazor*. Mislim da to nije bila njihova spontana reakcija, jer onda ne bi ni otišli u Tavankut, već jedna planirana akcija. Pripremljen scenarij. Tako da, rekao bih, svako vrijeme nosi svoje teškoće. Tih godina kada sam ja bio predsjednik pratila se svaka naša aktivnost i morali smo raditi vrlo oprezno, mudro, kako ne bismo izazvali bilo kakvu reakciju. Nije ni sada lako, jer *Nazor* ima veliki broj sekcija, zgradu koju treba održavati i sve to tako što se najveći dio aktivnosti i radova na rekonstrukciji financira iz projekata.

U Somboru prema popisu ima 7.070 Hrvata. No, aktivnih članova u *Nazoru* je malo, malo je ljudi na književnim večerima, kazališnim predstavama, koncertima. Po Vašem sudu zašto je to tako?

To nije problem *Nazora* već cijelog društva. Apatija, prezasićenost obiljem informacija, besparica... sve je to nekako pridonijelo da ljudi jednostavno nisu ni za što zainteresirani. Gledaju sebe i svoj posao. Ne bih nikoga kritizirao, jer mi koji smo ovdje hoćemo raditi i radimo za ovo Društvo.

Ima li još nešto što biste Vi osobno željeli uraditi u *Nazoru*? Što niste uspjeli realizirati za ovih 40 godina Vašeg aktivnog rada u ovom društvu?

Želja mi je da tiskamo knjigu u kojoj bismo kroz tekstove sjećanja na djetinjstvo, odrastanje na salašima i prikaze nekadašnjih običaja sačuvali naš divan, našu somborsku, bunjevačku ikavicu.

Okrugli stol o ekonomskim čimbenicima u ostvarivanju prava nacionalnih manjina

Ekonomija kao područje ostvarivanja manjinskih prava

U Osnovnoj školi *Matija Gubec* u Donjem Tavankutu održan je okrugli stol na kojem je predstavljen preliminarni izvještaj o ekonomiji i ostvarivanju prava hrvatske nacionalne zajednice. Skup je održan u organizaciji *Centra za regionalizam* i uz potporu Ministarstva vanjskih poslova Bugarske.

Centar za regionalizam od svog osnivanja, a to će uskoro biti 20 godina, bavi se zaštitom prava manjina i uglavnom realizira istraživačke projekte u tom području. Posljednji koji je realizi-

»Vojvodina ne bi trebala spadati u neko nerazvijeno područje u Srbiji. Ali ako pogledate istočni dio Vojvodine, dobar dio Banata gdje žive pripadnici rumunjske i mađarske manjine, a da ne govorimo o istočnoj Srbiji gdje u većoj mjeri žive Rumunji i Bugari, to su pretežno nerazvijeni krajevi. Čak su neka mjesta opustjela, ostala bez stanovništva, tako da to značajno utječe na ostvarivanje prava nacionalnih manjina, zapravo na njihov opstanak u tim krajevima. Bitno je utvrditi i koliko lokalne samouprave imaju nacionalno senzibilne proračune bez obzira na to kakav je njihov ekonomski položaj. Da zapravo osjete koliko je potrebno ulagati u institucije nacionalnih manjina kako bi se one što bolje osjećale, kako bi mogli negovati vlastitu kulturu, jezik, običaje, da bi zapravo sačuvali svoj identitet.«

Istraživanje je važno jer se njime žele u cijelosti osvijetliti izravna izdvajanja države za nacionalne manjine, a konačni statistički podatak će biti izdvajanje per capita (po glavi) pripadnika nacionalne manjine. Za sada postoje preliminarni rezultati, navedeno je na okruglom stolu. Istraživanje je obuhvatilo hrvatsku manjinu, zatim mađarsku, rumunjsku i bugarsku, odnosno mjesta Tavankut, Senta, Bela Crkva i Bosilegrad.

»Cilj istraživanja također nije istraživanje samo po sebi nego poboljšati položaj nacionalnih manjina i ukazati na problem da tamo gdje nema ekonomskog prosperiteta da su ugrožena i prava nacionalnih manjina. Osnovna su prava lošom ekonomijom ugrožena i većinskom narodu, ali kada je riječ o nacionalnim manjinama one su u posebnom položaju i o njima se mora voditi računa. Nadamo se da će rezultati do kojih su došli naši istraživači koristiti državnim tijelima kako bi poduzeli pozitivne mjere u smjeru otklanjanja nedostataka«, kaže Aleksandar Popov.

Također je ukazano da hrvatska zajednica u ovom dijelu Bačke ima sreću živjeti u jednom razvijenijem dijelu Vojvodine na njezinu sjeveru, koji je daleko bogatiji nego što su primjerice dijelovi Banata gdje žive pripadnici rumunjske manjine. Hrvati su ipak donekle u povoljnijem položaju nego pripadnici bugarske ili rumunjske manjine koji žive u istočnim krajevima Srbije gdje vlada veliko siromaštvo i gdje je veliko pitanje što se tiče ostvarivanja njihovih prava.

»Kako bismo se mi kao pripadnici većinskog naroda osjećali sigurno i dobro, mora se sigurno osjećati i pripadnik manjine. Važno je stoga da su vlasti senzibilne za tu potrebu i da ulažu

Jelena Perković, Aleksandar Popov i Darko Baštovanović

ran je bio istraživanje bilateralnog sporazuma između tadašnje SR Jugoslavije i Hrvatske, Mađarske, Rumunjske i Makedonije. Konstatirano je da postoji jedan članak gdje su se sve zemlje potpisnice obvezale da će stvarati pozitivno ekonomsko ozračje za one krajeve u kojima pretežno žive nacionalne manjine. Cilj ovoga projekta bio je provjeriti je li to doista tako, kažu u *Centru za regionalizam*.

Nerazvijeni krajevi

Prvi rezultati pokazuju da značajan dio manjina živi u krajevima koji su ekonomski zaostali. To naravno pogađa i većinsko stanovništvo, ali značajno utječe na smanjenje populacije nacionalnih manjina koje tamo žive.

»Takve sredine napušta mlado stanovništvo, i manjinskog i većinskog naroda, ali kada netko iz manjinskog naroda ode značajno se krnji nacionalni korpus«, kaže direktor *Centra za regionalizam* **Aleksandar Popov**.

Popov ukazuje kako se to prije svega odnosi na istočne krajeve Srbije.

koliko god je potrebno kako bi manjine mogle sačuvati svoj kulturni i nacionalni identitet i ostvarivati i sva ona prava koja su im zajamčena i Ustavom i svim drugim posebnim zakonima», zaključuje Popov.

Izdvajanje sredstava za kulturne autonomije

Istraživanjem se željelo utvrditi koliko država Srbija izravno daje putem dotacija i financiranjem i sufinanciranjem organizacija, udruženja... za najviše oblike kulturne autonomije nacionalnih manjina, rekla je članica istraživačkog tima **Jelena Perković**.

»To su bili indikatori, i koliko se na tri razine vlasti – ministarstvo, pokrajinska tijela i lokalne samouprave, izdvajaju sredstva. Također smo uzimali u obzir kod istraživanja koliko matične države pomažu svoju dijasporu u Srbiji. Posljednji indikator je bio koliko same nacionalne zajednice putem natječaja, na domaćem terenu, putem državnih i nedržavnih fondova ostvaruju godišnje prihode. Obuhvatili smo 2015., 2016. i 2017. godinu i došli smo do podataka koji su dostupni na internetskim stranicama, ali smo i izravno od najviših tijela kulturne autonomije uzimali podatke i stvarno ih i dobili. Također i od lokalnih samouprava«, veli Perković.

Što se tiče hrvatske zajednice, ona je prva obrađena. Perković naglašava da su podatci preliminarini i oni govore da hrvatska zajednica korektno vodi računa o novcu koji dobije. Iz podataka se vidi da je od Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske u posljednje tri navedene istraživane godine hrvatska država u hrvatsku zajednicu u Srbiji uložila oko 500 tisuća eura, što je potrošeno za ono za što je bilo namijenjeno.

Istraživački tim nije mogao, nije imao kapaciteta niti je to bio cilj, utvrditi primjerice koliko Srbija ulaže putem ostvarivanja prava nacionalnih manjina kroz državni sustav, prije svega obrazovanje, ali i kulturu. Nije bilo moguće dobiti sve potrebne podatke, jer manjinske zajednice dobrim dijelom vlastita prava ostvaruju u sinergiji s većinskim narodom.

Pionirsko istraživanje

Kada je riječ o ekonomskom položaju nacionalnih manjina ovo istraživanje je pionirsko, istaknuo je, među ostalim, **Darko**

Baštovanović, član istraživačkog tima iz hrvatske zajednice. Na ovaj način neće biti moguće dobiti cjelokupne podatke o tome položaju. Ovoga puta su se malo više usmjerili na financiranje manjinske infrastrukture, jer je to jedan segment koji zanima i Europsku uniju i tijela koja su zadužena za praćenje ostvarivanja manjinskih prava, pojasnio je Baštovanović.

Hrvatsko nacionalno vijeće raspolaže podacima da hrvatska zajednica u Srbiji živi u komunalno najneuređenijim mjestima, da je infrastruktura prilično nerazvijena. S druge strane, stopa plaćanja poreza najviša je upravo u tim mjestima.

»Kada je riječ o Hrvatima, zanimljivo je da bilateralni sporazum koji je potpisan s Hrvatskom ne apostrofira na neki poseban način taj ekonomski položaj. Primjerice, Rumunjska je posebno inzistirala da se poboljšanje ekonomskog položaja rumunjske manjine unese u sporazum. Hrvatska je dosta kasno, sa zakašnjenjem od oko 20 godina, tek od 2011. godine počela razvijati vlastite unutarnje mehanizme kako bi mogla pružiti potporu svojim zajednicama. Ustrojen je Središnji državni ured s kojim danas postoji doista dobra suradnja. Izdvajanja za hrvatsku manjinu u Srbiji su više nego pristojna, a postoji i stalna i djelatna komunikacija s predstavnicima matične zemlje,« kaže Baštovanović.

Dodaje kako je zanimljivo da i same europske institucije u svojim izvješćima posebice apostrofiraju ekonomiju kao jedno od područja ostvarivanja manjinskih prava, jer se često stvara pogrešna percepcija i slika da manjine ostvaruju svoja prava u četiri područja kulturne autonomije. Međutim, postavlja se logično pitanje: imaju li, kao ravnopravni građani ove zemlje koji plaćaju porez, nacionalne manjine pravo očekivati da država ulaže u područja u kojima žive i poboljšava infrastrukturu, pita se Darko Baštovanović.

Konačni rezultati će biti predstavljeni javnosti u prosincu ove godine, i očekuje se da će biti prisutni predstavnici svih nacionalnih vijeća, nevladinih organizacija, a naročito državnih tijela kako bi se upoznali s rezultatima istraživanja. Oni trebaju biti značajan putokaz i pokazatelj za usavršavanje odnosa i možda i pravedniju raspodjelu sredstava za manjinske zajednice, rečeno je na koncu.

Siniša Jurić

HKC *Bunjevačko kolo* Subotica

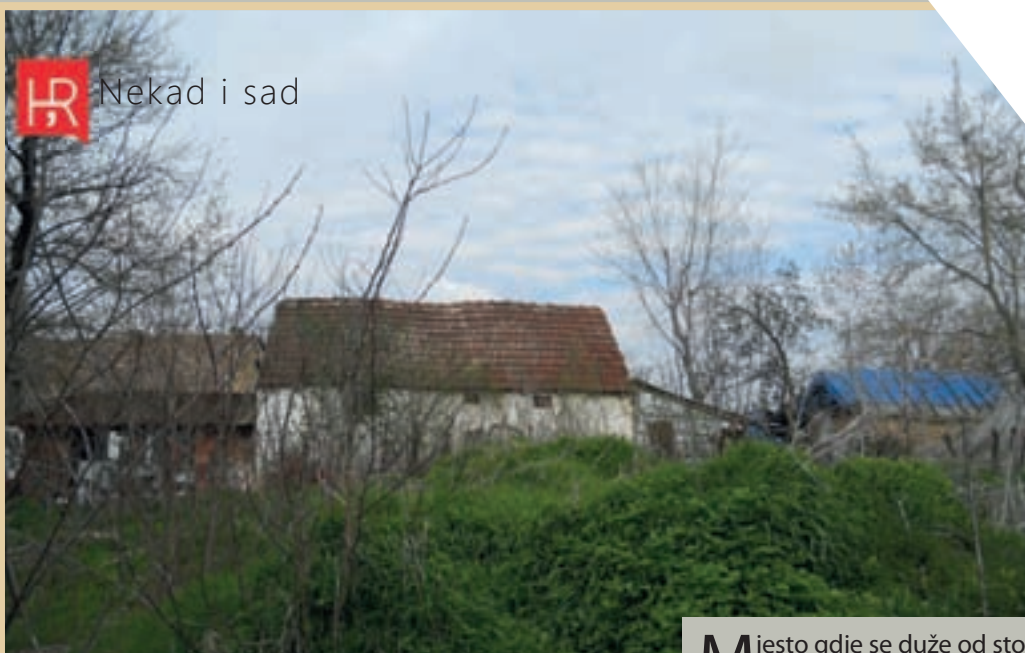
Krov više ne prokišnjava

Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo* iz Subotice je već duže vrijeme imao problema s prokišnjavanjem krova Centra na više mjesta – iznad dijela svečane dvorane, depoa gdje se čuvaju djela nastala na likovnim kolonijama *Bunarić*, kao i na dijelu dvorane gdje se održavaju probe folklora. Sada su ti problemi, kako kažu u Centru, napokon riješeni.

»Bilo je više pokušaja da se dobiju sredstva s raznih adresa za neophodne popravke, ali su oni ostali bezuspješni sve do prihvaćanja projekta za obnovu krova od strane Središnjeg ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske. Odobravanjem sredstava

u iznosu od 20.000 kuna na prošlogodišnjem natječaju, ovog proljeća urađene su neophodne zamjene drvene građe i letvica, kao i dio krovnog pokrivača, tako da svečana dvorana, depo sa slikama i dvorana za folklorne probe više ne prokišnjavaju. S obnovom će biti nastavljeno i u narednom periodu, pošto je također Središnji ured na natječaju odobrio značajna sredstva za obnovu ulaznih vrata na prostorijama Centra čemu će se i pristupiti čim sredstva pristignu na račun«, kaže predsjednik HKC-a **Lazar Cvijin**.

D. B. P.

Škola u Vuković kraju

Mjesto gdje se duže od stotinu godina nalazila škola u Vuković kraju u Gornjem Tavankutu danas je neprepoznatljivo kao školsko dvorište. *Vukovićevu školu* svi pamte samo po ovom nazivu, bez obzira što je imala i druga službena imena u svom dugom postojanju. Iako ova salaška škola nije korištena u obrazovne svrhe posljednja tri desetljeća, zgrada je još opstala do prije oko dvije godine, kada je srušena. Građena je od opeka, te je dugo vremena čak i neupotrebljavana čvrsto stajala, ali je onda krov »popustio«, a za njim i drugi dijelovi objekta. Srušena je. Bivši đaci i ljudi u okruženju, opet, željeli su je sačuvati, pisali su i peticiju, no o postojanju stare škole na toj lokaciji danas svjedoče samo ostatci građevine obrasli travom i žbunjem.

Vuković kraj je nekada bio gusto naseljen (danas više nije), a uz put koji vodi ka granici s obje strane nizali su se salaši do salaša. Gdje je puno salaša, puno je i djece, te je u ovom kraju početkom dvadesetog stoljeća izgrađena škola. Prema sačuvanom predanju, škola je izgrađena na zemlji **Ivana Vukovića (Pupijini)**. Ivan Vuković je dao dio svoje zemlje za podizanje školskog objekta.

Vukovićeva škola je desetljećima radila, pa ipak i pored duge potrage među brojnim sugovornicima nije nađena fotografija iz tih, ranijih vremena. Na prvoj fotografiji je stanje danas: ostatci škole i u pozadini susjedno dvorište, salaš **Ušumovićevih**. Druga fotografija prikazuje sportsko-rekreativni centar u vrlo lošem stanju, koji se nalazi u neposrednoj blizini lokacije stare škole, a također je od velikog značaja za ovaj tavankutski kraj.

ČUDNA subotička trojka

Iz neslužbenih, ali vrlo pouzdanih izvora, saznao sam da je subotička organizacija vladajuće SNS stranke, zajedno s predstavnicima subotičke Srpske Pravoslavne Crkve, podnijela prijedlog Skupštini grada Subotica da se ispred nekadašnjeg *Sokolskog doma* (bivše kino *Jadran*) podigne spomenik kralju **Aleksandru I. Karađorđeviću** i da se *Korzo* preimenuje u *Šetalište kralja Aleksandra*. Tako se predlaže, poslije Sombora, da i u Subotici bude podignut spomenik spomenutom kralju. Znajući trenutačnu političku konstelaciju može se dogoditi da se ovi prijedlozi prihvate od strane većine vijećnika. Nakon toga trebalo bi raspisati natječaj za idejni projekt spomenika i njegove okolice, treba odrediti veličinu: bista, spomenik u cijeloj veličini čovjeka ili možda kralj na konju itd. To su sve mogućnosti da se (skoro) nekontrolirano troše novci poreznih obveznika. Treba podsjetiti cijenjene čitatelje, isti taj vrhunski donositelj odluka našeg slavnog grada, ne tako davno, 2005. godine, donio je odluku da pijaceta s česmom na križanju *Korzoo* i Ulice Vladimira Nazora dobije ime Trg Zorana Đinđića i da se na tom trgu postavi bista ubijenog premijera. U to doba dominantna vladajuća partija bila je Demokratska stranka, ja sam tada bio glavni arhitekt »početnik« i slagao sam se s idejom, napomenuvši da nam je centar grada već prepun bisti, koje su u principu dekoracije unutarnjih prostora. Zato sam predlagao da se izradi spomenik u obliku klupe, na kojoj sjedi pokojni premijer i svatko može demokratski sjesti pokraj njega, da se fotografira s njim itd. Moja ideja nije prihvaćena s obrazloženjem da je skuplja. Kasnije se pojavila ideja da se na tom malom trgu formira neka vrsta »multimedijskog trga« s velikim TV ekranom, glazbom, u parteru s kockama na koje kad stanu djeca, postaje mali vodoskok, druge kocke bi svijetlile u raznim bojama... Sve u svemu, potrošen je ogroman novac a »skromne rezultate« bez Đinđićeve biste može svatko vidjeti.

»Zaslužne ličnosti« Subotice

Ako se jednog dana podigne spomenik kralju-diktatoru u našem gradu, imat ćemo jednu čudnu nazovimo »srpsku trojku« od spomenika. Prvi je spomenik srpskom kralju **Stefanu Dušanu Nemanjiću** koji je krunisan za cara Srba, Grka (Romeja) i Bugara 1346. godine. Do ovog krunisanja put je bio »trnovit«. U nekad moćnom Bizantu bjesnio je »građanski rat« koji je iskoristio Dušan da zauzme pokrajine Epir i Tesaliju. Ova osvajanja je želio »ozvaničiti« i krunisanjem za bizantskog cara. Pošto je samo konstantinopoljski patrijarh imao to pravo, a on je to krunisanje odbio, budući car je promijenio taktiku: srpski arhiepiskopijat (biskupiju) proglasio za patrijaršijom (nadbiskupijom) i tako su ga dva patrijarha, srpski i bugarski, krunisali carem. On je poznat i po donošenju *Dušanovog zakonika*, navodno zato je njegov kip postavljen ispred Općinskog i Višeg Suda u Subotici i to je njegova jedina »veza« s našim gradom. U tom zakoniku dosta članaka je posvećeno zabranama i borbi protiv »latina« tojest katolika, pa pošto su većina stanovnika našeg grada ri-

Takozvani Đinđićev spomenik

mokatoličke vjere, možda njegov kip treba biti opomena tim »nevjericima«? Drugi srednjovjekovni lik, koji ima spomenik na glavnom trgu je **Jovan** (spominje se i kao Ivan) **Nenad** kojeg su njegovi ljudi poštovali kao cara. Naravno, nitko ga nije krunisao za cara. Nekadašnji glavni konjušar **Ivana Zapolje** u borbi za ugarski prijestol (opet »građanski rat«) za dobre pare stavio se u službu Habsburgovaca i kao plaćenik borio se žestoko protiv svog nekadašnjeg gospodara. Po nekim povjesničarima u dvije bitke pored Moriša poginulo je više ljudi nego na Mohačkom polju. Sa Suboticom je imao samo toliko veze da se jedan njegov odred smjestio u subotički kaštel. Vlasnik Subotice **Bálint Török** je prvi put poslao 67 konjanika da istjeraju uzurpatore koji prvi put to nisu uspjeli uraditi, drugi put je poslao 300 ratnika koji su i osvojili tvrđavu. Toliko o »veličini i sjaju« subotičke carske palače.

Spomenik diktatoru?

Svetozar Pribičević bio je poznati političar i prije I. svjetskog rata. U hrvatskom Saboru bio je zagovornik ujedinjenja kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije s budućom kraljevinom SHS. U novoj kraljevini bio je i ministar unutarnjih poslova, kasnije i ministar prosvjete. Iskoristivši ubojstvo **Stjepana Radića** i blokadu rada Skupštine, kralj Aleksandar je 1929. godine uveo tzv. šestosiječansku diktaturu, raspustio je parlament, uhitio političke protivnike, među njima i Pribičevića. Kasnije ga je pustio »na liječenje« u Prag gdje je on 1933. godine napisao knjigu *Diktatura kralja Aleksandra*. Od njegove diktature hrvatski političar **Ante Pavelić** je pobjegao (1929.) u Italiju i osnovao »Ustašku revolucionarnu organizaciju« koja se borila za samostalnu državu Hrvata. Pribičević je u »Pismu Srbima« (1933.) napisao: »Samo sporazum na osnovu ravnopravnosti između Srba i Hrvata vodi boljitku države, svaki drugi put i rješenje značilo bi vječite trzavice, međusobne sukobe i ratove koji bi se završili katastrofalno«. Kralj Aleksandar je izabrao drugi put.

Licemjerje u korijenu

Drugo lice SUBOTICE

Teorija je definirala, a praksa kroz povijest bezbroj puta potvrdila postojanje ćelije društveno opasnog karcinoma koji je usađen u svaku vlast. Iako nesumnjivo zarazna, moć – kako glasi radno ime davno ustanovljenog karcinoma – se ne prenosi poput ostalih bolesti. Ne, ona je stacionirana u svakoj predsjedničkoj, direktorskoj ili šefovskoj fotelji i čeka nove ovisnike, sigurna u to da će malo tko biti imun na njezine opojne čari.

U slučaju Subotice, i to samo otkada je ova garnitura na vlasti, to se javno potvrdilo nekoliko puta, a najnoviji slučaj ponovno je razotkrio da moć sa sobom nosi i brojne deformitete ličnosti od kojih se licemjerje, cinizam i arogancija najlakše uočavaju. Posljednji slučaj u kom su uočene ove anomalije dogodio se ovih dana nakon što su radnici Javnog poduzeća *Palić* – *Ludoš* krajem prošlog tjedna posjekli drvored gelegunja u Jezerskoj ulici na Paliću. Tim je povodom, nakon reakcija dijela javnosti, ravnateljica ove ustanove **Márta Dobó** izjavila kako je to učinjeno iz sigurnosnih razloga, jer su stabla toliko oboljela da su grane pucale same od sebe i otpadale i kada nije bilo vjetrova. Ne ulazeći u to odnosi li se ova dijagnoza na sva stabla u drvoredu koji se nalazi u neposrednoj blizini Zoološkog vrta, u spomenutom slučaju lako je uočiti licemjerje prve dame *Palić* – *Ludoša*. Treba se samo prisjetiti slučaja sječenja 200 metara drvoreda topola ispred vinarije *Petra* prije nešto više od pola godine. Tada Márta Dobó, kao čelna osoba ustanove kojoj je povjereno upravljanje zaštićenih područja, ne samo da javnost nije umirila opisom zdravstvenog stanja stabala i brigom za sigurnost građana i materijalnih dobara nego do danas nije izgovorila niti jednu riječ opela u čast pokojnog drvoreda, a kamoli poduzela bilo kakve

konkretnije korake koji joj po funkciji koju obavlja stoje na raspolaganju.

Nije, međutim, Márta Dobó jedina kojoj moć opasno prijeti da se proširi i u oblike maloprije opisanih propratnih anomalija. Ona je samo niži izdanak vlasti koji je u javnom nastupu još jednom potvrdio da je licemjerje propratna posljedica moći. Ako se, pak, pitate gdje je tu cinizam, pronaći ćete ga u zaključnom pasusu, objavljenom na portalu *subotica.com*, u kom se navodi da je čuvarska služba *Parka Palić* obavila kontrolu gnijezda duplji i ustanovila da je njihovo gniježđenje završeno, te stoga sječa gelegunja nije ugrozila ptice i slijepice mišve »u njihovoj fazi reprodukcije«. Toliku brigu o pticama i slijepim miševima Márta Dobó, naravno, nije pokazala kada su ilegalno sječena stabla topole, baš kao ni inspeksijske službe kada su radnici *DG Compagnya* protuzakonito čupali gelegunje u centru grada.

Pitate li se što rade viši izdanci lokalne i državne vlasti u Subotici i gdje je tu arogancija, odgovor se krije u samom pitanju: oni, naravno, arogantno šute. Šute, jer im je moć paralizirala ključne osobine po kojima se pošten građanin (na sreću) razlikuje od predstavnika vlasti, gradonačelnika ili načelnika policijske ustanove, recimo, i otvorila im mogućnost da ne govore i kada bi to zbog javnog interesa morali.

P. S.

Teorija je definirala, a praksa kroz povijest bezbroj puta potvrdila da vlast sa sobom nosi visoki rizik također opasne bolesti, zvane korupcija. Olakšavajuća okolnost za ovdašnje nositelje vlasti je ta što kod nas još nema doktora koji bi ju iskorijenili.

Z. R.

Program – Dužijanca 2018.

23. lipnja – Priskakanje vatre na sv. Ivana Cvitnjaka – 19 sati, etno salaš Đurđin.

5. srpnja – Otvorenje izložbe *S Božjom pomoći* – 19 sati, Gradski muzej Subotica

8. srpnja – *Dužijanca* u Žedniku – 10 sati, crkva sv. Marka evangelista, Žednik

Dužijanca u Bajmaku – 10 sati, crkva sv. Petra i Pavla apostola, Bajmak

13. srpnja – Otvorenje XXXIII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame – 19.30 sati, Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD Matija Gubec, Tavankut

14. srpnja – *Takmičenje risara* – 6.30 sati, njiva kraj crkve sv. Josipa Radnika u Đurđinu

17. srpnja – Natjecanje u pucanju bičevima – 17 sati, Đurđin

19. srpnja – Svečana akademija povodom obilježavanja jubileja *Dužijance* – 19 sati, Velika vijećnica Gradske kuće u Subotici

21. srpnja – Zatvaranje XXXIII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame (izložba radova) – 19.30 sati, Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame, HKPD Matija Gubec, Tavankut

22. srpnja – *Dužijanca* u Tavankutu – 10.30 sati, crkva Presvetog Srca Isusova, Tavankut

25. srpnja – Postavljanje izloga za natjecanje – tijekom dana, u središtu grada

28. srpnja – Otvorenje izložbe radova s XXI. Međunarodne likovne kolonije Bunarić 2017., svečana dvorana HKC-a Bunjevačko kolo, Subotica (izložba je otvorena do 28. kolovoza)

29. srpnja – *Dužijanca* u Maloj Bosni – 10 sati, crkva Presvetog Trojstva, Mala Bosna

29. srpnja – Konjičke utrke *Dužijanca* – 14 sati, Gradski hipodrom, Subotica

Dan državnosti Republike Hrvatske proslavljen i u Subotici

Zajedništvo, iznad svega

Prije 27 godina, 25. lipnja Hrvatski sabor donio je Ustavnu odluku o samostalnosti i suverenosti Republike Hrvatske proglašivši ju samostalnom i nezavisnom državom, te se stoga tada proslavlja i Dan državnosti.

Ovaj praznik Republike Hrvatske obilježen je i u Subotici. Generalni konzul Republike Hrvatske **Velimir Pleša** sa suprugom **Sanjom Plešom** i suradnicima priredio je svečani prijam u ponedjeljak, 18. lipnja u Vinariji *Zvonko Bogdan* na Paliću. Prijamu je nazočio i veleposlanik Republike Hrvatske u Srbiji **Gordan Bakota**.

Generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici rekao je kako hrvatska diplomacija u Srbiji radi na zaštiti interesa ovdašnjih Hrvata kada su u pitanju izazovi s kojima se susreću na lokalnoj, kao i međudržavnoj razini. Istaknuo je i da je za sve pomake potrebna suradnja diplomacije s Hrvatima koji žive u Srbiji, ali i njihovo međusobno zajedništvo.

»Naš plan za europske i međunarodne poslove je jačati Europsku uniju i biti aktivan u svome radu te imati prijatelje širom svijeta. Naravno, dobra suradnja i prijatelji širom svijeta počinju sa susjedima. Mi u hrvatskoj diplomaciji u Srbiji nastojat ćemo, i već činimo nadam se, u zajedništvu svih vas štititi interese Hrvata koji ovdje hrabro opstaju. Želimo vam biti pomoć u njegovanju hrvatskoga zajedništva, kao i u suživotu sa Srbima, Mađarima i svima onima koji na ovim prostorima žive. Želimo to činiti

punim plućima, uspješno pomažući pri rješavanju svih otvorenih pitanja dviju država. Tu nam je potrebna vaša pomoć, a prije svega vaše zajedništvo«, kazao je Pleša.

Generalni konzul je naveo i kako sve Hrvate povezuje jedina im domovina Hrvatska te da je ona, iako ponekada ne ispunjava očekivanja, u kratkom vremenu postigla puno, odnosno dovoljno da daje nadu i povjerenje u budućnost i bolje i sigurnije sutra.

Tijekom večeri ugođaj su upotpunili subotički ansambli *Hajo i Ravnica*.

J. D. B.

Velimir Pleša i Gordan Bakota

Djeca u Dužijanci 2018.

Zalog za budućnost

Protekli vikend bio je namijenjen djeci, naime u subotu i nedjelju, 16. i 17. lipnja, održana je jedanaesti put manifestacija *Djeca u Dužijanci*. Djeca su na svoj način zahvalila Bogu za žetvu, za kruh svagdašnji, a ujedno se i dobro zabavila.

Risarske igre bez granica

Gradski trg u Subotici u subotu je bio ispunjen djecom. U poslijepodnevnom satima održane su *risarske igre bez granica*. Bio je to edukativno-zabavni program namijenjen djeci, u kojem je sudjelovalo šest osnovnih škola: *Matko Vuković*, *Ivan Milutinović*, *Sveti Sava*, *Jovan Jovanović Zmaj*, *Đuro Salaj* iz Subotice i *Matija Gubec* iz Tavankuta. Baš kao i prošle godine, pobjedu je odnijela ekipa Osnovne škole *Matija Gubec* i priskrbila svojoj školi novo

računalo. Drugo mjesto zauzele su škole *Ivan Milutinović* i *Matko Vuković*, treće mjesto pripalo je školama *Sveti Sava* i *Jovan Jovanović Zmaj*, dok je četvrto mjesto zauzela škola *Đuro Salaj*. Program je otvorila članica Gradskog vijeća zadužena za obrazovanje **Nataša Aleksić**, a u ime organizatora nazočne je pozdravio predsjednik OO *Djeca u Dužijanci* **Denis Lipozenčić**. Po njegovim riječima, tijekom ova dva dana u manifestaciji *Djeca u Dužijanci*, čiji je organizator bio Hrvatski kulturni centar *Bunjevačko kolo*, sudjelovalo je oko 500 djece. Dojmovi su pozitivni, a već ima škola koje su se prijavile za sljedeću godinu.

Svakoj igri prethodio je kviz znanja, te su djeca imala prilike i na ovaj način prikupiti potrebne bodove. Natjecatelji su imali zadatak obući risara i risarušu, pripremiti risarski ručak, složiti slagalicu na temu risarskog alata, prenijeti vodu u lončiću, gađati praćkom i za kraj od tijesta napraviti *lakumiće*. Količino su igre djeci bile zanimljive govori podatak da su djeca, unatoč kiši, tražila da se nastavi s natjecanjem. Između kviza znanja i spretnosti u igrama nazočni su imali priliku vidjeti i nekoliko folklornih točaka koje su također izvela djeca i to članovi HKC-a *Bunjevačko kolo*, ogranak iz Žednika, HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta, AD-a *Gusle* iz Kikinde i domaćini HKC *Bunjevačko kolo* Subotica. Zbog kiše je izostao nastup OKUD-a *Mladost* iz Subotice. Posjetitelji su imali priliku uključiti se u likovnu, slamarsku i decupaz radionicu, te jahati ponija.

Predstavljanje bandaša i bandašice

Istu večer na trgu u Subotici predstavljene su i centralne ličnosti dječje Dužijance – mali bandaš **Marijan Rukavina** i mala bandašica **Kristina Šarčević**. Njih je predstavio katedralni župnik mons. **Stjepan Beretić**. On je u svom govoru podsjetio nazočne kako se ris nekada radio i tko su bili risari, te tko su bandaš i bandašica.

»Mladić koji je bio vješt kosac, koji je predvodio risarsku skupinu zvao se bandaš, a djevojka koja ga je mogla pratiti, skupljati pokošeno žito i u snoplje ga vezati, zvala se bandašica. Oni su bili prvi u žetvi, ali i na slavlju poslije žetve, kada su u domaćinovoj kući slavili dužijancu. Spomen na to živi i danas. Kada veliki slave *Dužijancu*, djeca ostaju u sjeni. Zato se priređuje zahvala za žetvu dužijanca, u kojoj glavnu riječ vode djeca. I mi imamo risaruše i risare, i mi imamo bandašicu i bandaša«, rekao je mons. Beretić.

Zahvala Bogu

U nedjelju djeca su svetom misom u subotičkoj katedrali svete Terezije Avilske zahvalila Bogu za žetvu i kruh. Euharistijsko slavlje predvodio je katedralni župnik mons. Beretić uz koncelebraciju mons. dr. **Andrije Anišića**, a centralne ličnosti su bili mali bandaš Marijan i mala bandašica Kristina. Njima su se pridružili i prijatelji, seoski mali bandaši i bandašice, čije će dužijance tek biti održane, kao i djeca koja su se obukla u svečanu bunjevačku narodnu nošnju. Nakon misnog slavlja slijedila je procesija oko crkve, veliko kolo ispred katedrale, te zajednički ručak za svu djecu koja su sudjevala ovoga dana.

Ž. V.

Pripreme za *Maraton lađa* na Neretvi

Čudljivoj rijeci ni salašarke nisu odoljele

Priznajem, nisam bila u pravu. Pogrešno sam procijenila, a tu svoju procjenu podijelila sam i s čitateljima *Hrvatske riječi*. Priznajem, nisam vjerovala da će pročelnik sportske sekcije HKUD-a **Vladimir Nazor Pavle Matarić** ostvariti svoju želju (a sanja o tome dvije godine) i uspjeti za *Maraton lađa* na Neretvi okupiti i žensku veslačku ekipu. Demantirao me je ovih dana. Ne riječima, već tako što me je pozvao na prvi trening veslačica.

Prvi trening

Kasna predvečer, Tromeda i neretvanska lađa. Sve je, osim jedne male iznimke, isto kao i mnogo puta do tada. A ta mala iznimka znači da umjesto veslača somborskim kanalom u neretvanskoj lađi veslaju veslačice. Doduše, na tom prvom zajedničkom treningu, još ne u punom broju, ali kaže pročelnik definitivno ekipu za Neretvu imaju. A sastav ekipe mješovit somborsko-subotički, jer je dio veslačica iz Sombora, a dio iz Subotice. Uloge kapetana veslačke ekipe prihvatila se po rođenju Somborka, a po sadašnjoj adresi Subotičanka **Marija Mandić**.

»O ženskoj veslačkoj ekipi razmišljamo nekoliko godina i evo konačno ove godine sve kockice su se posložile. Okupio se jedan krug djevojaka i mladih žena vezanih za veslanje, malo smo se još raspitali i uspjeli okupiti deset veslačica spremnih da dio slo-

bodnog vremena odvoje za treninge i veslaju deset kilometara na Neretvi. Plan nam je da naredna dva mjeseca imamo po jedan trening tjedno. Nas tri-četiri ima nekog veslačkog iskustva, a ostalim curama ovo će biti prvi susret s veslom. To što nemamo nekog iskustva možda je i dobro, jer nemamo neki pretjerani strah od ove neretvanske lađe«, kaže Marija i pojašnjava da za žensku ekipu važe ista pravila kao i za mušku – u čamcu je 12 veslačica, deset vesla, jedna je paričar, a jedna zamjena.

Službeni naziv ekipe je *Salašari somborski – ženska ekipa*. A jedina prava snaša sa salaša u toj ekipi je **Kristina Pekanović** iz Nenađića, koja, htjela–ne htjela, »brani« to salašarsko ime somborskih veslačica.

»Nagovarao me suprug **Ivica**, koji je član veslačke ekipe od prve godine, nagovarao, uvjeravao, ali nisam popustila sve dok se nije okupio veći dio ekipe kojoj sam se eto i ja priključila. Iskreno, prvi puta držim veslo u rukama tako da će prvi trening biti moje vatreno krštenje«, kaže Kristina.

No, zbog toga se ne sekira mnogo. Uvijek je tu Ivica da joj održi, onako u kućnoj varijanti, još koju dodatnu obuku. A Kristina ne samo da do sada nije veslala, već će joj, usprkos tome što je njen Ivica godinama dio veslačkog spektakla u dolini Neretve, ovo biti prvi puta da bude dio maratonskog ugođaja na Neretvi.

»Nisam bila, ali kao da jesam. Toliko je priča, doživljaja, da mi svi u kući imamo dojam da smo i sami godinama dio neretvanskog maratona«, kaže Kristina.

Tjedan u Somboru

Tatjana Antunović dio je one subotičke strane somborske veslačke ekipe, a kao i Kristinu maratonom su je »zarazili« oni koji su već bili na njemu.

»**Jelena (Ademi)** i **Gorana (Koporan)** su prošle godine pratile somborske veslače, a iz doline Neretve vratile su se s toliko priča da sam i sama poželjela ove godine biti dio toga. Poklopilo se eto da nećemo ići u turistički obilazak, već ćemo i veslati«, kaže Tatjana koja je na tom prvom treningu i prvi puta uzela veslo u ruke.

Izazovi

Oni upućeniji u ovu somborsko-neretvansku priču sjetit će se i da je dio članova muške veslačke ekipe pred neretvanski maraton, a ima tome devet godina, prvi puta uzeo veslo u ruke. I tu prestaje svaka sličnost s muškom ekipom. Iz najmanje dva razloga. Prvi je što veslačice imaju privilegij da se za prvi maraton spremaju na lađi na kakvoj će i veslati u dolini Neretve, a ne u gumenom čamcu na kome su momci odradili pripreme za svoj prvi maraton. Drugi je to što im ima tko pokazati sve fineze i tajne veslanja u širokoj neretvanskoj lađi i još pride na čudljivoj, vjetrovitoj Neretvi. Uzvodno.

»Mislim da će i njima, kao što je i nama, najteže biti uhvatiti neki ritam veslanja i prije toga naučiti veslati. Jest da je njihova dionica više nego dvostruko kraća od naše, ali veslaju uzvodno tako da to dođe nekako na isto«, kaže Ivica Pekanović, koji se curama našao kao pomoć na prvom treningu, naravno uz kape-tana *Salašara somborskih* **Gašpara Matarića**.

»Na ovom prvom treningu važno je da nauče kako se sjedi u neretvanskoj lađi, kako se vesla i da se ne uspaniče kada se lađa počne drmati, da vidimo kome koja strana odgovara. Za prvi trening bit će dovoljno«, kaže Gašpar.

A na naš upit hoće li im dva mjeseca treninga biti dovoljno za Neretvu odgovara da cure neće biti u top formi, ali bit će dovoljno spremne da odveslaju maraton.

»Ženski maraton je dug 10 kilometara, a što je malo čudno veslamo uzvodno. E, tog veslanja uzvodno se više bojimo od ove neretvanske lađe. Momci su nam rekli da vodimo računa da istovremeno više nas ne prestane veslati, jer ako nas više od polovice stane piti vodu, Neretva će nas vratiti nizvodno. Tako da je, po mojoj procjeni, u tom veslanju uzvodno najteža stvar«, kaže Marija.

Ne mijša se u onaj tehnički dio, ali vidi se zadovoljan je. A tko drugi nego pročelnik Pavle Matarić. A kako i ne bi bio kada je cijela somborsko-neretvanska priča njegova ideja. I ne samo da istrajava već devetu godinu nego će uspjeti u dolinu Neretve odvesti i žensku ekipu.

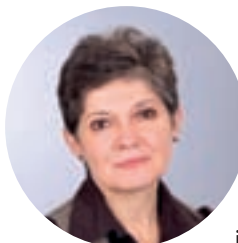
»Jeste, imamo samo jednu pravu salašarku, ali ako ćemo nekolicu koljena unazad, sve ove cure vode podrijetlo sa salaša, tako da opravdavam naziv ekipe. Promoviramo u dolini Neretve naše salaše, Sombor. Nas već znaju, ali mislim da će naše cure ove godine biti atrakcija, kao što smo i mi bili prije devet godina«, kaže Matarić.

A već prvi trening cure su odradile momački. Iskusile su i dio onoga što ih možda čeka na Nerevi – daleko od obale uhvatio ih je pravi ljetni pljusak.

Z. Vasiljević

Drama u jednom činu

Scenarij i režija: Zlata Vasiljević

SCENA PRVA: Sms prepiska između nje i mene.

ONA (moja kći): Možeš mi usput kupiti uloške za patenticu i papire za printer?

JA (njena majka): Ne mogu, već sam krenula kući. Nemam se vremena vraćati, jer se moram spremati na posao. Uzmi bicikl i idi sama u papirnicu. To ti je pet minuta.

ONA: Ne mogu sada. Mrzi me.

SCENA DRUGA (poslije 10 minuta): Djevojačka soba. U neredu.

JA (otvarajući vrata sobe): Vratila sam se.

ONA (ležeći u fotelji s mobitelom): Aha.

JA (opravdavajući se): Stvarno nisam stigla. Evo spremam se i idem na posao. Zašto nisi sama otišla do papirnice?

ONA: Pa ti kad kreneš na posao svrati i uzmi te srževe i papire.

JA: Ali ja se kući vraćam tek večeras oko devet sati.

ONA: Nema veze, pričekat ću ja.

JA: Što će ti ti papiri?

ONA: Za vježbe iz fizike. Trebam napisati 11 vježbi. Za sutra.

JA: Zašto to nisi uradila ranije?

ONA: Nisam stigla.

SCENA TREĆA (poslije četiri sata): Djevojačka soba u istom neredu.

JA (raportiram): Stigla sam i, evo, sve sam ti kupila.

ONA (ležeći na krevetu sa slušalicama i mobitelom): Što? Ne čujem te.

JA: Donijela sam ti papire i uloške za patenticu.

ONA (nehajno): Ostavi tu.

JA (pomalo iznervirano): Kada ćeš pisati te vježbe?

ONA (ne ustajući): Evo sada ću. Što ima za večeru?

JA: Ima domaće slanine i šunke, jogurta, rajčice, paprike, mogu ti ispržiti jaje.

ONA: Neću to. Možeš ispeći palačinke?

JA: Mogu.

SCENA TREĆA (poslije 20 minuta). Kuhinja

JA (za šporetom s tiganjem): S čime želiš palačinke?

ONA: S nutelom i pekmezom, ali ako ima onog babinog od šljiva. I nemoj mi puno staviti.

JA (hvatajući teglu): Dobro. Stiže.

ONA (ustajući): Gotova sam. Ti ćeš to skloniti? Ja moram učiti.

JA (s prljavim tanjurima kod sudopera): Dobro.

OPET JA (i dalje s prljavim tanjurima u rukama) GOVORIM ONA-KO ZA SEBE: Jest ova naša kći i dobra i lijepo odgojena i dobro uči, ali jesam li ja kao roditelj negdje pogriješila? Je li njen tata u pravu kada kaže da sam je previše razmazila, da joj previše ugađam, da je previše štitim? Danas-sutra će otići na studije, a ništa ne zna. I neće. I ja sam kriva za to? Znam, ali to je jače od mene.

JA (vičući da se čuje u NJENU sobu): Hoćeš sok da ti donesem?

ONA: Može, donesi. I izvadi onaj sendvič iz ranca. Ostao mi od jučer, nisam ga stigla pojesti.

-Zavjesa-

U Jarkovcima održana izložba »Priča o grofovskom imanju *Moja volja*«, dio projekta (RE)animacija spomenika

Vraćanje starog sjaja vrijednim spomenicima kulture

Na Fruškogorskoj lesnoj zaravni na četiri kilometra od Indije smješteno je mjesto Jarkovci. Na obali jezera na kraju glavne seoske ulice, smješten je stari ljetnikovac *Moja volja* grofa **Marka Pejačevića**. Izgrađen je početkom XX. stoljeća i njegova prvobitna namjena je bila povremeni odmor i boravak veleposjedničke obitelji Pejačević, koja je u to vrijeme imala dvorac u centru Rume. Zbog svoje specifičnosti i jedinstvenosti kao spoja gradske i seoske arhitekture ljetnikovac je stavljen pod zaštitu kao spomenik kulture i danas je višenamjenski objekt koji se koristi za potrebe predškolske ustanove i osnovne škole *Dušan Jerković*. Priča se da je ljetnikovac građen po volji grofove bolesne kćeri i kada je sagrađen dobio je naziv *Moja volja*. Također postoji priča da je grof izgubio ljetnikovac na kocki i da je na inzistiranje svoje supruge ponovno sjeo za kockarski stol dok ga nije povratio. Danas je ovaj dvorac ruinirana građevina, a vraćanje njegovog starog sjaja nagovještava projekt reanima-

cije spomenika koji je pokrenuo Centar za istraživanje i promociju kulturnog naslijeđa *Heritag*. Osim dvorca u Jarkovcima iz ovog centra najavljuju i sanaciju neogotičke crkve u Putincima i »reanimaciju« dvorca *Šlos* u Golubincima. Projektom kojim su obuhvaćena tri spomenika kulture, a koji su pokrenule povjesničarke umjetnosti **Duška Gojić** iz Jarkovaca i **Gordana Milanović** predviđeno je da se organizira niz kulturnih sadržaja (koncerti, izložbe...) kroz koje će se interpretirati priče o objektima i obitelji Pejačević. Projekt pod nazivom »Tragom baštine Pejačevića« je nedavno prezentiran i na konferenciji povjesničara umjetnosti u Zagrebu, a do kraja godine ista prezentacija bit će održana u indijskom i rumskom Zavičajnom muzeju. Prvi u nizu kulturnih događanja u cilju promocije navedenih objekata održan je 8. lipnja u Jarkovcima otvaranjem izložbe »Priča o grofovskom imanju *Moja volja*«, kojom je posjetiteljima bilo omogućeno da se prošetaju kroz dva vijeka bogate povijesti ljetnikovca obitelji Pejačević u Jarkovcima.

Vrijedan dio lokalne baštine

S obzirom na to da je 2018. godina proglašena europskom godinom kulturnog naslijeđa, ljetnikovac Pejačevića u Jarkovcima, kao vrijedan simbol lokalne baštine, zaslužuje posebnu pažnju.

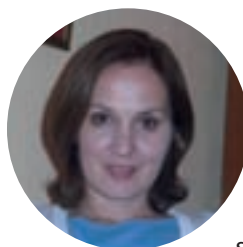
»Priča o grofovskom imanju *Moja volja* je samo dio i segment projekta reanimacije spomenika i u okviru njega smo imali radionice s djecom iz Jarkova-

»Danas se malo zna o obitelji Pejačević. Ono što se najviše zna uglavnom je vezano za Rumu i taj dio je najobrađeniji i najpoznatiji * Projekt je imao za cilj da se svi spomenici kulture obitelji Pejačević dovedu u vezu i stave u širi kontekst.«

Tjedan u Srijemu

Nada za bolji život

Pišući o mjestima u Srijemu, nekoliko tema odnosilo se i na Irig, mjesto smješteno na Fruškoj gori kroz koju prolazi i glavna prometnica. Mještani Iriga (o čemu sam i pisala), godinama se suočavaju s problemom svakodnevnog prolaska teretnih

vozila, a na prvom mjestu uplašeni su

za vlastitu i sigurnost objekata, s obzirom na to da se uslijed svakodnevnog prolaska teretnjaka, tresu temelji njihovih kuća. Prije pet godina kamion je udario u jednu obiteljsku kuću, nakon čega su Irižani blokirali magistralnu cestu Novi Sad – Šabac kako bi ukazali nadležnim republičkim institucijama na dugogodišnji problem s kojim se susreću. Rješenje problema Irižani vide u izgradnji obilaznice i tunela kroz Frušku goru. Ono što daje nadu jest da se u ovoj godini očekuju prvi radovi na izgradnji drumskog tunela kroz Frušku goru, u okviru prometnice Ruma – Novi Sad. Prometnica će imati za cilj rasteretiti urbanizirane površine i izmjestiti tranzitni promet s prostora Nacionalnog parka Fruška gora kroz tunel Iriški vijenac. Ovaj tunel bit će ujedno i najveći tunel za drumski promet u Srbiji. Optimistično je i to da je ovoj maloj općini, koja je prije svega poljoprivredni kraj, prošle godine odobreno čak 39 projekata, kako od Pokrajine, tako i od ministarstava, Uprave za kapitalna ulaganja i Kancelarije za javna ulaganja, pa se iz tog razloga svrstava među prve u Srbiji po broju odobrenih projekata. Neki od prijedloga odluka Pokrajinske vlade odnose se i na prostorni plan infrastrukturnog koridora distributivnog plinovoda Rivica – Jazak – Letenka, a koji će obuhvatiti više katarskih općina u općinama Beočin i Irig i Grad Srijemsku Mitrovicu. Izgradnja distributivnog plinovoda pridonijet će prostornoj i energetskej efikasnosti Općine Irig u energetskej sustav Srbije, redovnoj i sigurnoj opskrbi plinom potrošača i opskrbi turističkog lokaliteta Letenka, što su potvrdili i iz Vlade Vojvodine. Nadu za fruškogorska mjesta daje i vijest iz oblasti kulture. Infrastrukturnim projektima oživjet će se Fruška gora. Te projekte realizirat će Pokrajinska vlada i Fondacija Novi Sad 2021 – Europska prijestolnica kulture. Sve ove vijesti daju nadu da će i Irig postati sigurnije mjesto za život s mogućnošću da široj javnosti predstavi sve prednosti svoga mjesta, a to su svakako blagorodni vinogradi i turistički potencijali koje posjeduje.

S. D.

ca, Putinaca i Golubinaca. U Putincima se nalazi njemačka crkva koju su Pejačevići podigli i to je njihova zadužbina, tako da smo s djecom radili i učili o značaju te crkve, a 1. lipnja smo i tamo organizirali izložbu. U ljetnikovcu u Jarkovcima koji je podigao grof **Adolf Pejačević** također smo organizirali seriju radionica s djecom o obitelji Pejačević. Ova izložba je završni događaj cijelog projekta i ona obuhvaća povijest ljetnikovca otkad je on podignut i otkad je osnovano imanje, pa kroz čitav XIX. i XX. vijek, kada je to oduzimano Pejačevićima, kada su dolazili kolonisti. Izložbom je obuhvaćeno i razdoblje kada se tu nalazio Dom slijepih djevojaka i vrijeme kada je ljetnikovac otkupio čuveni srpski neorukirg **Milivoj Kostić**, koji je osnivač neurokirurgije u Srbiji. Izložbu završavamo školstvom i nogometnim klubom čije su se prostorije također nalazile ovdje», kazala je Dušanka Gojić iz *Heritaga*, ističući da ljudi imaju pogrešno mišljenje da se u Jarkovcima nalazi dvorac.

»Ovo je ljetnikovac, mada je najtočniji termin upravna zgrada zato što ga je jedino grof Adolf Pejačević mogao povremeno koristiti u svrhe ljetnikovca. To je bilo u razdoblju od 1850. do 1875. godine, a nakon toga objekt je više korišten kao upravna zgrada«, navodi Gojić.

Drugi dio projekta

Izložba je dio drugog dijela projekta »reanimacije« spomenika kojem je prethodio projekt »Tragom baštine Pejačevića«, u okviru kojeg je na teritoriju Vojvodine mapirano 11 spomenika kulture koji su vezani za grofovsku obitelj Pejačević.

»U ovom projektu smo naglasak stavili na Jarkovce i na ljetnikovac koji je zaista poseban, jer je jedini kao takva vrsta arhitektonskog spomeničkog naslijeđa, sačuvan. Zato nam je ljetnikovac glavna tema izložbe, kao reanimacije spomenika. Danas se malo zna o obitelji Pejačević. Ono što se najviše zna uglavnom se vezuje za Rumu i taj dio je i najobrađeniji i najpoznatiji. Općenito, malo se zna o njihovoj povijesti, napose o stvarima kao što je Torda, onome što je novo proisteklo kroz projekt 'Tragom baštine Pejačevića'. Projekt je imao za cilj i da se svi ti spomenici kulture Pejačevića dovedu u vezu i stave u širi kontekst«, kazala je povjesničarka umjetnosti Gordana Milanović.

Kroz izložbu »Priča o grofovskom imanju *Moja volja*«, posjetitelji su imali mogućnost upoznati se sa svim specifičnostima tog velebnog zdanja, povijesnim ličnostima, bogatom i moćnom obitelji Pejačević ali i ostalim zanimljivostima koje se vezuju za ljetnikovac. Projekt (RE)animacija spomenika jedan je od 10 pobjedničkih projekata na natjecanju *Superste* koje organizira Erste banka.

S. Darabašić

Djeca u Dužijanci

U susret ljetu

SUBOTICA – Koncert Subotičkog tamburaškog orkestra pod nazivom *U susret ljetu* održan je u srijedu, 13. lipnja, u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici. Dobro poznati zvuk tambure oduševio je nazočne. U prvome dijelu koncerta nastupio je Dječji tamburaški orkestar i solistica **Martina Cvijin** te zborovi osnovnih škola **Ivan Milutinović** i **Ivan Goran Kovačić**, koje su pripremile učiteljice **Ana Kovač** i **Irena Kovačev**. Orkestrom, kao i zborovima, ravnala je **Danijela Romić**. U drugome dijelu koncerta nastupio je Subotički tamburaški kvartet, koji je izveo dio kompozicija s nedavne turneje u Izraelu i s međunarodnog festivala u Đakovu. Subotički tamburaški orkestar ovoga puta predstavio se kompozicijama svjetske glazbene literature, a kao vokalne solistice nastupile su **Ružica Inić** (sopranistica) i **Marija Kovač**, dok je orkestrom ravnala **Marijana Marki**.

Ž. V.

Priznanje Bodrogvári za Sonju Bertu

SUBOTICA – Profesorica tambure u subotičkoj Muzičkoj školi **Sonja Berta** jedna je od troje dobitnika ovogodišnjeg priznanja **Dr. Ferenc Bodrogvári**. Priznanje koje dodjeljuje Grad Subotica

uručeno joj je u utorak, 22. lipnja, na dan rođenja dr. Bodrogvárija. Profesoricu Berta su za ovo priznanje predložili Muzička škola Subotica i Subotički tamburaški orkestar, čija je članica.

Hrvatski sastavi na Tamburica Festu 2018.

NOVI SAD – Jedanaesti svjetski festival tamburaške glazbe *Tamburica fest 2018.* održava se od 20. do 23. lipnja u Novom Sadu a na njemu će, među ostalim, nastupiti i tamburaši iz Hrvatske. U međunarodnoj konkurenciji malih tamburaških sastava večeras (petak, 22. lipnja) nastupaju i sastavi *Rubato* iz Požege i *Satir* iz Davora. Sutra (subota, 23. lipnja) na programu je natjecanje velikih tamburaških orkestara, u kojem, među ostalima, sudjeluje i Tamburaški orkestar Općine Semeljci. Oba natjecateljska

programa počinju u 21 sat. Dnevna ulaznica iznosi 350, a dvodnevni komplet 500 dinara i u prodaji su kod *Gigstixa*.

M. T.

Priskakanje Ivanjske vatre u Tavankutu

TAVANKUT – U povodu blagdana sv. Ivana Krstitelja, u narodu poznatog kao sv. Ivan Cvitnjak, sutra (subota, 23. lipnja) u 20 sati

u Tavankutu će biti organizirano »Priskakanje vatre«. Običaj će biti upriličen ispred Etno salaša *Balažević* u Tavankutu, a organizator događaja je mjesni HKPD *Matija Gubec*.

I. D.

Autorska večer Ljiljane Crnić

BEOGRAD – Autorska večer pod nazivom *Rič u vrmenu/Reč u vremenu*, hrvatske književnice iz Beograda **Ljiljane Crnić** bit će održana u utorak, 26. lipnja, u Galeriji 73 (Požeška 83a) u Beogradu. Početak je u 19 sati.

Zavjetno-zavičajni dan u Vajskoj

VAJSKA – Rimokatolička župa sv. Jurja i HKU *Antun Sorgg* iz Vajske organiziraju 2. srpnja Zavjetno-zavičajni dan. U 17 sati je sveta misa, a u 18.30 sati kulturni program u okviru kojeg će nastupiti gosti iz Hrvatske. Nakon kulturnog programa nastaviti će se druženje uz tamburašku glazbu i večeru za sve goste.

Duet Radakovića i Metessija

ZAGREB – U izdanju zagrebačkog *Dallas recordsa* nedavno se pojavio singl za pjesmu *Svet se pokreće* srpskog redatelja, rock muzičara i multimedijalnog umjetnika **Branka Radakovića** i legende hrvatskog novog vala **Renata Metessija**. Radaković, Metessi i producent **Vladimir Sokačić** su kao autori teksta i glazbe. Pjesmu prati i video spot koji se može pogledati na kanalu youtube.

Inače, ovo nije prva suradnja dvojice autora. Radaković je 2017. uradio i spot za pjesmu *Slobodni* Renata Metessija i njegova benda *Zvijezde*, a Metessi sudjeluje i u Brankovom najnovijem dugometražnom filmu *Marketing*, koji će se pojaviti do kraja srpnja.

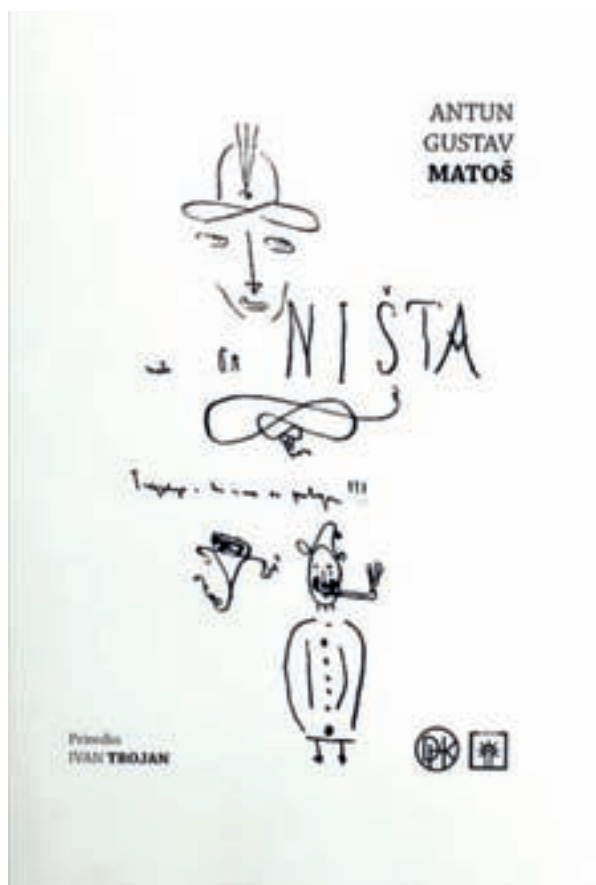

»Malo pa ništa«, nova knjiga u sunakladi ZKVH-a

Matoševo prvo dramsko djelo

U okviru obilježavanja 145. obljetnice rođenja velikog hrvatskog književnika **Antuna Gustava Matoša**, sredinom lipnja, objavljena je njegova drama *Malo pa ništa* u sunakladi Društva hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski, Osijek i Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Ovom Matoševom knjigom nakladnici pokreću Knjižnicu *Matošev milenij* ukazujući tako na njegov značaj za sveukupnu hrvatsku književnost.

Prireditelj i autor predgovora (str. 7.-17.) **Ivan Trojan** piše kako je dramski opus A. G. Matoša formalno i sadržajno sporan, uvažavajući se mišljenja dosadašnjih proučavatelja njegova dramsko-kazališnog rada, **Dražena Vukova Colića**, **Branka Hećimovića**, **Dragutina Tadijanovića**, **Martine Petranović** i **Anice Bilić**. Svoje prvo dramsko djelo, komediografski tekst u tri čina s prologom naslovljen *Malo pa ništa*, ocjenjujući ga »dramskim pokušajem«, Matoš nudi 1912. godine ravnatelju drame zagrebačkog kazališta **Josipu Bachu**, koji ga potom preusmjerava intendantu **Vladimiru Treščecu Borothu**, a ovaj pak na sud dvojici recenzenata. Komedija tako počinje lošim ocjenama, a preokret se događa tek 11. studenog

1970. godine uprizorenjem u zagrebačkom Gradskom kazalištu *Komedija* u režiji **Georgija Para**, gotovo šezdeset godina nakon što je komad napisan.

Prireditelj Trojan kaže kako »Matoš gradi konverzijski komad koji temelji na postavkama komedije intrige i komedije nizanih pojava«, međutim »cjelosno podređivanje dijalogu kroz konverzaciju Matošu se osvetila i kvalitativno i dramaturški«. »Lepršavost stila na kojoj je Matoš inzistirao u cjelokupnom svom opusu, a ne samo u ovoj drami, uzrokuje nepovezanost dramskih likova« pa se komad može promatrati kroz – nedostatak drame.

Malo pa ništa. Tragedija u tri čina, sa prologom!!! objavljena je na stranicama 19.-70., a slijedi ju *Faksimil rukopisa Matoševe drame* (str. 73.-123.) kojim priređivač prvi puta objavljuje rukopis unutar jednog knjižnog izdanja. Nakladnici i priređivač zahvaljuju Upravi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti i Odsjeku za povijest hrvatske književnosti Zavoda za povijest hrvatske

skne književnosti, kazališta i glazbe Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti na ustupljenom rukopisu Matoševe drame.

(ZKVH)

HKUPD Stanislav Prepek iz Novog Sada raspisuje

Natječaj za kratku priču

Natječaj je javni, a pravo sudjelovanja imaju svi građani Republike Srbije, te iz inozemstva, koji pišu standardnim hrvatskim jezikom. Tema priče je slobodna. Autori mogu poslati do tri neobjavljene priče, a uz to trebaju navesti svoje puno ime i prezime, broj telefona i adresu, te priložiti svoju fotografiju i kratak životopis. Priče pod pseudonimom neće biti objavljene, kao ni ulomci iz većih proznih cjelina, ili već objavljeni radovi te radovi poslani na druge natječeaje.

Priče se ne honoriraju, a rukopisi se ne vraćaju. Priča može imati najviše 8.000 znakova (s prazninama), u programskom je-

ziku Word, u fontu *Times New Roman* i veličini fonta 12. Priča se šalje poštom, na CD-u, uz prilaganje ispisa na papiru, na adresu:

HKUPD Stanislav Prepek; Cara Dušana 4; 21000 Novi Sad, ili na e-mail adresu: natjecaji.stanislav.prepek@gmail.com, pri čemu u rubrici *subject* treba naznačiti ime i prezime autora.

Rok slanja priče je 1. kolovoza 2018. godine. Peteročlano uredništvo odabrat će najbolje radove za zbirku kratkih priča *Prepekova jesen 2018.*, koja će biti tiskana od strane Društva, te će tročlani žiri rangirati prve tri. Na promociji zbirke, predviđenoj za listopad 2018. godine, prvoplasirane tri priče će pročitati autori.

Godišnji koncert HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume

Potvrda dugogodišnjeg i uspješnog rada

Kao perjanica HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume, a u 115. godini postojanja Društva, njihov Veliki tamburaški orkestar još jednom je potvrdio da s pravom nosi epitet jednog od najkvalitetnijih tamburaških orkestara u Srijemu. Pokazali su to na svom redovitom godišnjem koncertu koji je održan 17. lipnja u ljetnoj bašti Društva. Na koncertu su sudjelovali omladin-

ska tamburaška sekcija pod vodstvom **Željka Jerkovića**, Veliki tamburaški orkestar pod dirigentskom palicom **Josipa Jurce** te vokalni solisti. Smjenjivale su se brojne kompozicije, od onih poznatijih stranih, pjesama posvećenih rodnome Srijemu do skladbi Josipa Jurce posvećenih svom rodnom gradu – Rumi.

Jedni pored drugih na pozornici su nastupili članovi koji su ušli u sedmo desetljeće života i oni mnogo mlađi, koji su tek nedavno počeli svirati. Kao i život, isprepletani su mladost i starost.

Brojni nastupi

Za razliku od prethodnih godina kada se godišnji koncert održavao u Kulturnom centru u Rumi, ovoga puta članovi udruge su se odlučili koncert održati u intimnijoj atmosferi, ljetnoj bašti svoje udruge. Naredni koncert, u povodu obilježavanja Dana udruge, već je zakazan za jesen, a on će biti održan u dvorani Kulturnog centra.

»Ove godine imamo veliki broj maturanata i veliki broj naših mlađih članova se sada priprema na studije, a i manji je broj djece nego što je to bilo ranije. Međutim i pored toga, tamburaški orkestar funkcionira dobro i nemamo velikih problema s

održavanjem proba. Što se tiče mladih, vjerujem da će ih iduće godine biti više. Tijekom godine imali smo veliki broj nastupa. Prošlog tjedna sudjelovali smo na Susretu društava *Matija Gubec* u Sotinu u Hrvatskoj, zatim na manifestaciji *Srijemci Srijemu*, a 14. srpnja gostovat ćemo u Donjem Miholjcu. Početkom jeseni imamo dogovoren koncert u niškoj katedrali, a dobili smo poziv i od Doma vojske u Beogradu da održimo veliki koncert kod njih. Zadovoljni smo što i drugi prepoznaju naš trud i rad i što imamo priliku predstaviti se i izvan granica našeg grada«, navodi voditelj Velikog tamburaškog orkestra Josip Jurca.

Obiteljska tradicija

Duga tradicija udruge, 115 godina, nije zanemarljiva činjenica.

»Smatram da udruga ima svoju budućnost jer postoje djeca koja imaju želju nastaviti tu lijepu tradiciju. Kontinuiranost u radu možemo zahvaliti obiteljima koje ovdje žive. Brijeg u Rumi, gdje živi najveći broj Hrvata, članstvo u našoj udruzi doživljavaju kao obiteljsku tradiciju. Ne kao dužnost i obvezu, nego kao dio identiteta. A HKPD *Matija Gubec* je dio te priče. Stjecajem okolnosti u našoj udruzi postoji veliki broj članova koji su muzički obrazovani i nadareni, amatera i profesionalaca, zahvaljujući kojima je naš tamburaški orkestar uspješan«, istaknuo je predsjednik **Gupca Pavle Škrobot**.

Potporna institucija

Koncertu u Rumi, među ostalim, nazočili su i opunomoćeni ministar u Veleposlanstvu Republike Hrvatske **Ivan Sabolić**, predsjednik HNV-a **Slaven Bačić**, menadžerica kulturnih aktivnosti ZKVH-a **Katarina Čeliković**, te predstavnici drugih hrvatskih udruza iz Srijema.

»Drago mi je što sam ponovno u Rumi i što sam nazočio tamburaškom koncertu jednog od najstarijih hrvatskih Društava u Vojvodini. Zahvaljujući svom kontinuiranom radu, prije svega tamburaškog orkestra, oni iz godine i godinu potvrđuju da su itekako vrijedni pažnje. Hrvatsko nacionalno vijeće je prepoznalo njihov trud i rad i prošle godine dodijelilo priznanje za doprinos u hrvatskoj kulturi Josipu Jurci. To priznanje nije uručeno samo njemu osobno nego ujedno i ovoj udruzi, s obzirom na to da je on svoj rad utkao u ovu tamburašku sekciju koja je jedna od najkvalitetnijih u Srijemu, a možda i šire«, istaknuo je Slaven Bačić.

S. D.

Godišnji koncert HKPD-a *Jelačić* iz Petrovaradina

Mozaiik glazbenih ansambala

Godišnji koncerti postali su tradicionalna prilika da petrovaradinski HKPD *Jelačić* prikaže publici što je učinjeno u radnoj godini koja se upravo završava. Tako je bilo i 16. lipnja na SPENS-u u Novom Sadu, gdje su glazbene postave ove udruge priredile koncert povodom njezina petnaestogodišnjeg rada. Glazba je, otkako *Jelačić* postoji, bila okosnica tih nastojanja, a po glazbi se nastavlja prepoznavati napredak u radu udruge. Naglasio je to i **Slaven Bačić**, predsjednik HNV-a.

»Ova udruga je osnovana u valu osnivanja velikog broja hrvatskih društava na početku demokratizacije Srbije 2000. godine. U međuvremenu, neke udruge su utihnule, neke prestale s radom, dok se *Jelačić* razvio, te se svojom kvalitetom ne samo izdvaja u odnosu na ostale hrvatske udruge na području Novog Sada, nego i šire, u odnosu na sva naša društva u Srbiji«, kazao je Bačić.

Petrovaradionica i tamburaši

Prije glazbe svoj rad su pokazali polaznici kreativne radionice *Petrovaradionice*, koja je, potporom Grada Novog Sada, započela s radom koncem ožujka. Ova radionica, čije ime je osmislio **Darko Vuković**, pružila je u prvoj polovici godine svog rada mališanima literarnu, dramsku, glazbenu i edukaciju u području primijenjene umjetnosti utemeljene na kulturi Hrvata. Probnim radom zadovoljni su i voditelji, i roditelji i djeca, budući da je riječ o prvom pokušaju da se na ovakav način budi kreativnost mališana u hrvatskoj zajednici u Petrovaradinu i okolici. Članovi dramsko-recitatorskog odjela, koji je vodila **Branka Dačević**, pokazali su što umiju, kazujući pjesme hrvatskih pjesnika za djecu. Najveći broj djece okupio je likovni odjel koji je vodila prof. **Tatjana Štimac**, a njihovi radovi bili su izloženi na ulasku u dvoranu. Prof. **Suzana Mihajlović Janković** radila je s dječjim zborom koji je otpjevao **Dedićevu** *Kad bi svi ljudi na svijetu*. Čini se da će još vremena i vježbe biti potrebno dok malim tamburašima ne otvrdnu prstići za surove žice ovog prefinjenog glazbala. Ipak, **Boris Sutrin** je bio hrabar i uvježbao je instrumentalne izvedbe dvije popularne

skladbe s onima koji su prvi puta prije tri mjeseca uzeli u ruke tambure i trzalice. Sve polaznike *Petrovaradionice* predsjednik udruge **Petar Pifat** simbolički je nagradio članskim kartama udruge, koja je tako postala bogatija za 15 novih članova: **Anju Berus, Andreu Berus, Filipa Samardžića, Jovanu Blanušu, Leu Martić, Mateu Groznicu, Stefana Kovačevića, Jelenu Ber, Andreu Ber, Enu Vuković, Martina Štimca, Tanju Stojković, Relju Stojkovića, Aljošu Stojkovića i Stefana Sutrina Kremera**.

Premijera ženske klape

Jelačić od 2014. ima i svoju klapu, koja je do prije mjesec dana bila mješovita. Premijerni nastup novoosnovane ženske klape, kojom je ravnala prof. **Vesna Kesić Krsmanović**, bio je na ovom koncertu. Uslijedio je nastup *Jelačićeve* tamburaške mornarice, sastava koji postojano i uspješno plovi panonskim glazbenim valovima, interpretirajući izvorne popijevke Petrovaradina. Najstariji odjel udruge je mješoviti pjevački zbor, koji ima veliko pjevačko iskustvo, priznanja i ostvarene nastupe u Hrvatskoj i Srbiji. Godine 2014. snimio je i nosač zvuka na kojem se nalaze uglavnom skladbe hrvatskih autora iz Srijema. Zborom od osnutka ravna prof. Kesić Krsmanović, a ovoga puta u klavirskoj pratnji bila je prof. **Aleksandra Vojnak**. Koncert je zatvorila muška klapa izbedbom popularnih dalmatinskih skladbi, uz soliste **Miloša Ristića** i Petra Pifata.

Za oko 160 posjetitelja i preko 50 izvođača i njihovih voditelja koncert *Jelačića* je bio standardno čekan i užurbano pripreman događaj. Za starije on je nostalgичni podsjetnik na vremena kada su njihovi glasovi i fizička kondicija bili bolji nego danas, dok je za mlade on prilika da odlučno naprave prve scenske iskorake.

Održavanje koncerta pomogla su pokrajinska tajništva za kulturu, javno informiranje i odnose s vjerskim zajednicama, odnosno za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice.

Tekst: M. Tucakov / Foto: A. Miškov

Slikarski susret starih poznanika

Likovni projekt *Panon*, koji za cilj ima okupljanje slikara (mahom amaterskih) iz triju država čiji se dijelovi nalaze u Panonskom basenu – Srbije, Hrvatske i Mađarske – započeo je 2012. godine. Projektom je predviđeno da se u sve tri države jedanput godišnje održe sazivi ove kolonije. Sudionik projekta iz Srbije je HLU *Croart* iz Subotice, predvođena predsjednikom **Josipom Horvatom**, koja je protekloga vikenda po sedmi puta ugostila slikare, sada već i stare poznanike, na koloniji *Panon Subotica*. Osim gotovo svih članova ove udruge (njih 22), sudje-lovalo je po četvero slikara iz Belišća (udruga *Bel-Art*) i Dušnoka (*Pannon Art*). Rezultat njihova rada je više od 30 slika nastalih u različitim tehnikama (ulje na platnu, akril, pastel i akvarel). Autori se

nisu strogo držali teme, te su tako uz »podrazumijevajuće« panonske motive, u dvodnevnom radu nastale i »mrtve prirode«, jadranski pejzaži... Većina sudionika stvara u maniri realizma, s izuzetkom par stvaralaca koji su skloniji apstraktnom izričaju. Sjedište kolonije je i ovoga puta bio Dom DSHV-a.

Koloniju je zatvorio novinar **Davor Bašić Palković**, naglasivši da razmjena iskustava među autorima koji se iz godine u godinu redovito susreću može biti preduvjet za stvaranje novih likovnih vrijednosti.

Saziv kolonije *Panon* u Dušniku bit će održan za tjedan dana, a likovno okupljanje *Panonaca* u Belišću planirano je za rujan.

H. R.

Tavankutski HKPD Matija Gubec gostovao u Drenovcima

Bunjevački plesovi u srcu Cvelferije

Smotra izvornog stvaralaštva i kulturno-zabavna manifestacija *Raspjevana Cvelferija* održava se već dvadeset tri godine. Tri općine Cvelferije, koja obuhvaća ukupno devet sela županijskog kraja – Drenovci, Vrbanja i Gunja, te Općina Bošnjaci mijenjaju se u domaćinstvu iz godine u godinu. Ove godine domaćin ove četverodnevne manifestacije bila je Općina Drenovci, a organizirana je u mjestu Račinovci od 14. do 17. lipnja, među ostalim, i pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske. Manifestacija je okupila folklorce i pjevačke skupine KUD-ova iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i Srbije, ali i tamburaške sastave, a priređena je revija konjskih zaprega i jahača. Sudjelovalo je i HKPD *Matija Gubec* iz Tavankuta koje se, po tradiciji, predstavilo bunjevačkim plesovima. Među mnogobrojnim uzvanicima, manifestaciji su nazočili i predstavnici Hrvata iz Općine Bač: **Željko Pakledinac**, **Ivica Straćinski** i **Mladen Šimić**.

I. D.

Roman Irvina Davida Yaloma *Kad je Nietzsche plakao*

Kako postati ono što jesmo?

Kad je Nietzsche plakao roman je koji svojim naslovom sugerira spoj filozofije i psihologije i on to doista jest. Autor ovoga romana je **Irvin David Yalom**, profesor psihijatrije na Sveučilištu Stanford i romanopisac. U svome uzbudljivome romanu I. D. Yalom na jednome mjestu skuplja intelektualne krugove Beča koncem 19. stoljeća i neposredno ili posredno spominje mnoge velike umjetnike ili znanstvenike čija slava i zasluge do danas opstaju. Svi oni okupljaju se oko doktora **Broyera**, uglednoga liječnika koji se s punom pozornošću odnosi prema svojim pacijentima. Novitet u liječenju raznih bolesti kojemu doktor Broyer pribjegava jest popularno »liječenje razgovorom«. On je i jedan od začetnika psihoanalize, uz svog prijatelja **Freuda**. Dakako, tada se još takav pristup liječenja nije nazivao psihoanalizom, a one liječnike koji su je oprobali smatralo se neopreznima. Kolege nisu gledale blagonaklono na njihov rad, premda je već davao rezultate. Doktor Broyer gajio je duboku strast prema svome poslu, ali je veoma upadljivo kako on ne uspijeva razumjeti sam sebe i pomoći sebi. Upravo ova činjenica korijen je analize koja će se kasnije razvijati kroz intelektualna nadmetanja sugovornika u romanu.

Zbog svoje predanosti poslu, ali, dakako i osobnih i obiteljskih problema, Broyer se odlazi odmoriti u Veneciji i ovdje započinje zaplet. Tajanstvena djevojka zakazuje sastanak s Broyerom u Veneciji i tada započinje njegova opsesija njome.

Ovakav zaplet podsjetit će nas na velikoga **Thomasa Manna**, tj. njegovo djelo *Smrt u Veneciji*. **Gustav von Aschenbach** stiže u Veneciju na odmor i počinje pratiti dječaka **Tadzia** koji postaje njegova životna i umjetnička opsesija. Paralela je jednostavna: Broyer najprije ne može prestati razgovarati s mladom i lijepom **Lu Salome**, a potom pristaje na njen neobičan prijedlog. Naime, ona traži od Broyera da liječi njenog prijatelja, filozofa **Nietzschea**. Veliku poteškoću predstavlja što je Nietzsche već obišao 24 najbolja europska liječnika i odustao od potrage. On ne zna od čega točno boluje, u svojim pismima prijateljima ispoljava očaj, a Lu Salome od Broyera traži da njenog prijatelja liječi tajno, da ni on sam ne sazna. Koliko ovakva ponuda za Broyera predstavlja profesionalni izazov, on se i plaši što ga to privlači.

Istodobno, blizina i kontakt s Lu Salome su za njega privlačni, no takva iskustva mu nisu strana i već ima prošlost opterećenu opsesijama. Ni ovoga puta Broyer na ostaje posve imun i pristaje liječiti onoga koji će tek postati veliki filozof. Kroz odnos liječnika i pacijenta razvija se povjerenje, pa i prijateljstvo. Kao što Nietzsche kroz razgovore pronalazi ne uzroke, nego dobre strane svoje bolesti, tako i Broyer u ovome neobičnom i na mahove iscrpljujućem odnosu pronalazi osobno zadovoljstvo. Intelektualna veza koja se razvija između liječnika i pacijenta prevladava takav odnos i oni na različite načine potiču intelekt onog drugog.

Kroz roman se tematizira i problem patnje i bolesti kao nečega što iscrpljuje čovjeka tjelesno. U duhovnome smislu bolest i patnja u ovome romanu postaju pokretači plodnoga ljudskoga djelovanja.

I mnoge druge postavke njegove filozofije ovdje se kroz razgovore otkrivaju i razmatraju. Jedna od takvih je i sumnja.

[...]»Najradije sebe zovem naučnikom, zato što je kamen temeljac mog filozofskog metoda, kao i znanstvenog metoda, sumnja. Uvijek zadržavam najrigorozniji skepticizam, pa sam i sada skeptičan.«

Kroz razgovore liječnika i filozofa pokušava se doći i do onih skrivenih i ne tako ugodnih istina.

Jedno od važnih pitanja koje Nietzsche postavlja Broyeru jest: »Koji su Vaši motivi« (za liječenje). Broyer se muči odgovarajući i sam sebi na ovo pitanje. Doista, poznamo li uvijek svoje motive? Smijemo li ih izvući na površinu? Postoji u djelu rečenica koja se uvodi citiranjem Nietzscheovog djela, a koja glasi: »Postani ono što jesi«. Broyera se duboko dojmila ova rečenica i promišlja ju kroz cijeli roman.

Kako postati ono što jesmo? Prirodno bi bilo da se oko toga ne trebamo truditi, ali se ovdje tvrdi upravo suprotno. Oslobođanje od stalne težnje za materijalnim, bavljenje svojim mislima, to jest dopuštanjem da se one nesmetano odvijaju za Nietzschea predstavlja put za postajanje onim što jest.

Klara Dulić

Susret ministranata u Golubincima

U golubinačkoj župi sv. Jurja mučenika 16. lipnja, na inicijativu župnika preč. **Marka Kljajića** i vjeroučiteljice **Nade Ivošević**, održan je susret golubinačkih, surčinskih i staropazovačkih vjeroučenika. Tim susretom je označen i kraj vjeronaučne školske godine.

Golubinački vjeroučenici su se pokazali kao vrlo dobri domaćini. Radosnih srca i s osmijehom na licu, uz pjesmu i igru, dočekali su svoje prijatelje s njihovim roditeljima.

Nakon posluženja, vjeroučenica **Željka Crnković** izišla je na improviziranu binu ispred pastoralne dvorane; pozdravila je sve prisutne, poželjela im dobrodošlicu i najavila početak izvedbe predstave *Treba biti dobar*. Tekst za predstavu napisao je vjeroučenik **Boris Vlaj**, a uloge su igrali: **Nikola Šapina**, Boris Vlaj, Nada Ivošević, **Marina Mijatović**, **Maja Semjanov**, **Viktor Tonković** i **Iva Vlaj**.

Poruka predstave je da su zajedništvo, ljubav i dobrota najvrjednije blago koje čovjek može imati i to mu nitko ne može oduzeti. Potom je slijedio sportski dio u kojem se igrala odbojka i nogomotet. Surčinska ekipa pod vodstvom **Luke Bunjevca**, a podržana sa Staropazovčanima, uvjerljivo je nadvladala golubinački tim. Nakon sportskih nadigravanja, upriličena je kratka kateheza na temu *Ljubav*, koju je vodila vjeroučiteljica Nada Ivošević.

Iako u prijetećem kišnom ozračju, Bog nam je darovao za ovaj susret osunčan i topao dan, bogat iskustvom lijepog druženja. Bolje smo se upoznali i dublje povezali s našim dragim gostima iz Surčina i Stare Pazove.

B. V.

Proslavljen zaštitnik župe u Nikincima

Misnim slavljem, koje je prvi put predvodio u Nikincima prof. KBF u Đakovu vlč. dr. **Josip Bošnjaković** u koncelecijaciji sa župnikom vlč. **Ivicom Živković** i svećenicima Srijemske biskupije 17. lipnja svečano je obilježen blagdan sv. Antuna Pado-

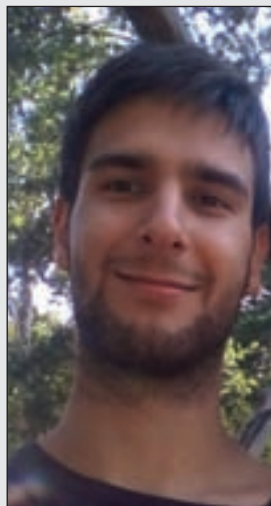
vanskog. Kako je istaknuo vlč. Bošnjaković, sv. Antun je svetac koji vraća nadu ljudima i šalje poruku da nije važno koliko čovjek dugo živi, nego kako živi.

»U tom smislu, sv. Antun i na ovim prostorima vraća nadu da je moguće pronalaziti Boga u teškoćama, jer on je dugo vremena vodio brigu o onima koji su nezbrinuti. Bio je veliki poznavatelj Svetoga pisma i zato koliko se mi budemo vraćali Svetom pismu toliko će nam se više vraćati radost, mir i zadovoljstvo«, istaknuo je vlč. Bošnjaković.

Svetoj misi nazočili su i generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** i veleposlanik Republike Hrvatske **Gordan Bakota**, koji je tom prilikom izrazio zadovoljstvo što je u jednoj maloj sredini kao što su Nikinci vidio veliki broj župljana i iz drugih župa, što jasno govori o zajedništvu i solidarnosti žive

Posljednji pozdrav Dinku Franciškoviću! (1994. - 2018.)

Bio si skupa s nama prva generacija 8. razreda na hrvatskom jeziku u školi **Matko Vuković**.

Nakon toga smo završili Gimnaziju **Svetozar Marković**, također na hrvatskom nastavnom jeziku. Uvijek si bio tih, miran i dobar prijatelj svima. Tvoja bolest pri kraju fakulteta nas je sve rastužila.

Na blagdan sv. Antuna, Bog te pozvao k sebi. Neka ti On bude zagovornik u Nebu.

Ostat ćeš nam vječno u lijepom sjećanju.

Tvoji prijatelji iz škole

zajednice koja živi u tom dijelu Srijema

Župu u Nikincima prije Drugog svjetskog rata činilo je većinsko hrvatsko stanovništvo. Danas ih ima oko 15 posto. Unatoč tomu, i danas kao i nekad, blagdan sv. Antuna vjernici štiju i proslavljaju svake godine. Kako iz Nikinaca tako i iz okolnih sela, na blagdan svetog Antuna dolaze mnogi vjernici kako bi nazočili svetoj misi s obzirom na to da je crkva u Nikincima jedina crkva u Srijemskoj biskupiji koja je posvećena ovome svecu. Prema riječima tamošnjeg župnika, postoje nagovještaji da će se u tom mjestu u dogledno vrijeme izgraditi i svetište.

S. D.

Kardinal Pietro u posjetu Srbiji

Državni tajnik Svete Stolice kardinal **Pietro Parolin** posjetit će Srbiju 30. lipnja i 1. srpnja. Prvog dana posjeta kardinal Parolin boravit će u Beogradu, gdje će se susresti s predsjednikom države **Aleksandrom Vučićem**, ministrom vanjskih poslova Srbije **Ivicom Dačićem** i srpskim patrijarhom **Irinejem**. Drugi dan posjeta, nedjelja, 1. srpnja, ima pastoralni karakter, kada će kardinal Parolin predvoditi, skupa s biskupima Međunarodne biskupske konferencije *svetih Ćirila i Metoda*, koncelebrirano misno slavlje u župnoj crkvi *Imena Marijina* u Novom Sadu, koje počinje u 10 sati. Nakon mise, u 12.30 sati, svečano će biti otvorena obnovljena zgrada koja se nalazi pokraj crkve sv. Roka u Novom Sadu (nekadašnji župni dom ove župe, Futoška ul. 9), u kojoj će biti novo sjedište Međunarodne biskupske konferencije *sv. Ćirila i Metoda*, kao i Međubiskupijskog sudišta.

M. T.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ivan mu je ime

Bog je kroz povijest spasenja učinio brojna čudesna djela za izraelski narod. Naravno, zauzvrat narod mu je morao biti vjeran. Nagrada za vjernost bila je Božja zaštita u različitim okolnostima i opasnostima. No, nije se Bog proslavljao samo čineći čudesa za narod i nagrađujući kolektivnu vjeru Izraela, Bog se u povijesti spasenja proslavljao i čineći čudesa za pojedince i tako nagrađivao njihovu vjeru. Slavlje rođenja Ivana Krstitelja podsjeća nas da Bog čini čudesna djela za one koji vjeruju, da čuje molitve i uslišava one koji se u njega iskreno pouzdaju, te da, kao što je stajao uz narod, stajao je i uz pojedinca.

Rođenje Ivana Krstitelja

Roditelji Ivana Krstitelja, Elizabeta i Zaharija, iako u poodmakloj dobi, nisu imali djece. Osim tuge koju su u sebi zbog toga nosili jer im Bog nije darovao dijete, nosili su i veliki teret u društvu. Naime, ne imati dijete u ono vrijeme bila je sramota. Za ljude je značilo da su parovi bez djece veliki grješnici, ili da su to bili njihovi preci. Osobito negativno gledalo se na žene nerotkinje. Živjeti bez potomstva značilo je živjeti u kazni za grijehe. To je sve tištalo Elizabetu i Zaharija, ali nisu zbog toga padali u očaj, nego su s vjerom i pouzdanjem u Boga molili. Bog je čuo njihove molitve, ali se htio proslaviti, zato im je dao dijete u poodmakloj dobi, kada iz ljudske perspektive izgleda da više nema nade. Bog je po njima poručio da je svemoguć i da uvijek ima nade, ako ima vjere, jer je njemu moguće ono što ljudima nije. Tako nam je Gospodin po Ivanovim roditeljima poručio da nema situacije koju on ne može riješiti. No, moramo biti ustrajni u vjeri i u molitvi, ne zapadati u očaj i ne gubiti nadu. Bog čeka trenutak u kojem će se proslaviti, samo ne smijemo dopustiti da nam vjera malakska. Jer, Bog svoje ne zaboravlja.

U viđenju Bog je Zahariji rekao da djetetu treba dati ime Ivan, suprotno tadašnjim običajima. Običaj je bio da dijete nosi očevo ime. No, Ivanovo ime je znakovito, ono znači »Bog je milostiv«. U njemu je sadržan izraz zahvalnosti uslišanijih roditelja i izrečena je Božja veličina i svemogućnost. Zahvalni Zaharija i Elizabeta poslušali su Boga i, protivno običaji-

ma, djetetovim imenom iskazali su Bogu svoju zahvalnost, iako su naišli na osudu jer nisu postupili prema tradiciji. Poučili su nas tako da, kada Bog okonča naše patnje i usliši naše molitve, ne smijemo zaboraviti zahvaliti mu. Zaneseni radošću mi to često zaboravimo, no zahvala je jednako važna kao iskrena molitva. Jer, Bog jest milostiv onima koji vjeruju, ali od vjere ne smijemo odvojiti i zahvalnost.

Svjedočanstvo života

Bog se proslavio po Ivanovom rođenju, ali još više po njegovom životu. Znamo da je Ivan živio u pustinji, hranio se skakavcima i divljim medom, oblačio se u devinu dlaku sve dok se nije navršilo vrijeme njegovog javnog djelovanja. Iako skroman, Ivan je jedan od velikana povijesti spasenja. Bog je nastavio da se proslavlja po njegovom životu. Naime, on je najavio dolazak Mesije i zato ga mi danas nazivamo pretečom Isusa Krista. U molitvi, postu i samoći pripremao se za ovu uzvišenu zadaću koju mu je Bog povjerio. A kada je došlo vrijeme Isusove objave, Ivan je pozivao narod na obraćenje kako bi se čista srca susreli sa Sinom Božjim koji je među njima.

Da bi mogao pozivati na pravednost i čistoću srca, morao je i sam biti takav. Jer, kao ni danas, ni u ono vrijeme bez svjedočanstva života riječ nije imala odjeka u srcima ljudi. A Ivan je bio dosljedan u onome na čega je pozivao narod, čista srca, skroman i nadasve Bogu vjeran. Dosljednost u življenju onoga što je propovijedao odvelo ga je u smrt. Iako je znao da će ga spočitavanje Herodu njegova načina života osuditi na tamnicu, a možda i pogubljenje, Ivan nije prestao biti svjedok istine, nego je za svoje poslanje koje je od Boga primio bio spreman žrtvovati i svoj život.

Glas Ivana Krstitelja i danas poziva ljude na obraćenje, na promjenu života i čistoću srca. Jedino tako možemo susresti Gospodina i prepoznati njegovo djelovanje u našem životu i u svijetu. Svojim obraćenjem i promjenom života bit ćemo poticaj i drugima da učine isto. Jer kao što kaže sv. Antun Padovanski: »Riječ je živa kad život govori. Neka zato prestanu riječi, a neka djela govore.«

Razmjena učenika u Žrnovnici

Sunce, more i prijatelji...

Učenici šestih razreda, koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku bili su uključeni u program razmjene učenika, te su od 8. do 12. lipnja boravili u Žrnovnici pokraj Splita. Njih 24 boravilo je kod svojih vršnjaka koji pohađaju OŠ *Žrnovnica*, a tijekom četiri dana imali su zanimljiv program. Naime, djeca su osim nastave u spomenu-toj školi imala organizirane izlete, te su posjetila Split, Omiš, Solin i Klis, a uživali su i u kupanju na poznatim Bačvicama, kao i na plaži u Omišu. Za neku djecu ovo je bio prvi susret s plavetnilom Jadrana, a neki od njih su prvi put krenuli na ovako »ozbiljan« put bez roditelja.

dalmacijadanas.hr između ostalog rekla kako je zahvalna svima koji su pridonijeli da ovaj projekt razvesili djecu iz Vojvodine, a posebno roditeljima koji su djecu primili u svoj dom i ugostili ih.

S djecom iz Vojvodine išli su ravnateljica OŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu **Ljiljana Dulić**, nastavnice iz Đurđina i Be-rega **Terezija Vidaković Mukić** i **Tamara Kokai**, te predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Darko Sarić Lukendić**.

»Žrnovnica ima ravnateljicu otvorenog srca koja je prepoznala potrebu naše djece da prisustvuju nastavi na materinjem jeziku. Vrlo je važno da djeca

Djecu i voditelje dočekaao je prigodni program dobrodošlice koji su pripremili njihovi vršnjaci, a kasnije su im otvorili vrata svojih domova i ugostili ih tijekom boravka u Žrnovnici.

Ravnateljica OŠ *Žrnovnica* **Matija Šitum** pokrenula je međunarodni projekt *Upoznajmo domovinu pradjedova* i svojim zalaganjem organizirala sve izlete, pronašla sponzore izleta i zajedničkih ručkova. Projekt su poduprli mnogi, a ravnateljica Šitum je za

budu na nastavi te da se druže sa svojim vršnjacima u Hrvatskoj i upoznaju svoju matičnu domovinu«, rekla je Ljiljana Dulić.

Ovo je prva godina suradnje, za koju je naša sugovornica rekla kako vjeruje da će se i dalje nastaviti. Po njenim riječima u Žrnovnicu su išli učenici šestih razreda koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, kao i oni koji slušaju predmet *Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture*. Na razmjeni učenika sudjelovali

vala su djeca iz Subotice, Tavankuta, Đurđina, Berega, Sonte, Vajske i Novog Sada. Ravnateljica Dulić je u izjavi za naše novine naglasila kako je na ovoj razmjeni učenika bilo izuzetno lijepo i jako pozitivno iskustvo, kako za njih kao voditelje tako i za svu djecu, koja su ove godine imala spomenuti program, a već po završetku sedmo-

ga razreda je u planu da ista djeca idu u Benkovac. Nakon toga ih kao male maturante očekuje njihova ekskurzija, dakle tri godine uzastopce će imati priliku družiti se i upoznavati, te jednoga dana kada dođu u srednju školu će već biti prijatelji. Također, Dulićeva je spomenula kako je bila ponosna na svu djecu koja su išla, jer su svi bili poslušni i dobri.

Učenici iz Vojvodine su cijele dane provodili skupa sa svojim vršnjacima, naučili su puno o svojoj matičnoj domovini, a ujedno su se družili, šetali, kupali se i ono najvažnije stekli nova poznanstva. Da im je bilo lijepo i dobro, govore i podaci da je na rastanku s prijateljima i roditeljima iz Žrnovnice bilo i suza. Danas u svijetu tehnike vjerujemo da će se ova novostečena prijateljstva i nastaviti, makar putem društvenih mreža, sve dok učenici iz Vojvodine ne uzvrate gostoprimstvo.

Ž. V.

RECEPT NA TACNI

Šnenokle

Ljudi se uvijek najviše oduševavaju onim što je najjednostavnije za pripremiti. Ne znam koje je to pravilo i je li ono nastalo zbog onih koji pripremaju jela, ali je činjenica da je tako. I bez obzira na to, ja uvijek izmišljam neke egzotične recepte kada želim nekoga impresionirati. Uspijem u tome, naravno, ali nikad toliko pohvala nisam dobila kao kad sam pripremila šnenokle. Baš tako, poznate su i kao ptičje mlijeko. Onaj žuti krem s bijelim pjenastim okruglicama. Zapravo, mislim da su se svi još kod spomena šnenokli vratili u djetinjstvo, možda sjetili i serije *Metla bez drške* i u usta dozvali okus šnenokli. Danas za one koji se ne sjećaju i za one koji jako dobro pamte njihov okus, stavljamo šnenokle na tacnu.

Potrebno: litra mlijeka, 4 jajeta, 6 žlica šećera, 2 vrećice vanilin šećera, 2 pune žlice brašna.

Postupak: Ulijte mlijeko u posudu s debelim dnom polako ga grijući. Odvojiti žumanjak od bjelanca, te vrlo čvrsto umutiti bjelanca. Tajna kod tvrdog mućenja bjelanca je da se prvo mute lagano, a tek kasnije mikser pojača na veću jačinu. Kada mlijeko počne vriti, žlicom za juhu ubacivati umućena bjelanca. Kada počnu rasti, okrenuti ih na drugu stranu, kako bi okruglice od bjelanca bile pripremljene s obje strane. Ukoliko vam bude nezgodno okretati ih, vi okruglice podlijevajte mlijekom. Gotove okruglice vaditi u posudu u kojoj ćete služiti pripremljene šnenokle, a mlijeko skloniti s vatre. U drugu posudu pomiješati žumanjke s vanilin šećerom i mutiti dok ne postanu pjenasti, dodati im dvije pune žlice brašna, dobro ih umiješati kuhačom, a tek onda mikserom. Dobivenu smjesu razrijediti s kuhačom mlijeka i fino umiješati kuhačom. Mlijeko vratiti na vatru i lagano mu dodavati umućena žumanjca uz obavezno miješanje dok se ne dobije gust krem. Kremom preliti pripremljene knedle i ostaviti da se sve fino ohladi i postanu ukusne šnenokle.

Napomena: Pripremite šnenokle za desert uz tjedni ručak. Nakon ručka pustite jednu epizodu *Metle bez drške* i uživajte u okusima za sva osjetila. Dobar tek.

gorana.koporan@gmail.com

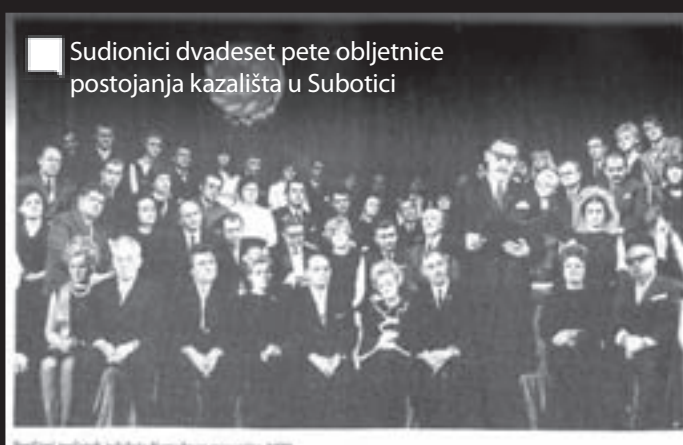
Idemo li večeras u kazalište? (117)

Tragika umišljaja bračnog nevjerstva

Premda se i krajem šezdesetih u prigodi izrade repertoara nekadašnjeg subotičkog HNK nastavlja s ustaljenim postupcima odvikavanja od »ovisnosti« o hrvatskom jeziku, tu i tamo nađe se i po koji hrvatski tekst ili u prijevodu (v. sezonu 1968./1969.). Tako uz *Mister Dolara* **Branislava Nušića** stižu ovamo i *Ptice bez jata* **Duška Roksanđića**, *Bosonogi u parku* **Nie-**

Povratak u Zagreb Gigin supruga Begović je pružio kao svojevrstan dramski epilog romana. Kritika ga nerijetko uspoređuje s drugim činom Krležine drame *U agoniji*, ali ga razmatra i kao moguću varijaciju na temu Odisejeva povratka iz rata. No, u Begovićevu tekstu neće biti ubijanja prosaca, nego će uslijediti ubojstvo patološki ljubomornog i nasilnog muža. Radnja se ta zbiva u Zagrebu, u jednoj jedinoj noći, krajem veljače 1926. u baroknoj jednokatnici s visokim parterom i mansardom, u Gornjogradskoj Kuševićевой ulici. Gigin suprug Marko uvojačen je, zarobljen i provodi nekoliko godina u zarobljeništvu. Supruga ga vjerno čeka, ali unatoč tomu kada konačno dođe doma, sukob među njima je neizbježan jer proizlazi iz sve do u bolest već pomjerene ljubomorne sumnje. Premda uistinu nema onog trećeg! Marko je patološki ljubomorani od puke pomisli da ga je žena, ipak, mogla iznevjeriti, jer je imala za to priliku. Razdire ga ljubomora koja nije zasnovana na činjenicama, već ispraznim indicijama.

Gigu Barićevu je na sceni subotičkog kazališta tumačila **Jelka Asić**, kao neku vrstu suvremene Penelope, gradeći gotovo prozračan, čist lik, čiji je život u potpunosti predan i posvećen iščekivanju muža, kojega fizički i psihički posve uništava pakao vlastite ljubomore koji njime ovlada. Na subotičkoj sceni tumačio ga je **Duško Križanec** početkom šezdesetih među vodećim glumcima Zadarskog kazališta. Njih dvoje su pružili gledalištu dubinski uvid u razornu snagu nakon sudara osjećaja kojima su supružnici obuzeti i posve im robuju sred nezadrživa bračnog raspada koji se okonča zlokobnim revolverskim hicem.

Sudionici dvadeset pete obljetnice postojanja kazališta u Subotici

la Simona, *Sudac Zalamejski* **Pedra Calderona de la Barce**, *Dva tuceta crvenih ruža* **Alda de Benedettija**, *Bez trećega* **Milana Begovića**, *Vatra* **Ivice Ivanca**, *Liola* **Luigija Pirandella**, te *Ponoćna provala* i *Mišolovka* **Agathe Christie**. Navedena djela režirali su **Petar Šarčević**, **Milovan Nović** i **Vjekoslav Vidošević**.

Prema mišljenju **Ivanke Rackov** drama *Bez trećega* Milana Begovića, plodnog hrvatskog pjesnika, dramatičara, pripovjedača i kritičara, a jedno vrijeme dramaturga i redatelja u Hamburgu i Beču, te profesora zagrebačke Glumačke škole i ravnatelja Drame HNK uistinu je svojevrstni epilog njegova romana *Giga Barićeva* i *njezinih sedam prosaca*.

Ovaj mu je roman donio prvu nagradu na natječaju dnevnika *Novosti* nakon što je objelodanjen u 230 nastavaka. Roman je djelo širokog zahvata, a kritika ga uglavnom ne propušta usporediti s **Krležinim** ciklusom o Glembejevima te »društvenim romanima« i »obiteljskim sagama« u europskoj književnosti, budući da se Begovićev tekst »tretmanom žanra, vremena i pripovijedanja približava i modernističkom romanu«. A ono što se imalo zbiti, uslijedi nakon višegodišnjeg čekanja, kada Giga Barićeva svoga muža nestalog negdje na ratištu Galicije proglašava mrtvim, ali istodobno odbija i sve prosce koji se okupljaju i jate oko nje.

Cijela je ova povijest smještena u samo jedan jedini dan, a podijeljena je u sedam cjelina, sedam portreta njezinih prosaca i dakako sedam društvenih prizora i sukusa iz kojih potječe.

Igrom »Bez trećega« oduševili publiku

Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata upriličili su gostovanje Kazališta *Pozor* iz Zagreba u nekoliko vojvođanskih gradova. Turneja ove zagrebačke teatarske skupine s predstavom *Bez trećega* otpočela je 22. lipnja 2011. nastupom u somborskom Narodnom kazalištu, a nastavljen je gostovanjem u Subotici, gdje je predstava igrana na sceni *Jadran* Narodnog kazališta, te okončana za vikend nastupima u Zrenjaninu i Kikindi. *Bez trećega* je zapravo dramatizacija romana *Giga Barićeva* i *njezinih sedam prosaca* Milana Begovića (1876. – 1948.), autora jednoga od najraznovrsnijih i najopsežnijih opusa u prvoj polovici 20. stoljeća. Režiju ove predstave potpisuje Kazalište *Pozor*, po ideji **Vanje Dracha**. U predstavi igraju prvaci hrvatskog glumišta: **Ksenija Pajić**, **Zijad Gračić** i **Mladen Čutura**.

Hercegovac u Đurđinu

Nakon Drugog svjetskog rata nekolicina mladih iz Hercegovine došla je trbuhom za kruhom u Đurđin. Dio njih asimilirao se s ostalim življem te tako značajno utjecao na strukturu stanovništva sela nadomak Subotice. Priča je ovo i o čovjeku s prikazane fotografije – **Mati Begiću**.

Ekonomski migrant

Ovaj rođeni Hercegovac u Đurđin je došao vlakom iz područja Širokog Brijega kao ekonomski migrant, zaposlio se u Zemljoradničkoj zadruzi *Nova Brazda*, zasnovao obitelj, te ovdje i umro u dubokoj starosti.

S njegove lijeve strane na fotografiji je unuk **Marko Begić**, a s desne prijateljevo dijete, rođeno od majke Hercegovke, **Franjo Bako**. Fotografija je snimljena '63. godine u Đurđinu na salašu u kojemu su živjele ove dvije obitelji. Mate je umro 70-ih godina i pokopan je na groblju u Bajmaku, Marko se vratio u državu svojih predaka te živi u Mostaru, a Franjo, vlasnik fotografije, ostao je u Đurđinu.

Marko je od svih Matinih unučadi najviše vezan za Đurđin te dođe na grob svojih roditelja i obiće prijatelje najmanje jednom godišnje. Prijatelji za njega kažu kako voli dolaziti na manifestacije u sklopu *Dužijance* te da promovira vojvođanske Hrvate među Mostarcima.

Franjo, sin **Anice Bodža**, jedne od brojnih Hercegovki koje su došle za vrijeme djevojačkih dana u ovo mjesto govori nam kako su ti ljudi, iako daleko od svojega rodnoga mjesta, izrazito čuvali i ponosili se svojom pripadnošću hrvatskome narodu i Katoličkoj Crkvi.

»Nikada nisu izgubili hrvatski identitet i katoličku vjeru svojih predaka. Ostali su dosljedni svojim korijenima do smrti, bez obzira na vlast i na okruženje. Zbog toga često nisu bili podobni političkim i društvenim režimima«, kaže Franjo.

Kao značajnu im osobinu naš sugovornik ističe i optimizam.

»Ti ljudi kad su došli iz oskudnog krša u ovu našu plodnu ravnicu nisu ostavljali niti jedan komadić zemljišta neobrađen. Gdje god su mogli, nešto su zasadili. Među njima je vladao veliki optimizam. Uvijek su govorili da dokle god im Bog da zdravlja, ne mogu biti gladni«, kaže Franjo i dodaje kako su godinama Hercegovci slali plodove svojega rada, kukuruz, pšenicu, svinje itd. vlakom roditeljima i onima koji su ostali u rodnome kraju.

Desetak obitelji

Osim Begića i Bondži, u Đurđin su sredinom prošloga stoljeća iz okolice Širokoga došli i **Dugandžići, Martinovići, Zeljko, Arapovići, Čuvalo, Tokići...** Iako su u podjednakom broju dolazili i muškarci i žene, veći je postotak žena koje su ostale jer su se ovdje udale i zasnovale obitelj. To je potkrijepljeno i činjenicom da se u Đurđinu češće može čuti izraz »Hercegovka« nego »Hercegovci«. Muškarci koji se nisu na ovaj način vezali za Đurđin otišli su dalje na rad u zapadnu Europu. Mate je jedan od rijetkih među sunarodnjacima koji je dočekao kraj života u ovome selu. Iako je za doseljenike iz Hercegovine karakteristična dugovječnost, sada je već najveći dio njih umro i pokopani su na subotičkim grobljima. Danas živućih rođenih Hercegovki u Đurđinu ima svega nekoliko.

J. D. B.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, temeljem članka 25. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU KOJIM JE DANA SUGLASNOST NA STUDIJU PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Dana 13. 6. 2018. godine nositelju projekta GEBl doo Čantavir, Maršala Tita br. 46, je dana suglasnost na studiju o procjeni utjecaja na životni okoliš projekta: »Objekt kotlarnice na biomasu« na katastarskoj parceli 4550/2 KO Čantavir, Ulica Maršala Tita br. 46, Čantavir (45.9297466°, 19.7573867°).

Tekst rješenja se u cijelosti može preuzeti na sajtu Grada Subotice.

Oproštaj od predškolaca

Kao posljednja u nizu održana je i završna priredba u vrtiću *Bambi* u Maloj Bosni gdje se rad s djecom odvija na hrvatskom jeziku. Oproštaj od naših predškolaca bio je u srijedu, 13. lipnja, ali smo se družili i s ostalim vrtićancima koji će i naredne godine biti u ovome vrtiću s odgojiteljicom **Dejanom Balažević Rudić**. Priredba je bila puna pjesme, igre i recitiranja, a posebno nas je dojmio zajednički ples roditelja s djecom. Bilo je lijepo i svečano, ali i pomalo sjetno jer ipak se mora ići dalje. No, kako svaki kraj znači i novi početak radujemo se onome što slijedi, a to je škola! Do tada prvo mali predah – raaaaaspust!

B. I.

Kad se male ruke slože

Drugu godinu za redom organizira se filmska radionica *Kad se male ruke slože* koja je počela u ponedjeljak, 18. lipnja, i traje do subote, 23. lipnja, na Etno salašu **Balažević** u Tavankutu. Kao i prošle godine mentori na radionici su **Zoltán Siflis** iz Subotice, **Irena Škorić** i **Branko Ištvančić** iz Zagreba koji je

ujedno i voditelj radionice. Radionica je namijenjena učenicima koji prate nastavu na hrvatskom jeziku u osnovnim i srednjim školama u Vojvodini. Na radionici djeca rade medijsko opismenjavanje, uče o povijesti filma kao i o tome kako napraviti vlastiti film od scenarija do realizacije. Ovogodišnja radionica se odvija uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Društva hrvatskih filmskih redatelja i u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata, Hrvatskim

nacionalnim vijećem, HKPD-om **Matija Gubec** i OŠ **Matija Gubec** u Tavankutu. Radionicu organizira i ove godine Udruga za audiovizualno stvaralaštvo **Artizana** iz Zagreba i Udruga **Inovativna mreža** iz Subotice.

I. D.

Djeca su ukras svijeta

U nedjelju, 24. lipnja, bit će održan XXIII. Festival dječjeg folklor i stvaralaštva pod nazivom *Djeca su ukras svijeta*. Program festivala počinje u 18 sati na ljetnjoj pozornici *Etnosalaša Balažević*, a organizator festivala je HKPD **Matija Gubec** Tavankut.

I. D.

Susret ministranata

U subotu, 16. lipnja, u Tavankutu je održan godišnji susret ministranata Subotičke biskupije, a domaćin je bio vlč. **Franjo Ivanković** sa svojim suradnicima. Susret je započeo sv. misom koju je predvodio vlč. **Željko Šipek**, a bilo je prisutno oko 160 ministranata iz 13 različitih župa naše biskupije: sv. Roka, Isusova Uskrsnuća, sv. Marije, Marije Majke Crkve i sv. Terezije Avilske iz Subotice, Presvetog Trojstva iz Male Bosne, Josipa Radnika iz Đurđina, sv. Jakova iz Plavne, sv. Jurja iz Vajske, sv. Pavla Apostola iz Bača, Presvetog Trojstva iz Selenče, sv. Marka evanđelista iz Žednika i Srca Isusova iz Tavankuta. Nakon euharistijskog slavlja uslijedio je kviz u kojem su predstavnici župa mogli pokazati svoje vjeronaučno znanje. Natjecanje u znanju je do samoga kraja bilo vrlo napeto i zabavno, a pobjedu je odnio ministrant katedralne župe **Andrija Mandić** i time oduševio svoje vjerne navijače. Po završetku kviza, u dvorištu župe je uslijedio zajednički ručak, a potom jedva dočekano natjecanje u nogometu. U grupi do četvrtog razreda najbolja je bila ekipa iz Đurđina, a u grupi od petog do osmog razreda su pobjedu odnijeli Tavankučani. Od srednjoškolaca su najuspješniji bili ministranti župe *Marija Majka Crkve* iz Aleksandrova. Djeca su mogla uživati i u zabavno-rekreativnom programu za koji su se pobrinuli vlč. **Dominik** i njegova sestra **Kristina Ralbovski**.

N. G.

KOD GLAVNE POŠTE

Subotica
551-045

*Srebrna
akcija!*

Izdajem apartmane u Novom Vinodolskom. www.apartmani-karasic.com
Prodaje se apartman od 36 m ² u Jadranovu, 5 km od Crikvenice. Tel.: 024-4527-499, 064-18-39-591.
Prodajem ručno štrikači stroj Empisal skoro nov – stolni. Katarina Turkal. 025 5742 136.
Naprodaj bunjevačka ruva od paje, suknja, sefira, satena, pregače, marame plišane, rojtoš svilene, delinske, kaputi muški i ženski, šepica, šeširi, čakšire, prsluk, čaršapi, ponjevice. Tel: 024/528682.
Prodaje se drvena vaga s tegovima, ojačana željezom. Mjeri do 500 kg. U Subotici. Tel.: 064 3910112.
Tročlana obitelj prima na dvorbu stare osobe za mirovinu ili nekretninu. Tel: 062 1941729.
Prodaje se stan na Radijalcu od 52 m ² . Tel.: 069 2887213.
Izdajem stan na Srednjacima, Zagreb, 25m ² , topla voda, centralno grijanje, interfon. Tel.: 063 596840 i 024 547204.
U Somboru prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suteronom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel: 025 5449220; 064 2808432.
Prodajem u Donjem Tavankutu 1 ha 6 ari pijeska kod groblja, odlična lokacija. Vlasnik. Tel.: 0638560635.
Omega Taxi traži vozače. Potrebno posjedovanje prometne dozvole 5 godina. Zvati na 060/6559943.

Starija kuća (4 sobe, ručao, 2 kupao, kuhinja, ostava) + sporedna zgrada (ljetna kuhinja, soba, kupao) se prodaje ili mijenja za stan ili kuću u Zagrebu (centar). Tel.: 024 754760 ili 064 2394757.

Uzimam zemlju u zakup, Klisa, Stari i Novi Žednik, Mala Bosna, Subotica. Plaćam 12 meteri po jutru. Tel.: 064 305 1488

Hrvat, katolik, 61 godinu, umirovljenik s dobrim primanjima, grad Slavonska Orahovica, kuća, automobil, vitalan, zgođan, traži ženu – katolkinju za brak, bez djece, koja ima do 57 godina. Pošaljite za početak SMS poruku na 063-766-88-08. Josip, Hrvatska, Slavonska Orahovica kod Osijeka.

U predgrađu Subotice prodajem trosobnu katnicu sa suteronom. Parket u svim sobama, dvije kupao, legalizirano, sa svim priključcima. Plac 560 m². Moguća i zamjena za slično u okolici Zagreba. Tel.: 062-332-247.

Povoljno se prodaje legaliziran objekt na parceli od 510 m² u Somborskoj ulici br. 67. Kod dvije pruge, komplet opremljen za nastavak radova male privrede, trofazna struja, gradska voda, priključak na plin. Tel.: 063-551-871.

Prodajemo lijepu kuću u Subotici, 145 m², dvije terase, dvije garaže, svi priključci, bazen, legalizirano, može zamjena za manji dvosoban stan, plus doplata. Tel.: 024-456-12-05.

Sijačica OLT GAMA 18, s lulama, dvobrazni plug 12 leopard – tel: 024/528-682. Gobels prikolica 14 tona registrirana za traktor, u dobrom stanju, na prodaju – tel: 024/532-570.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu životnog okoliša, Služba za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj, na osnovu članka 10. i 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (*Sl. glasnik RS* br.135/04 i 36/09) objavljuje:

OBAVJEŠTENJE O PODNIJETOM ZAHTEJUV ZA ODLUČIVANJE O POTREBI PROCJENE UTJECAJA NA ŽIVOTNI OKOLIŠ

Investitor JKP *Vodovod i kanalizacija* podnio je Zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene utjecaja na životni okoliš projekta: »Postrojenje za proizvodnju natrij-hipohlorita na vodozahvatu i u Subotici« zaveden pod brojem IV-08/I-501-186/2018, a koji se planira na katastarskoj parceli 23866 KO Stari grad, Ulica Erdutska bb (46.121590^o; 19.629873^o).

Uvid u podatke, obavještenja i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu životnog okoliša i održivi razvoj (Trg Slobode 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129).

Zainteresirana tijela, organizacije i javnost u roku od deset dana od dana objavljivanja ovog obavještenja mogu dostaviti mišljenja o potrebi procjene utjecaja predmetnog projekta na životni okoliš, osobno ili poštom na gore navedenu adresu, ili elektronički na adresu zivotnasredina@subotica.rs.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 27. 6. 2018.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*.
Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga *CroArt* prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge.
Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218;
e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

HKC *Bunjevačko kolo*, Likovni odjel, prodaje slike svojih članova. Slike se mogu vidjeti u prostorijama Centra, Ul. Preradovićeve 4, radnim danom od 8 do 14 sati. Tel: 024/556-898 ili 555-589.

AKCIJA!

SG

internet

već od
649 din

SUBOTICA KARADORDEV PUT 2 TEL: 024/555765
WWW.TIPPNET.RS

Aktivnosti HAŠK Zrinjski iz Subotice

Redoviti susreti šahista i slikara

Hrvatska likovna udruga *Croart* i šahisti HAŠK *Zrinjski*, dvije subotičke udruge s hrvatskim predznakom, bile su nedavno gostima sličnim udrugama u Hrvatskoj: slikarima Društva likovnih umjetnika *Vinkovci*, Građanskom društvu *Moji Vinkovci* te šahistima ovoga grada u matičnoj zemlji. Cilj ovakvih druženja je stvarati mostove suradnje sa sličnim organizacijama iz Hrvatske, ali i s hrvatskim sportskim udrugama iz iseljeništa, ističu organizatori druženja.

Suradnja hrvatskih udruga iz domicilne i matične zemlje uklanja granice i sjedinjuje hrvatski korpus. *Croart* i HAŠK *Zrinjski* aktivni su dionici takvih druženja, kaže predsjednik HAŠK *Zrinjski* iz Subotice **Marinko Miković**.

»Cilj nam je, osim okupljanja i rada sa sportašima, stvarati i jačati mostove suradnje sa sličnim organizacijama iz Hrvatske, ali i s hrvatskim sportskim udrugama iz iseljeništa. Zato nam je iznimno drago što možemo biti gosti šahistima iz Vinkovaca«, veli Miković.

Svi pobjeđuju

Nastavljanjem tradicije međusobnih susretanja sve su udruge na dobitku, smatra Marinko Miković.

»Kada je riječ o šahu, *Zrinjski* u ovome momentu ne može parirati Šahovskom klubu *Vinkovci*. Oni imaju momčad u prvoj i drugoj hrvatskoj ligi, kao i žensku ekipu. Ali, u ovakvim susretima ne gledamo tko pobjeđuje, svi smo pobjednici. A siguran sam da će se tako i dalje nastaviti. Osobito je ovo veliki poticaj mojim šahistima. Samo putovanje i gostovanje za njih je inspiracija za dalje. Oni se u Vinkovcima sastaju s mnogo jačim šahistima. To su internacionalni majstori i FIDE majstori. Ponosni su i zadovoljni ovakvim druženjem«, kaže Marinko Miković.

Miković dodaje da su i za njega kao predsjednika udruge i Šahovskog kluba *Zrinjski* ovi susreti od velikog značaja, jer, sudjelujući i natječući se na njima kroz ligu, postaje vidljiv, a ljudi se zasigurno interesiraju doći u klub igrati ali i uključiti vlastitu djecu u svijet šaha.

Potpore iz Vinkovaca

Druženje traje pet godina, naizmjenice u Vinkovcima i Subotici. Zamisao je ovo koja traje kroz stvaranje lijepoga, dodaje u ovome povodu predsjednik HLU *Croart* **Josip Horvat**.

»Prije pet godina na poticaj **Ante Galeta**, čelnog čovjeka udruge *Moji Vinkovci*, susrećemo se jedne godine u Vinkovcima, a sljedeće u Subotici. Ovo je nastavak druženja, zajedničkog susreta, koji traje već pet godina, a ideja je ovo koja pokazuje postojanost«, kaže Josip Horvat.

Ante Gale iz Građanskog društva *Moji Vinkovci* iskazao je ponos što se susreti s hrvatskim udrugama, Hrvatima iz Vojvodine, održavaju već pet godina uzastopce.

»S obzirom na približavanje Srbije Europskoj uniji, možemo se nadati da će odnosi ići uzlaznom linijom. Bio sam na nekoliko vaših manifestacija prošle godine u Subotici. Gledano sa stajališta Hrvata iz cijeloga svijeta koje sam obišao, bio sam neobično ponosan što sam član toga nacionalnog korpusa kojeg ste i vi, osjećajući koliko je vama značajna suradnja s udrugama iz matične domovine. Bio sam ponosan što ste uspjeli zadržati vlastitu kulturu i prepoznatljivost«, rekao je ovom prigodom Ante Gale.

S. J.

Karate

KK Kumite Sonta

Završetkom školske godine i u sončanskom KK *Kumite* djeca su privremeno raspuštena. Prije ljetne pauze organizirano je polaganje članova kluba za nove pojaseve, a slijedi upis novih članova i nastavak aktivnosti u rujnu. Po običaju, najaktivniji je predsjednik i prvi trener kluba, majstor crnoga pojasa 4. dan **Tomislav Matin**, pa smo od njega dobili i najpreciznije informacije o radu tijekom proteklih mjeseci ove godine.

»Polaganja za pojaseve organiziramo dva puta godišnje, u lipnju i prosincu. Prvo polugođe završeno je uspješno. Za učeničke pojaseve više kategorija polagalo je i uspješno položilo 35 članova kluba. No, to za nas nije kraj, nego samo stvaranje dobre osnove za nastavak aktivnosti u rujnu. Tada nam počinje novi ciklus treninga i pripreme za novo polaganje, za nove izazove, što je u današnjim uvjetima ravno borbi za opstanak kluba«, kaže Matin.

Iza KK *Kumite* je relativno uspješna natjecateljska sezona, reklo bi se siromašnija brojem turnira na kojima su sudjelovali, ali vrlo bogata brojem osvojenih odličja. U očima stručnjaka poput Matina, bez obzira na reducirani broj turnira na kojima su natjecatelji iz kluba sudjelovali, sezona je ipak bila vrlo uspješna.

»Zbog nedostatka financijskih sredstava nismo uspjeli otići na više od svega nekoliko karate turnira, poglavito regionalnoga tipa. Zbog ukidanja financiranja od strane Sportskog saveza Općine Apatin nismo bili u mogućnosti nastupiti na nekim većim natjecanjima, primjerice na Prvenstvu Vojvodine ili Prvenstvu Srbije, gdje smo imali šanse osvojiti bar neko od odličja. Nadam se da će u daljoj budućnosti još netko, osim *Hrvatske riječi*, zamijetiti da i ovaj klub postoji i da možda u svojim redovima imamo nekog od budućih šampiona. Kroz sustav treninga ova djeca su naučena boriti se poput lavova, a moram istaknuti i njihove roditelje, uz čije puno razumijevanje, često i materijalnu pomoć, naš klub i dalje postoji«, kaže Matin.

Svaki klub bi trebao imati jasno postavljene kriterije za prijam djece, odnosno novih članova u svoje redove. Nažalost, zbog slabog financijskog stanja mnogi su primorani primati i neperspektivnu djecu samo zbog mjesečne članarine i eventualnih budućih donacija, koje će dobrostojeći roditelji ubuduće plaćati. Predsjednik Matin ne želi takve pojave u *Kumitu*.

»Svako dijete koje dođe u klub, dobro je došlo. Svako novoprijavljeno dijete i njegove roditelje prvo upoznamo sa sustavom rada. Ukoliko ga prihvate, dijete postaje naš član, a sa zadovolj-

stvom mogu reći da i veliki dio roditelja posjeduje našu članšku iskaznicu. Potom krećemo s radom. Polaznici brzo moraju shvatiti da se u karateu rezultati postižu jedino uz uporan rad, red i određenu stegu. Klub će uskoro proslaviti 20 godina postojanja. To je jedno lijepo razdoblje života za nekoga tko rukovodi u sportu koji je za male sredine poput Sonte i Svilojeva tabu tema. Najveći izazov je ni iz čega stvoriti nešto, jer se godinama borimo za opstanak. U maloj sredini u ovo teško vrijeme i bez financija održati klub na nogama je umjetnost, ali mi karatisti imamo kodeks poštovanja, kodeks borbe. Puno je djece prošlo kroz ovaj klub, s velikim ponosom kažem da je diploma s mojim potpisom uručena dvadesetorici majstora crnog pojasa. Kroz sve ove godine puno se natjecatelja s Prvenstva Vojvodine ili Prvenstva Srbije u Sontu i Svilojevo vratilo sa zlatnim odličjima, a imali smo i sudionike europskih prvenstava. Trenutačno su nam takva putovanja uskraćena, ali nadam se da će to netko uočiti i shvatiti da se upravo u ovako malim klubovima stvaraju i neki novi šampioni. Karate u Sonti postoji od početka sedamdesetih, ali nikad nije dobio neki značaj među sportskim društvima, uvijek je egzistirao samo kao sekcija. Na sreću, ima nas koji volimo ovaj sport i dali smo polovicu života da opstane«, kaže Matin.

Osim klupskog, Tomislav Matin je ostvario i vrlo zamjetan individualni napredak. Bez obzira na dob, želja za usavršavanjem kod njega ne jenjava.

»U Sonti sam trener punih 17, a u susjednom Svilojevu 12 godina. S položenim državnim ispitom karate trenera i zvanjem *majstora crnog pojasa 4. dan* mogu se samo ponositi. Drago mi je što svoje bogato znanje i iskustvo u boričkim vještinama još uvijek imam na koga prenositi, ali tu nije moj kraj. Želja za usavršavanjem me još uvijek ne napušta. Idemo dalje, idemo pokazati da možemo sve istrpjeti, jer imamo kodeks. Riječju, mi smo karatisti!

I. A.

Rukomet žene

DRLS Sjever, skupina Srijem – Bačka

Dalje pomlađivanje

U nedavno završenom prvenstvu Druge lige sjever, skupina Srijem – Bačka, ŽRK *Sonta* je u debitantskoj sezoni zauzela posljednje mjesto na ljestvici. No, imajući u vidu dob djevojaka, dijelom djevojčica koje igraju za klub, ovakav plasman Sončanki ne bi trebao nikoga razočarati. Istodobno s ulaskom u Drugu ligu, u klubu je došlo do velike smjene generacija među igračicama, ali i do turbulencija u upravnim strukturama kluba, što je rezultiralo proljetnošnjom izvanrednom izbornom skupštinom. Najiskusnije igračice, od kojih bi se, uz popunu s nekoliko igračica aktualne prve postave mogla sastaviti ekipa za gornji dio ljestvice, povukle su se s parketa iz raznih razloga. Netko zbog nastavka školovanja, netko zbog prelaska u drugu sredinu, netko zbog obiteljskih ili profesionalnih obveza, a netko i zbog sukoba s pojedincima iz čelnitstva kluba i potpunog odsustva želje za daljim igranjem. Suočen s navedenim problemima, trener seniorske ekipe, a od izborne skupštine i novi predsjednik kluba **Stevan Mihaljev** riješio je zasukati rukave i poraditi na radikalnom pomlađivanju natjecateljske ekipe.

»Poučeni iskustvom muškog rukometnog kluba nismo željeli angažirati igralice sa strane. Prvo, dovođenje nekoliko dobrih pojedinki iz okolnih mjesta ne jamči i stvaranje dobre ekipe, a postoji velika mogućnost da se zbog toga nastavi osipanje domaćih rukometašica. Upravo na taj način muška ekipa RK Sonta se i raspala. Riješili smo zasukati rukave i stvarati ekipu za dulje staze, a trenutni rezultati bili su nam u drugom planu. Neu-

godno su nas iznenadili odlasci dviju najiskusnijih igračica, međutim, ispostavilo se da je, zbog njihove nediscipline, nekulture i loših međuljudskih odnosa sa suigračicama, njihov odlazak na neki način i homogenizirao ostatak ekipe. Malo sam iznenađen i ponašanjem većeg dijela roditelja igračica. Kako je veći dio naših igračica dobi od 13 do 15 godina, očekivao sam da će se u većoj mjeri uključiti u naše aktivnosti, međutim i dalje se događa da na gostovanja s ovim mladim curama odlazim sam, pa mi u pomoć uskače jedino vozač minibusa kojim putujemo. Sam sebi ne mogu objasniti. U velikoj mjeri nam se osipa i publika, no, to sam i očekivao, jer smo se svjesno okrenuli stvaranju

nove ekipe, pa je i razumljivo što su rezultati ovakvi kakvi jesu. A sončanska publika je nestrpljiva, želi rezultate preko noći. Sazrijevanjem ove ekipe nadam se i dolasku boljih rezultata, pa i povratku publike na tribine naše hale«, kaže Mihaljev.

Kod sončanskih sportaša, bilo žena, bilo muškaraca i to ne samo posljednjih godina, evidentna je jedna pojava koja je rak-rana svih trenera. U velikoj većini napuštaju sport u godinama u kojima bi trebali najviše pružati. Ta pojava je i najizraženija u ženskom rukometu.

»Tu pojavu nikada neću razumjeti. Čast izuzetcima, ali nejasno mi je zbog čega sončanski sportaši aktivno igranje napuštaju u godinama u kojima bi trebali najviše pružati na travnjaku ili na parketu. I tijekom upravo završenog prvenstva za naše protivnice nastupalo je puno igračica dvostruko starijih od mojih djevojaka, a u našoj ekipi najstarija cura je jedva punoljetna. I što je nevjerojatno, većina roditelja naših igračica ne dolazi niti na utakmice u Sonti. Ne mogu vjerovati da ih uopće ne zanima što rade njihova djeca. Kako nam je većina igračica malodobna, u više navrata sam sazivao neku vrstu roditeljskih sastanaka. I tu bi se odazvalo troje do četvero roditelja. Uz najbolju volju to ne mogu razumjeti«, kaže Mihaljev.

Uz sve navedene probleme u klubu su optimisti.

»Volju ne gubimo. Svi smo svjesni mladosti i natjecateljskog neiskustva naših igračica, no oduševljava nas njihova upornost i redovito treniranje. Nadam se da će ove cure, uz nekoliko priključenih još mlađih iz OŠ *Ivan Goran Kovačić* nastaviti s radom sadašnjim tempom. Nadam se i da će novoizabrani UO kluba raditi homogenije i kvalitetnije i tako dati svoj doprinos radu na dulje staze i stvaranju jedne čvrste i uigrane ekipe za budućnost«, završava priču Mihaljev.

I. A.

Pogled s tribine Super start

Hrvatska je svladala Nigeriju (2:0) u prvom susretu na Svjetskom prvenstvu u Rusiji i učinila super start u svojoj, ne baš laganoj skupini D. Jer, ne zaboravimo debitant na SP, Island (inače pobjednik kvalifikacijske skupine u kojoj je bila Hrvatska) uspio je odigrati neodlučeno protiv favorizirane Argentine i krajnje zamrsio daljnju situaciju. Upravo zbog ovog iznenađujućeg rezultata, te očekivane nabrušenosti **Messija** (promašio penal) i ostatka momčadi *gauchosa*, tri boda u mreži *vatrenih* dobivaju na velikom značaju. Izgubi li se (a zašto se ne bi, primjerice, odigralo također neodlučeno ili čak pobijedilo) protiv uvijek južnoameričkog favorita, *vatreni* će o svojoj sudbini odlučivati sami u posljednjem susretu protiv Islanda. A tako je i najbolje, kad se ne ovisi o rezultatima drugih...

Izbornik **Dalić** i njegov stručni stožer napravili su odličan posao u pripremi susreta protiv Nigerije. Odlučili su se za ofenzivnu formaciju s praktično četiri napadača (špice **Mandžukića**, polušpice **Kramarića**, te dva krila: **Rebića** i **Perišića**) koji su imali kontinuirani odličan servis lidera srednjeg reda (**Modrić** i **Rakić**), ali i povremenih ubacivanja obrambene formacije (ponajviše **Vrsaljko** i **Strinić**). Zadnja linija (**Lovren** i **Vida**) solidno je odradila svoj dio posla dobivši gotovo sve zračne duele u svom

šesnaestercu, dok je vratar **Subašić** iskusno pratio sve pomalo opasnije situacije ispred svog gola. Ostavljajući **Čorluku** na klupi (koji je po mnogima bio viđen u prvoj postavi), izbornik je dobio na hitrini u obrani što se na koncu pokazalo odličnim rješenjem za hitre Nigerijce.

Službeno, Luka Modrić je proglašen igračem susreta, što je zavrijedio maksimalnim angažmanom po cijelom terenu, a hladnokrvna realizacija opravdano dosuđenog penala nakon faula nad Mandžukićem samo je potvrdila epitet najboljeg pojedinca ovog susreta. Ali, nikako se ne može izostaviti i golemi doprinos hrvatskog najisturenijeg napadača koji je, osim izbornog kaznenog udarca, svojim glavometom u nogu Nigerijca **Etebea** najzaslužniji za vodeći pogodak. Iskustvo igranja na velikim susretima (jedinu Hrvat koji je postigao dva gola u finalima Lige prvaka), upravo je ono što donosi prevagu kada je najvažnije. Konačno, uz pohvalu svima koji su još zaigrali na ovom susretu (**Brozović**, **Kovačić**, **Pjaca**), treba istaknuti i ulogu najboljih navijača na svijetu (prema procjenama njih oko 10.000) koji su potegnuli daleki put prema Kaliningradu i potrošili dosta novca iskazujući ljubav prema svojoj reprezentaciji. Tijekom cijelog susreta njihovo vatreno navijanje i pjesma nosili su *vatrene* do važne pobjede.

Kada budete čitali ove redove, znat ćemo kako je bilo protiv Argentine...

D. P.

U NEKOLIKO SLIKA

Godišnji koncert HKPD Jelačić

Iz Ivković šora

Krmača...

piše: Branko Ivković

Faljnjs, čeljadi. Ta nemojte me ni pitat kako mi. Sva se kandar nevolja na me navrnila pa nikako da me ostavi na miru. Evo, od svetog Antuna lipo ne mož čovik danit, te ovo te ono. Sad mi se, jeto, i krmača razbolila. Pala s noga pa nikako da joj bude bolje, a samo je medom nisam ranio. Svaki dan veterinar dolazi, kalami po više nekcija... Ono sve gore. Av, mislim se u sebi, Braniša moj, nikad od tebe neće bit domaćin. Da kako okreneš, na te stalno kogod otresa pokrovac. Mante vi, čeljadi moja, oni kadgodašnji svinja. Ta milina: puštiš i na ledinu i nemaš brige. Ako se razboli štogod malo, a ti njemu uvučeš spreš u uvo i on sutra ko nov. Mislim, svinče. A sad ovo... Ta da Bog sačuva. Te ima ovoliko mesa te onoliko mesa, te se ovoliko prasi te onoliko, a rana samo iz džaka. I to za skupe novce, borme. Kuruze lipo i ječam pridamo budzašto, a onda i taki josag imamo da moramo, očeš-nečeš, u dućan. Jel ako š namirivat s tvojim, neće da idu. Ta muka, šta kast. Av, da mi zapatit oni kadgodašnji rundavi mendošara, oma bi borme privrnio drugi list. Ne bi mi više ovi svileni svinji ni zakoracili u avliju. Izem ti gospoštinu kad veterinar svaki dan u svinjaku, al borme nije zabadavad. Ta kandar mi se čini da je malkoc i skuplji od ovi doktora za običan svit, al da oma dođe, dođe, svaka čast i čest. Eto, ja zvao, bila nedilja prid svetog Antuna, i on došo za par sati. Aaa-ha, cigurno bi ovaj doktora za nas došo, kad bi se vućali jajima. Ta ja tio na niki prigled, a oni meni ubilužili čak za tri miseca. Ja kod privatnika, a ni on ne mož oma. Doduše, za dvi nedilje al ne mož oma. Moj komšija Pere se smije, pa veli šta se nisam požalio veterinaru kad mi već kod kuće. Hm, nije to smišno, čeljadi. Ta i veterinar je završio velike škole, a i nije lako bit stalno s josagom. Triba se to i iskaljat, pa uć u svaku košaru jal svinjak, a borme i josag nije isti, zna i tisnit kadgod, a oće i ugrist di koji... A ondak ovako ja u ovoj mojoj glavi gustiram, iako ova moja divani da ne tribam gustirat, nije za me. Kad je bisna, veli mi da mi glava služi samo da na nju nataknem miciku. Al ja mislim ipak da je taj doktor za josag još teže bit neg ovaj obični. Čovik ode i ispriповida šta mu fali, a živinče ne zna pripovidat neg veterinar mora znat kad ga vidi. E, ove me godine zvali opet na slavlje svetog Antuna. Otiću, da šta ću. Samo, biće malkoc nezgodno jel se čujem blokiraju putovi zbog ove cine goriva, pa ako utrevim kad je zaštopano, a vamo ja da prostite moram često čerez sebe, a nema se ni di. A kako vidim da i stalno uslikivaju, kandar će bit kaki i kazni, prite se ovi odozgor, pa će bit najbolje da ja ako trevi bit lipo vrime uzjašim na moju biciglu pa izmed nji prođem. Joso se smije, pa veli ko da već vidi visti i na slici mene kako stojim iza kake bandere. Baš je skrenio skroz na dičije. Cigurno oni pored njeve nevolje gledaje di će se Braniša sakrit i olakšat, taman posla. Neg, ajd zbogom. Čekam veterinara, pa ću mu se i požalit da me vaća išijas. Možda zna kaku mast.

Bać Ivin štodir

Di će prvo, neg tamo di ima

piše: Ivan Andrašić

Vručine udarile, čeljade ne zna di bi pobiglo. Bać Ivina još pri par miseci ošla u Švapcku, cure već davno njevim putim. Njegova bi skoro tribala dojt natrag. Unaprid je se raduje, ne mož dočekat taj dan. Curama kanda dobro i š njevima deranima, pa se ni ne žuru u stari dom. Ni ji vidijo već dugo, obadve velu gledaće da malo dojdru ka mater dojde natrag, al ni jedna ni druga neće moć dugo ostat. Jedino mu ostavile mladoga mačka i zeca, velu da mu ima ko pravit društvo dok ji nema. Svejedno, za srce mu najviše prirasli njegov stari mačak i virni Taksa. Stalno mu se motu oko nogu. Jutros najranije prigrrijalo. Omarina, ne mož dijat. Zarana namirijo marvu i živinu, pa se zavuko u vojatac i sijo na krevetac. Veli, potli fruštuka će se malo razgaljit bukaricom katarke. Već dugo ni, pa vada mu neće naškodit baš ta jedna. I doktorica mu rekla da može š vrimenta na vrime, al da dobro pazi da se ne navadi, pa svaki dan. Samo što fruštukovo, Taksa bisno zalajo. Oma zno ko ide. Kuršmita već davno nemu, ka triba komugod, taj zove noga iz varoši. Jednoga jim poštaša primistili u komšicko selo, a drugi već omatorijo, pa ni ne stigne sve što imade razdilit baš svakoga miseca, uvik mu malo pritekne. Ko njega bijo pri nikoliko dana, pa ne može ope dojt tako brzo. Taksa tako bisno laje još jedino na kuma Tunu. Siroma omatorijo, al mu do dana današnjega zabardo naj šljokac što o njega dobijo još ka bijo štene. »Ajde, kume, u vojacu sam, tu ko da mi najlipša ladovina«, veli bać Iva, uzme teglicu, pa iz bureta izvadi u bocu katarke i oma nalje dvi bukarice. »E, kume moj, vo će nam bit malo odviše. Evo baš na radijonu obnarodovali, o danas se diglo meso, a za koji dan će, koliko čujem i kruz. Kažu, digniće se u najveće varoši na tris, a vamo ko nas će spast na četrdes dinara. Baš ništa ne razumim, koliko su ga, onda, varošani plaćali dosad? Možda mi ti to možeš kakogod rastolmaćit. Ne voljim tako štogoda ni pitat ve moje, mogo bi se provest i kako ne triba. Viš da su stali kaštigovat za svaku sitnicu, čak i ne što ji metnili na puno veći položaj o mojega. Taki valov baš i ne bi voljijo izgubit, a viš da mi dali kruva i cile familije. To se danas mora čuvat ko oko u glave«, veli kum Tuna i nalje za se još jednu bukaricu. Vidi bać Iva kaki ga jadac muči, al mu ni oma odvratio, veli ostaviće ga malo da se i sam proba proštodirat. Možda će se i sam sitit kako su ga metnili da zastupa njevo selo u varoši. Ide on note koferencije, al slabo razumi šta se na njima divani. Sve to za njega puno, jedino se raduje nadnice. A vamo, u selu se sadi cvit i iskrčiva korov, a jame na drumova sve veće, u jendeka voda ide naopako. Pri izbiranja vi što vladu rekli jim i da će svima dat kruva. Jedino zaboravili reć da će ga ope dignit. Tuna naljo još jednu, pa se samo blaženo naškobijo, bać Iva mu istom onda sve to reko. Vaj samo odmanijo rukom, izdunijo je i sad već oteškima nogama otkoraco doma. Bać Iva samo pogledao za njim, izvalijo se na krevetac i blaženo zakrco. Ni ga ni ispratijo.

NARODNE POSLOVICE

- Nitko nije siromašan da se ne bi obogatio nekom vrlinom.
- Nema zanata bez alata.
- O mrtvima samo najbolje.
- Odijelo ne čini čovjeka, ali zato čini gospodina.

VICEVI, ŠALE...

Razgovaraju dva prijatelja:

– E, moja žena je pravi anđeo.

Na to će drugi:

– E, blago tebi, moja je još živa.

Došao pacijent kod jednog umišljenog liječnika. Liječnik ga pita:

– Paaa... jeste li prije mene bili još kod nekog glupana?!

– Paaa... da kod ljekarnika i...

A doktor će ljuto:

– Pa što vam je taj glupan rekao?

A pacijent će sa zadovoljstvom:

– Da dođem k vama!

Mali Perica donese učiteljici list praznog papira. Pita ga učiteljica:

– Što je to?

– To je slika krave kako jede travu na pašnjaku.

– Ja ne vidim tu ništa. Gdje je trava?

– Pa, krava je sve pojela.

– A gdje je krava?

– Otišla je na drugu livadu, zato što više nije imala trave na tom pašnjaku.

DJEČJI BISERI

- Karakter, to je sport. Moj brat je karakterista.
- Odgovornost je nešto što svi traže, a nitko ne zna što je.
Ne znam ni ja.
- Hobi je nešto besplatno što te skupo košta.

FOTO KUTAK

Dotjerivanje pred procesiju

**PETAK
22.6.2018.**

06:36 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro
07:00 Vijesti
09:11 Dobro jutro
10:00 Vijesti
10:10 Dobro jutro, Hrvatska
10:30 Brezovica
12:00 Dnevnik 1
12:25 Spone ljubavi
13:16 Dr. Oz
14:02 Kraljica noći
14:47 Sigurno u prometu
14:52 Zaronite s nama:
Volići - otok Vis
15:02 Umorstva u
Midsomeru
16:43 TV Kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:16 I to je Hrvatska:
17:27 turizam.hrt
17:58 Zaronite s nama:
Bagnol - Rovinj
18:08 Potjera
19:47 Tema dana
20:05 Zamjena, američki film
21:45 Preljub
22:47 Dnevnik 3
23:08 Vijesti iz kulture
23:20 Zakon i red
00:01 2 dana u New Yorku
03:12 Skica za portret
03:58 Žene, povjerljivo!
Bračni drugovi
04:45 Koktel-bar: Vatra
05:30 Spone ljubavi

05:20 Kompozicija 3
05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica,
serija za djecu
07:01 Pjesmice i brojalice:
Eci peci pec
07:05 Simfolije, crtana serija
07:10 Pssst priča:
Baš kao Harry Potter
07:18 Pjesmice i brojalice:
Šubi dubi
07:22 Zvonko u zemlji
igračaka, crtana serija
07:30 Lein kutak: Zabranjen
ulaz samo Smečarku
07:36 TV vrtić: Kruška
08:02 Tip i Tipi, crtana serija
08:08 Priče iz prašume
08:55 Sara i patka
09:30 Cvjetkov rasadnik
10:00 Kronike Matta Hattera
10:30 Vremeplov
10:55 Cesarica - hit godine
11:00 Obitelj Durrell

11:45 Cesarica - hit godine
11:50 Iz nogometne arhive
12:00 Novgorod: Nogomet
Hrvatska - Argentina
13:50 St.Petersburg:
Nogomet - Brazil -
Kostarika
15:50 Cesarica - hit godine
16:00 Regionalni dnevnik
16:40 Cesarica - hit godine
16:50 Volgograd: Nogomet -
SP 2018.: Nigerija - Island
19:30 Nogomet - SP 2018.
Zabivaka, emisija
19:50 Kaliningrad: Nogomet:
Srbija - Švicarska
21:50 Nogomet - SP 2018.
Zabivaka, emisija
23:00 Nogomet - SP 2018.,
sažeci
23:50 Bili smo vojnici, film
02:05 Graham Norton i gosti
04:35 Noćni program

**SUBOTA
23.6.2018.**

06:18 TV Kalendar
06:30 Klasika mundi
07:55 Posljednji vlak iz Gun
Hilla, film
09:30 Dobro jutro, Hrvatska
10:00 Vijesti
11:10 Kućni ljubimci
11:42 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 HAK - promet info
12:25 Veterani mira
13:14 Svijet aplikacija
13:42 Sigurno u prometu
14:07 Prizma
14:56 Ljubav i ples,
američki film
16:31 Financijalac
16:43 TV Kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:15 HAK - promet info
17:20 Manjinski mozaik
17:40 Lijepom našom: Vodice
19:00 Dnevnik 2
19:47 Tema dana
19:59 Loto 7
20:05 Dnevnik Bridget
Jones, film
21:45 Kad ljubav udari u
glavu, film
23:20 Dnevnik 3
23:42 Vijesti iz kulture

05:50 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:01 Pjesmice i brojalice
07:05 Simfolija
07:12 Danica i puž

07:19 Pjesmice i brojalice
07:26 Graditelj Bob
07:39 TV vrtić
07:52 Priče iz prašume
08:04 Ručice čarobnice
08:11 Volim životinje
08:17 Laboratorij na kraju
svemira
08:30 Pustolovine mede
Paddingtona
09:30 Cvjetkov rasadnik
10:00 Kronike Matta Hattera
10:30 (Re)kreativac
10:55 Cesarica - hit godine
11:00 Tajne Borgo Laricija,
serija
11:45 Cesarica - hit godine
11:50 Vrtlarica
12:20 Tajna povijest
britanskog vrta: 17. stoljeće
13:10 Cesarica - hit godine
13:15 Auto Market Magazin
13:50 Moskva: Nogomet
15:50 Cesarica - hit godine
16:00 Regionalni dnevnik
16:20 Bitange i princeze
16:50 Sochi: Nogomet Južna
Korea - Maroko
18:50 Bitange i princeze
19:30 Nogomet - SP 2018.
Zabivaka
19:50 Rostov na Donu:
Nogomet - SP 2018.
Njemacka - Švedska
21:50 Nogomet - SP 2018.
Zabivaka
23:00 Nogomet - SP 2018.,
sažeci
23:45 Full Metal Jacket, film

**NEDJELJA
24.6.2018.**

06:22 Lijepom našom: Vodice
07:34 TV Kalendar
07:50 Praznik u Rimu, film
09:50 Pozitivno
10:20 Biblija
10:30 Zagreb: Misa, prijenos
11:31 Bajkovita Hrvatska:
11:40 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:20 HAK - promet info
12:32 Plodovi zemlje
13:23 Pula: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Ljudi i kitopsine
16:30 Sigurno u prometu
16:35 Bonton
16:43 TV Kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:14 Vrijeme
17:15 HAK - promet info
17:20 Financijalac
17:35 Volim Hrvatsku
18:59 Vrijeme

19:00 Dnevnik 2
19:44 Vrijeme
19:47 Tema dana
20:05 Hrvatski velikani:
Nikola Šubić Zrinski
21:05 Sin, serija
22:00 Više od riječi
23:00 Dnevnik 3
23:15 Sportske vijesti

06:05 Regionalni dnevnik
06:32 Džepni djedica
07:01 Pjesmice i brojalice
07:09 Danica i slon
07:55 Mišo i Robin
08:02 Njama, njam: Špinat
08:09 Dječja usta: Glazbenici
08:55 Sara i patka
09:30 Cvjetkov rasadnik
09:50 Luka i prijatelji
10:15 Cesarica - hit godine
11:50 Cesarica - hit godine
12:55 Veterinarske priče
13:20 TransIsland 2016.
13:50 N.Novgorod: Nogomet
- SP 2018.:
Engleska - Panama
15:55 Ratovanje u moderno
doba: Zrakoplovi
16:45 Cesarica - hit godine
16:50 Ekaterinburg: Nogomet
- SP 2018.:
Japan - Senegal
18:50 Bitange i princeze,
humoristična serija
19:30 Nogomet - SP 2018.
Zabivaka, emisija
19:50 Kazan: Nogomet - SP
2018.: Poljska - Kolumbija
21:50 Nogomet - SP 2018.
Zabivaka

**PONEDJELJAK
25.6.2018.**

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:00 Zagreb: Dan državnosti
11:42 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Spone ljubavi,
telenovela
13:15 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
14:50 Zaronite s nama:
Bagnol - Rovinj
15:00 Umorstva u
Midsomeru, serija
16:43 TV Kalendar
17:00 Vijesti u 17
17:14 Vrijeme
17:15 HAK - promet info
17:16 Zaronite s nama:

Potonuli brod - Gradec
19:00 Dnevnik 2
20:05 Obitelj Durrell
21:00 Klis: Lijepom našom
23:05 Otvoreno
23:55 Dnevnik 3
00:16 Vijesti iz kulture
00:30 Noćni upravitelj, serija
01:15 Zakon i red
02:00 Umorstva u
Midsomeru
03:40 Skica za portret
03:49 Markovčani, emisija
pučke i predajne kulture
04:15 Žene, povjerljivo!

05:20 Treći format
06:00 Riječ i život
06:32 Teletubbyji
08:30 Pustolovine mede
Paddingtona
08:55 Sara i patka
09:00 Čudesne pustolovine
Julesa Vernea, crtana serija
09:30 Cvjetkov rasadnik
10:00 Kronike Matta Hattera
10:30 Vremeplov
10:55 Cesarica - hit godine
11:00 McLeodove kćeri, serija
11:45 Cesarica - hit godine
11:50 Blizanci, film
13:35 Made, film
15:00 Škola kuhanja Marthe
15:25 Ciglu po ciglu
15:50 Samara: Nogomet - SP
2018. Urugvaj - Rusija/S.
Arabija - Egipat
19:35 Nogomet - SP 2018.
Zabivaka
23:00 Nogomet - SP 2018.,
sažeci
00:00 Kaliningrad: Nogomet
- SP 2018: Španjolska -
Maroko/Iran - Portugal,
01:45 Samara: Nogomet - SP
2018: Urugvaj - Rusija/S.
Arabija - Egipat

**UTORAK
26.6.2018.**

06:40 TV Kalendar
06:55 Dobro jutro, Hrvatska
07:00 Vijesti
10:00 Zagreb: Dan državnosti
11:42 TV Kalendar
12:00 Dnevnik 1
12:25 Spone ljubavi
13:15 Dr. Oz
14:00 Plodovi zemlje
14:50 Zaronite s nama
15:00 Umorstva u
Midsomeru, serija
16:43 TV Kalendar

17:00 Vijesti u 17
 17:14 Vrijeme
 17:15 HAK - promet info
 17:16 Zaronite s nama:
 Potonuli brod - Gradec
 18:12 Potjera
 18:59 Vrijeme
 19:00 Dnevnik 2
 20:05 Obitelj Durrell
 21:00 Klis: Lijepom našom
 23:05 Otvoreno
 23:55 Dnevnik 3
 00:16 Vijesti iz kulture
 00:30 Noćni upravitelj, serija
 01:15 Zakon i red:
 Odjel za žrtve
 02:00 Umrorstva u
 Midsomeru
 03:40 Skica za portret
 03:49 Markovčani, emisija
 pučke i predajne
 kulture
 04:15 Žene, povjerljivo!
 Sestre
 05:05 Koktel-bar:
 Mia i grupa Fluentes
 05:55 Spone ljubavi,
 telenovela

05:20 Treći format
 06:00 Riječ i život
 06:32 Teletubbyji
 07:03 Juhuhu
 08:30 Pustolovine mede
 Paddingtona
 08:55 Sara i patka,
 crtana serija
 09:00 Čudesne pustolovine
 Julesa Vernea, crtana serija
 09:30 Cvjetkov rasadnik
 10:00 Kronike Matta Hattera
 10:30 Vremeplov,
 serija za mlade
 10:55 Cesarica - hit godine
 11:00 McLeodove kćeri, serija

11:45 Cesarica - hit godine
 11:50 Blizanci, film
 13:35 Made, film
 15:00 Škola kuhanja Marthe
 Stewart, Kuhanje na pari
 15:25 Ciglu po ciglu -
 Bryk preuređuje
 15:50 Samara: Nogomet - SP
 2018. Urugvaj - Rusija/S.
 Arabija - Egipat
 19:35 Nogomet - SP 2018.
 Zabivaka
 23:00 Nogomet - SP 2018.,
 sažeci
 00:00 Kaliningrad: Nogomet
 - SP 2018: Španjolska -
 Maroko/Iran - Portugal,
 01:45 Samara: Nogomet - SP
 2018: Urugvaj - Rusija/S.
 Arabija - Egipat
 04:15 Noćni glazbeni
 program - spotovi

SRIJEDA 27.6.2018.

06:40 TV Kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:20 Klinika Schwarzwald
 11:10 Gradionica vrtova
 11:42 TV Kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Spone ljubavi
 13:15 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Kraljica noći, telenovela
 14:45 Sigurno u prometu
 14:50 Zaronite s nama
 15:00 Umrorstva u
 Midsomeru, serija
 16:43 TV Kalendar
 17:00 Vijesti u 17
 17:14 Vrijeme

17:15 HAK - promet info
 17:16 Sigurno u prometu -
 rekonstrukcija
 17:25 Naši i vaši
 18:00 Zaronite s nama
 18:12 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 19:59 Loto 7
 20:05 Raj za dame, serija
 21:00 Plavuša s Harvarda
 2, film
 22:35 Otvoreno
 23:25 Dnevnik 3
 23:46 Vijesti iz kulture
 00:02 Noćni upravitelj, serija
 00:47 Zakon i red:
 Odjel za žrtve, serija
 03:12 Skica za portret
 03:22 Buna traje, emisija
 pučke i predajne kulture
 04:12 Žene, povjerljivo!

05:20 Pravac na Treću
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 09:00 Čudesne pustolovine
 Julesa Vernea, crtana serija
 09:30 Cvjetkov rasadnik
 10:00 Kronike Matta Hattera
 10:30 Vremeplov
 11:00 Raj za dame, serija
 11:45 Škola kuhanja Marthe
 12:35 Dispečerica, film
 14:05 Rostov na Donu:
 Nogomet - SP 2018.:
 Hrvatska - Island
 15:50 Ekaterinburg: Nogomet
 - SP 2018.: Meksiko -
 Švedska
 17:50 Kazan: Nogomet - SP
 2018.: Južna Koreja -
 Njemačka
 19:35 Nogomet - SP 2018.
 Zabivaka, emisija

19:50 Moskva Spa: Nogomet
 - SP 2018.: Srbija - Brazil
 21:50 Nogomet - SP 2018.
 Zabivaka, emisija
 23:00 Nogomet - SP 2018.,
 sažeci
 00:00 N.Novgorod:
 Nogomet - SP 2018.

ČETVRTAK 28.6.2018.

06:40 TV Kalendar
 06:55 Dobro jutro, Hrvatska
 07:00 Vijesti
 09:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:00 Vijesti
 10:10 Dobro jutro, Hrvatska
 10:20 Klinika Schwarzwald
 11:42 TV Kalendar
 12:00 Dnevnik 1
 12:25 Spone ljubavi,
 13:15 Dr. Oz, talk-show
 14:00 Kraljica noći, telenovela
 14:45 Sigurno u prometu
 15:00 Umrorstva u
 Midsomeru, serija
 16:43 TV Kalendar
 17:00 Vijesti u 17
 17:14 Vrijeme
 17:15 HAK - promet info
 17:20 Naši i vaši,
 humoristična serija
 18:12 Potjera
 19:00 Dnevnik 2
 19:47 Tema dana
 20:05 Djevojka od nula
 dolara, dokumentarni film
 20:40 Košarka, Kvalifikacije
 za SP 2019.: Italija - Hrvatska
 22:40 Otvoreno
 23:30 Dnevnik 3
 23:51 Vijesti iz kulture
 00:07 Noćni upravitelj, serija
 00:52 Zakon i red

01:37 Umrorstva u
 Midsomeru
 03:17 Etnoforezičari:
 Piva i igara, emisija
 pučke i predajne
 kulture
 04:12 Žene, povjerljivo
 05:02 Klinika Schwarzwald

05:20 A forum
 05:50 Regionalni dnevnik
 06:32 Teletubbyji
 07:10 Danica i morsk jež
 07:18 Pjesmice i brojalice
 07:37 TV vrtić: Kukavičje jaje
 07:51 Priče iz prašume
 10:30 Vremeplov
 11:00 Raj za dame, serija
 11:50 Moje plavo nebo, film
 13:30 Savršena kći, film
 15:00 Škola kuhanja Marthe
 Stewart: Poširanje,
 dokumentarna serija
 15:25 Ciglu po ciglu - Bryk
 preuređuje,
 dokumentarna serija
 15:50 Samara: Nogomet -
 SP 2018.: Senegal -
 Kolumbija,
 prijenos
 17:50 Volgograd: Nogomet -
 SP 2018.: Japan - Poljska,
 skraćena snimka
 19:35 Nogomet - SP 2018.
 Zabivaka, emisija
 19:50 Kaliningrad: Nogomet
 - SP 2018.: Engleska - Belgija
 21:50 Nogomet -
 SP 2018. Zabivaka
 00:00 Saransk: Nogomet - SP
 2018.: Panama - Tunis
 01:45 Volgograd: Nogomet -
 SP 2018.: Japan - Poljska
 04:15 Noćni glazbeni
 program - spotovi

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik* emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 sati na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija *Izravno* - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati, a emisija iz kulture *Svjetionik* nedjeljom od 16.30 sati. Polusatne emisije emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati na Trećem programu Radija Novi Sad.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKUD Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna subotom od 16 do 17 sati na frekvenciji 106,6 Mhz.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku *Zvuci bačke ravnice* emitira se četvrtkom od 18 do 20 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Televizijska emisija *Glas domovine* ima stalnu rubriku o Hrvatima u Srbiji, a emitira se na HRT1 utorkom od 11.17 sati. Radijski program *Glasi Hrvatske* emitira se 24 sata dnevno i preko interneta se može pratiti u cijelome svijetu. Konkretno informacije o Hrvatima iz Srbije, koje nema nijedan drugi medij u Hrvatskoj, mogu se slušati i u radijskoj emisiji *Na valovima staroga kraja* ponedjeljkom u 10.05 u trajanju od 45 minuta, te u velikoj trosatnoj emisiji pod naslovom *Hrvatima izvan domovine*, četvrtkom u 20.15, koju prenosi i Prvi program Hrvatskoga radija.

HRVATSKA PANORAMA NA TV SUBOTICA

Hrvatska panorama u produkciji UN Cro info emitira se na TV Subotica. *Cro info vijesti* mogu se gledati svakim radnim danom, od 15 sati i 30 minuta, 17 sati i 50 minuta, 22 sata i 30 minuta i pola sata nakon ponoći. Emisija *Motrišta* emitira se u premijernom terminu utorkom od 20 sati, te u repriznim terminima srijedom od 10 sati i nedjeljom od 21 sat. Polusatna emisija *Zlatna škatulja* je na programu premijerno petkom od 20 sati, a reprizira se nedjeljom od 17 sati i 30 minuta te utorkom od 13 sati i 30 minuta.

Sljeme

Uvijek mi je bila želja obići Zagreb. Stajao je tu u planovima, a onda se prosto počeo događati i nikada neće prestati. Nikada dovoljno vremena za obići sve i nikada dovoljno razloga za odoljeti mu.

Postoji mogućnost da ovaj tekst dobije naslov »Kako nikad Zagrebu ne uspijem reći ne«. Uz sva putovanja i zacrtane planove za ovo ljeto, nekako je baš utrka na Sljemeni našla moj jedini prazan vikend i ugnijezdila se tamo, te me putem kolegice pozvala. Bilo je malo opiranja, priznajem. Kada bih sve svoje novce ulagala u gorivo, ne bi mi bilo dovoljno za sve što želim. No, kako to obično biva, svatko uspije po malo, tako će mi se i ovog puta Zagreb veseliti.

Dobar povod

Na Sljemeni će se drugog vikenda u sedmom mjesecu odigrati devetnaesti po redu *Sljemenski maraton*. Start je zakazan na najvišoj točki Medvednice ispod TV tornja u 10.30, a natjecateljima i sudionicima su na raspolaganju tri staze: staza maratona od 42,2 km, staza od 28 km i najkraća staza od 14 km. Iako su mi ambicije velike, kada je trčanje u pitanju uvijek sam veliki realist i biram da budem u zoni komfora. Dakle, vrlo lako smo izabrali najkraću ali ujedno i stazu u kojoj ćemo najviše uživati. Obožavam sudjelovati na utrkama s velikom tradicijom, a ova je baš ima. Dakle, radi se o trail utrci s najdužom tradicijom u Hrvatskoj, a čini mi se da ni na širem području u to vrijeme nije bilo trail utrka. Dakle, ako do sada niste bili na Sljemeni, ovo je razlog više da ga baš tog drugog vikenda u sedmom mjesecu obidete.

Više o Sljemeni

Naravno da svi znaju da je Sljeme najviši vrh Medvednice, da je Medvednica planina iznad Zagreba, da se na Sljemeni održa-

vaju natjecanja u skijanju i da Zagrepčani vole provoditi vrijeme na Sljemeni aktivno i neaktivno. Svašta još svi znaju o Sljemeni, ali postoje i oni koji nisu baš pretjerano informirani, pa nije loše to sve ponoviti. Dakle, Sljeme se nalazi na nadmorskoj visini od 1033 metara, a sam naziv je preuzet od puka koji je tako nazivao vršni dio. Postoje razni načini na koje možete stići na vrh, ali nas prirodoljupce interesira samo pješaćenje. Brzinu odredite sami. Planinarska društva su se potrudila obilježiti stazu i sve su staze lijepo održavane. Ovo je mjesto u kome jednako uživaju oni sportskoga duha, kao i oni koji se na cijeloj stazi više obraduju dobrom kavi ili hladnoj pivi. Šalu na stranu, Sljeme je puno planinarskih domova, a nekako se uvijek istakne *Tomislavov dom*. Mi ih nećemo posebice isticati već samo naglasiti da nema brige i da je mnogo mjesta za odmoriti se i predahnuti.

Dobra ideja

Ako prvi puta dolazite na Sljeme, osobito na Medvednicu, a ne želite sudjelovati u *Sljemenskom maratonu*, prijedlog je da za svoju avanturu opredijelite cijeli dan i odvažite se na M turu. Riječ je o planinskom putu Medvednicom koji je i najduža planinska cesta i nosi oznaku M, povezujući cijelu planinu, a ujedno prolazi i preko Sljemena. Najbolji način da spoznate neki vrh je da se na njega sami popnete, a M staza će vam to najbolje dočarati jer ističe njezine najzanimljivije dijelove i pogodna je za one koji žele upoznati planinu pješaćenjem.

I za kraj, ukoliko ste sve ovo već znali i okušali, okupite frendove koji nisu imali priliku vidjeti Sljeme i budite vodič. Ukoliko pak ni vi ne poznajete Sljeme, okupite iste te frendove i krenite u avanturu zajedno. Još jedna divna destinacija vas čeka i nikako joj nemojte odoljeti.

Gorana Koporan

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje

* Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS3535500000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

*Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišiti cijenu pretplate.
Hvala na razumijevanju.

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

